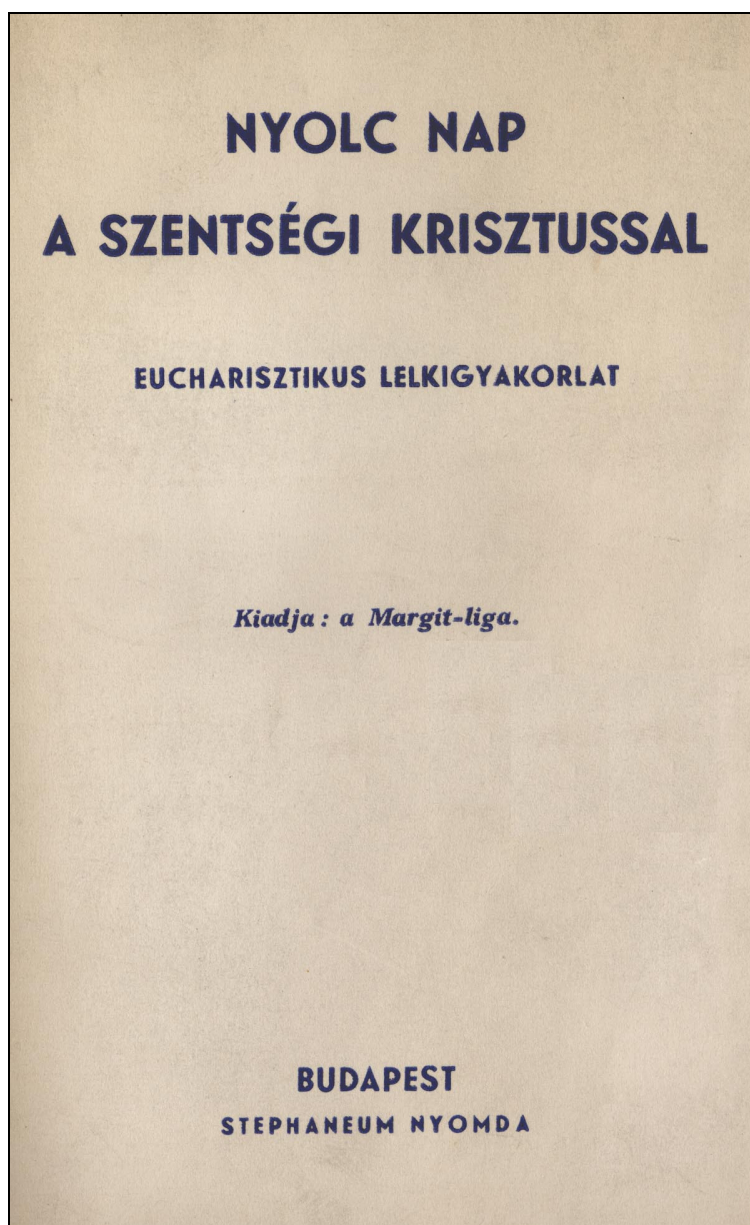

Margit-Liga (Csávossy Elemér) Nyolc nap a szentségi Krisztussal Eucharisztikus lelkigyakorlat

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Margit-Liga (Csávossy Elemér)
Nyolc nap a szentségi Krisztussal
Eucharisztikus lelkigyakorlat

Nr. 454/1943.
Imprimi potest.
Stephanus Borbély S. J.
Praep. prov. Hungariae S. J.

Nihil obstat.
P. Antonius Petruch S. J.
censor ad hoc.

Nr. 2484/1943.
Imprimatur.
Szegedini, die 25. Septembris 1943.
Alexander Raskó,
administrator apostolicus.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1943-ban jelent meg Budapesten, a Margit-liga kiadásában. Az elektronikus kiadás a Jézus Társasága magyarországi tartományfőnökének az engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Jézus Társasága Magyarországi Tartományáé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Bogner Mária Margit halálának tizedik fordulója emlékére	4
Bevezető elmélkedés	5
I. nap	7
Első elmélkedés: Isten hatalma és jósága a teremtésben és az Oltáriszentségben	7
Második elmélkedés: Isten világterve és az Oltáriszentség	9
Harmadik elmélkedés: Az Oltáriszentség mint Isten dicsőítése	12
Negyedik elmélkedés: Az Oltáriszentség és a halálos bűn	14
II. nap	18
Első elmélkedés: Az Oltáriszentség és a bocsánatos bűn	18
Második elmélkedés: Halál és Oltáriszentség	20
Harmadik elmélkedés: A tékozló fiú	22
Negyedik elmélkedés: Az Oltáriszentség hatásai	25
III. nap	28
Első elmélkedés: Az eucharisztikus Király	28
Második elmélkedés: Krisztus szentségi élete mint földi életének folytatása	29
Harmadik elmélkedés: Megtestesülés és Oltáriszentség	31
Negyedik elmélkedés: Az Oltáriszentség és Krisztus élete bennünk	32
IV. nap	34
Első elmélkedés: Szűz Mária és az Oltáriszentség	34
Második elmélkedés: Szűz Mária látogatása Erzsébetnél	37
Harmadik elmélkedés: Betlehem	39
Negyedik elmélkedés: Jézus bemutatása a templomban	41
V. nap	43
Első elmélkedés: Názáret és a tabernákulum	43
Második elmélkedés: A két zászló a szentségi Krisztus körül	45
Harmadik elmélkedés: A kánai menyegző	47
Negyedik elmélkedés: A kenyérszaporítás	49
VI. nap	52
Első elmélkedés: A színváltozás	52
Második elmélkedés: Lázár feltámasztása	53
Harmadik elmélkedés: Jézus bevonulása Jeruzsálembe	55
Negyedik elmélkedés: Az utolsó vacsora	57
VII. nap	60
Első elmélkedés: Eucharisztia és passió	60
Második elmélkedés: A lélek miséje	64
Harmadik elmélkedés: Búzalelkek – szőlőlelkek	67
Negyedik elmélkedés: Jézus Szíve és az Oltáriszentség	68
VIII. nap	71
Első elmélkedés: Feltámadás és Oltáriszentség	71
Második elmélkedés: Emmausz	72
Harmadik elmélkedés: Az apostolok küldetése, mennybemenetel	73
Negyedik elmélkedés: Isten szeretete az Oltáriszentségben	75
Befejező elmélkedés	76

Bogner Mária Margit halálának tizedik fordulója emlékére

„Mily nagy örömmel csatlakozunk a székesfehérvári egyházmegye jámbor reményéhez, mely felmagasztalását óhajtja egy nagyon tiszta léleknek, Bogner Mária Margitnak, Isten szolgálójának, akit épp napjainkban az Oltáriszentség iránti buzgóság vezetett fel a szentség magaslatára.”

(XII. Pius, mint pápai legátus a budapesti eucharisztikus világkongresszus megnyitó beszédében.)

Bevezető elmélkedés

1. *előgyakorlat.* A templomba lépek s nyitva látom a szentségházat a szentségtartóval és az áldozatókehellyel.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy ennek a lelkigyakorlatnak hatása alatt lelkem is mindig élő szentségház, szentségtartó és áldozatókehely legyen s soha ki ne üresedjék.

I. pont. Eucharisztikus lelkigyakorlat

Most jöttünk a templomból, a kápolnából, ahol Isten segítségét kértük lelkigyakorlatainkra. Most egy másik templomba, szentélybe lépünk: lelkünk szentélyébe. E napok alatt itt is az imádság és áldozat hódolatát mutatjuk be Istennek.

Szívünk az oltár, az áldozat mi vagyunk, akarunk a főpap, aki az áldozatot bemutatja.

Mi legyen a jellege jelen lelkigyakorlatunknak? Legyen az eucharisztikus jellegű: Nyolc nap a szentségi Jézussal. Azért készítsük fel erre lelkünket a következő megfontolásokkal:

1. A templom azért szent, mert van benne szentségház. De maga a szentségház is csak azért oly szent, mert van benne szentségtartó és áldozatókehely, melyeknek lakója az élő Isten maga a kenyér színe alatt. Fontoljuk meg egy kissé ezeknek a szent tárgyaknak rendeltetését, mintegy hivatását s hasonlítsuk össze egymással.

a) Nagy és szent a szentségház rendeltetése és hivatása: lakást adni a kenyér színe alatt rejtőző Istennek. De nagyobb és szentebb a szentségtartó rendeltetése, mert benne minden megvan, ami a szentségház rendeltetését naggyá és szentté teszi: ő is magába zárja a Legszenzibbét; de sokkal közvetlenebbül érinti azt, mondhatni karjain hordozza, kezében tartja. S ezenfelül, ami a fő: mutatja a kenyér színe alatt rejlő Istent a híveknek (szentségmutató, ostensorium, monstrancia) s így mintegy apostoli hivatása, küldetése van. – Mégis a legnagyobb s legszenzibb rendeltetése az áldozatókehelynek van.

Külsőleg talán egyszerűbb az alakja a művészi szentségtartónál, de rendeltetése fenségesebb, magasztosabb. Egyrészt magába foglalja a szentségtartó rendeltetését is: őrzzi a Legszenzibbét, közvetlenül érinti azt s mutatja is a híveknek áldozatáskor: Íme Isten Báránya! De másrészt mindezen túlmenőleg, nemcsak mutatja, hanem adja is a Legszenzibbét a lelkeknek, mintegy megnyitja bensejét s ebből táplálja őket.

b) A mi lelkünk is szentségház, szentségmutató és áldozatókehely. Szent Pál mondja: „Ti az élő Isten temploma vagytok”. (2Kor 6,16) Minden igaznak lelkében a megszentelő kegyelem által Isten lakik, az egész Szentháromság; azért valóságos szentségház. Krisztus embersége ugyan nem lakik benne, de istensége igen, s ez a fő. A lélek sokszorta fenségesebb szentségház, mint a tabernákulum. Mert a tabernákulum nem ismeri meg, nem imádja, nem szereti isteni Lakóját, de a lélek mindezt megteheti. A tabernákulumban Isten csak külsőleg lakik, de nem egyesül vele bensőleg; az igaz lelkével ellenben a legbensőbb egységben él, azt teljesen áthatja s némileg eggyé lesz vele. De lelkünk szentségmutató is, mert Isten képét, hasonlatosságát viseli magán, főleg a megszentelő kegyelem által. Ezt a hasonlóságot csak a hit szeme látja bennünk, de külsőleg is nyilvánvalóvá lesz, ha cselekedeteink, erényeink megfelelnek külsőleg is lelkünk belső istenhasonlóságának, így mutatjuk azután külsőleg is Istent, Krisztust a lelkeknek: „Úgy világossodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti Atyátokat, ki mennyekben vagyon”. (Mt 5,16) – Végre áldozatókehely is a mi lelkünk. Mert a szentek egyessége által minden imánk, jócselekedetünk, vezeklésünk másokban is előmozdítja az isteni életet. Imáink, jócselekedeteink, vezekléseink érdeme segít kegyelmeket esd ki Istentől a lelkek számára, s ha azokat felhasználják, növekszik bennük a megszentelő kegyelem s az isteni élet. Így tehát

némileg Istent adjuk nekik. Még inkább tesszük ezt, ha egyenesen Istenhez vezetjük őket jópéldánk, szavaink, munkáink által. Így leszünk némiképp áldozatókelyhek.

2. Minden lelkipásztornak, de minden Krisztust szerető léleknek is öröme, ha az áldozatókehely minél gyakrabban kiürül. Mert ez annak a jele, hogy sokan és gyakran áldoznak. De nagy baj, ha a lelkünk áldozatókelyhe, szentségháza üres lesz. Ez kétféleképp lehetséges:

a) Az első a legnagyobb baj, ami csak érhet minket. Ez akkor következik be, ha lelkünkben Isten eltávozik a halálos bűn következtében. Óvjon meg minket Isten kegyelme attól, hogy valaha is ily módon üres legyen a mi lelkünk szentségháza!

b) A második az, amikor ugyan Isten lelkünkben lakik, de lelkünk olyan, mint egy üres terem, melyben még szék, ágy, asztal sincs, annál kevésbé ékesség, szép képek, szobrok, díszek, sőt sok szemét, pókháló, por és piszok is éktelenkedik ott. Ez az eset, amikor lelkünk az erények és jócselekedetek híjával van, de sok hiba, tökéletlenség és bocsánatos bűn rútítja el azt. Olyan ez, mint az elhanyagolt művészi templom; mert lelkünk ugyan a megszentelő kegyelem szépségében tündöklök, de ez a szépség némileg el van födve a kis bűnök és hibák bozótjával, porával.

Ez is lelki üresség és könnyen távozásra készíti a bennünk lakó Istent, legalább is érezhető jelenlétét akadályozza bennünk. (Barbarossa Frigyes és a főúr.)

3. Azért tartunk lelkigyakorlatot, hogy lelkünk szentségháza, kelyhe sohase legyen üres sem az egyik, sem a másik értelemben. A lelkigyakorlat visszaadja nekünk lelkünk isteni Lakóját, ha azt a bűn által száműztük volna, megőrzi Őt lelkünkben, hogy többé el ne veszítsük, megtisztítja lelkünk templomát és erényekkel, jócselekedetekkel felékesíti.

a) Legjobban az Oltáriszentség tisztelete tölti be lelkünket Istennel. Mert az Oltáriszentség olyan, mint a mágnes, mely a közelébe juttatott vasat is mágnessé teszi, vagy mint a villamos áram, mely a közelébe hozott vezetőben is áramot indukál. Csak az Oltáriszentség közelébe kell mennünk, s máris betelik, megtüzesedik a lelkünk Istentől.

b) Ezért akarjuk lelkigyakorlatos elmélkedéseinket is kapcsolatban az Oltáriszentséggel tartani. Nem úgy, hogy csak az Oltáriszentségről elmélkedünk kizárólag, hanem úgy, hogy a lelkigyakorlatos tárgyakat vonatkozásba hozzuk az Oltáriszentséggel. Azért nevezzük is ezt a lelkigyakorlatot *Eucharisztikus lelkigyakorlatnak*: nyolc nap a szentségi Krisztussal.

II. pont. Hogyan végezzük?

Térjünk vissza az elmélkedésünk elején említett hasonlatra: lelkünk templom, melyben bemutatják a lelki szentmiseáldozatot. Így kell végeznünk a lelkigyakorlatot:

1. *Fel kell ajánlanunk* magunkat egészen, nagylelkűen; tegyen velünk a jó Isten a lelkigyakorlatban szent tetszése szerint. Így ajánlja fel a pap is az ostyát és a bort az offertoriumnál.

2. *Csendesen*, a magányban kell *imádkoznunk*, amint a pap is teszi az átváltozás előtt a csendes imában és a kánonban. Meg kell őriznünk a magányt és visszavonultságot, hogy Isten átváltoztató tevékenységét kifejthesse bennünk.

3. Lelkünknek Krisztusba *át kell változnia*, amint az ostya is Krisztus testévé, a bor az ő vérévé lesz. – Krisztusba át kell alakulnunk; ez a lelkigyakorlat első és fő célja.

4. A pap a Krisztus testévé változtatott kenyeret magához veszi és a híveknek is kiosztja. Így *egyesülünk* mi is Krisztussal, ha már egészen átalakultunk az ő képmására; és ha vele megteltünk, akkor *másoknak is adhatjuk*. Így leszünk igazán kelyhek, melyekből a lelkek áldozhatnak, csatornák, melyeken át Krisztus árad a világba.

I. nap

Első elmélkedés: Isten hatalma és jósága a teremtésben és az Oltáriszentségben

Minden lelkigyakorlatot azzal szoktunk kezdeni, hogy az ember viszonyát Istenhez szemügyre vesszük. Ezt tesszük most is, amikor Isten nagyságát és jóságát¹ szemléljük a teremtés és az Oltáriszentség titkában s mindkettőnek tükrében az ember rendeltetését iparkodunk felismerni.

1. *előgyakorlat.* Látom Istent, amint teremtő szavával az űrbe kiáltja: „Legyen világosság!” És látom Krisztust, amint kezében tartva a kenyeret és a kelyhet, kimondja a csodás szavakat: „Ez az én testem, ez az én vérem”.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy egyrészt a teremtés művében, másrészt az Oltáriszentség szerzésében megismerjem Isten végtelen hatalmát és jóságát s mindkettőnek tükrében lássam rendeltetésemet.

I. pont. Isten hatalma

1. A teremtésben

Mi mutatja ezt meg nekem?

1. Voltaképp csak *részletesen meg kell tekintenem*, amit az előgyakorlatban magam elé állítottam: Isten szól, s a világosság betölti az űrt; szól, és a tengerek szétválnak a szárazföldtől; szól, s a világömbök gördülnek teremtő kezéből; szól s az égbolton megjelenik a nap, a hold és a csillagok; szól, és a növények, fák és virágok sokasága lepi el a földet; szól, és a tengerekben úszkálnak a halak, a levegőben röpködnek a madarak, a szárazföldön megjelennek az állatok. Isten szól, s az ember felemelkedik a föld porából s az élető lélek száll testébe.

2. Megmutatja Isten hatalmát a teremtésben maga *a teremtés ténye s mivolta*: „a semmiből létrehozni”, ha összehasonlítom az ember műveivel a művészet, a technika alkotásaival. Itt csak átalakítás s a természet erőinek alkalmazása, ott létrehozás a semmiből.

3. Megmutatja Isten nagyságát és hatalmát *a teremtés nagysága*: a csillagok méretei, a távolságok; a hegyek magassága, a tengerek mélysége és szélessége, a természet erői: a víz, a gőz s az elektromosság ereje, az égiháború stb. Bár Istennek egyformán könnyű a semmiből teremteni egy porszemet vagy a világegyetemet; az embernek pedig egyformán nehéz és lehetetlen akár a mindenséget, akár egy atomot is a semmiből létrehozni.

4. Isten a mindenséget *egyetlen szavával*, sőt akaratának egyetlen tényével teremtette: Legyen! „Szólt és meglettek, parancsolt és megteremtettek.” (Zsolt 148,5)

5. Isten az embertől eltérően nemcsak megteremtette, hanem minden pillanatban fenn is tartja a mindenséget „hatalmának igéjével”. (Zsid 1,3)

¹ Istennek különösen két tulajdonsága van, mely helyes fogalmat ad nekünk a hozzá való viszonyunkról: nagysága és jósága. (Helytelen, egyoldalú fogalmak Istenről.)

2. Az Oltáriszentségben

1. Itt is valóságos teremtmény hatalom nyilvánul meg, bár külsőleg semmit sem látunk a mindenség teremtetésének fenségéből.

2. A tulajdonságok, a szentségi színek azok természetes hordozói nélkül, az isteni mindenhatóság erejénél fogva önmagukban fennállanak.

3. Viszont Krisztus szent embersége, az *állag* természetes tulajdonságaitól megfosztva, csodálatos módon áll fenn és van jelen a szentségi színek alatt.

4. A kenyér *átlényegül* és Krisztus testévé, a bor Krisztus vérévé lesz, mint a kánai menyegzőnél a víz borra változott.

5. Krisztus a szentségi színek alatt *megszámlálhatatlan helyen* van jelen és táplálja a lelkeket, amint a kenyérszaporítás csodájában sokezer embert táplált öt kenyérrel és pár hallal.

6. A „legyen” szó a teremtményben *a mindenséget* hozta létre a semmiből, a szó: „ez az én testem, ez az én vérem” *a mindenség Teremtőjét* hívja le a földre, a semmiségbe.

7. Mindezt ugyancsak *egyetlen szavával*, az átváltozás teremtmény igéivel hozza létre.

*

Szent Péter a csodálatos halfogás láttára megsemmisülve kiáltott fel: „Uram, menj ki tőlem, mert bűnös ember vagyok”. Mi nem mondjuk: menj ki tőlem, Uram, – de saját semmiségünk tudatában Isten nagyságának és hatalmának szemlélésénél, amint az a teremtményben és az Oltáriszentség szerzésében megnyilvánul, *imádó hódolattal* borulunk le felsége előtt.

Első kötelessége minden teremtménynek, ha Teremtője elé lép, az imádó hódolat. Ez fakad lényegéből, ezzel tartozik elsősorban Teremtőjének.

De ne tévedjünk! Ez az imádó hódolat nem áll pusztán szavakban s érzelmekben, melyekkel Isten nagyságát elismerjük, hanem elsősorban akaratunk imádó odaadásában, mellyel mindenben, a legkisebb dologban is az Ő akaratával megegyezünk, a mi akaratunkat az övének alávetjük.

Milyen nagy az Isten! Megérdemel minden hódolatot és szolgálatot. Belevésem lelkembe Isten nagyságának képét és ennek hatása alatt fog állni egész életem: „tantum-quantum” „quae magis conducunt” „quantum potes, tantum aude”.²

II. pont. Isten jósága

1. A teremtményben

1. Ez a jóság megnyilvánul *a boldogság és az öröm törvényében* a természetben, mely szerint minden lény örvend és boldog, ha célját eléri. Isten jósága alkotta meg így a világot.

2. A létezés, a teremtmény minden természetes és természetfölötti jónak *alapja*, melyben valaha részesültünk vagy részesülni fogunk.

3. A teremtmény *végcélja* az ember örök boldogsága az égben.

4. A *földi élet maga* is mily nagy jó, a szenvedés mégis csak inkább kivételes eset a nagy általánosságban. Mindenki általában inkább élni akar, mint meghalni. S mennyi édesség és kellem árad szét a földi életben is: a napsugár, a szeretet, mely a léleknek napsugara.

² Annyiban, amennyiben – ami jobban segít célunk elérésében. (Szent Ignác lelkigy. könyvének szavai.) – Amennyire csak képes vagy, annyira dicsérd Őt! (Aquinói Szent Tamás himnuszából az Oltáriszentséghez.)

2. Az Oltáriszentségben

1. Célja a duzzadó kegyelmi élet: „hogyan legyen és bőségben legyen”. (Jn 10,10)
2. A szentáldozás a legmélyebb, a legbensőbb, a legboldogítóbb *egyesülés* Istennel.
3. A feltámadás és az *örök élet záloga* és eszközlője.
4. *Édes lakoma*: „Ó mily édes, Uram, a te szellemed! Hogy fiaid iránt jóságodat kimutassad, édességes kenyérrel táplálod és töltöd be jóval az éhezőket”. (Úrnapi antifóna.)
5. *Lelki menyegző*.

*

Ennek a jóságnak láttára önként fakad lelkünkől a *szerető odaadás* Isten iránt. Ez a teremtmény második kötelessége jóságos Teremtőjével szemben. S ez a második kötelesség nagyobb az elsőnél, mert a szeretet még az imádásnál is több. Bár Istennel szemben a szeretetnek is imádó szeretetnek, amint az imádásnak is szerető imádásnak kell lennie.

De ismét ne tévedjünk! A szeretet sem áll pusztán érzelmben és meghatottságban, hanem tettben, cselekedetben és áldozatban nyilvánul meg. Elsősorban is abban, hogy Isten szent akaratát minden legkisebb dologban is szeretettel átöleljük és hozzá simulunk. Ez a lélek szerető odaadása, mellyel Isten jóságának tartozik.

Mily jó az Isten! Jóságának képét is lelkembe vésem s ennek hatása alatt fog állani életem szintén: „unice desiderando, quae magis conducunt ad finem, ob quem creatus sum”.³

III. pont. Az ember rendeltetése a teremtés és az Oltáriszentség tükrében.

1. *A teremtés által* az ember egész lényegénél, természeténél fogva Istentől és Istenért van. Egészen lényeges kapocs fűzi őt teremtett voltánál fogva Teremtőjéhez, Istenhez. Egészen az ő dicséretére, szolgálatára és szeretetére van alkotva, nemcsak Isten rendelése, hanem egész lényege és mivolta által.

2. *Az Oltáriszentség vétele által*, ahol Isten magát neki egészen átadja s vele egyesül, Isten az embert mintegy magának lefoglalja. Konszekrálja úgy, hogy egyetlen szentáldozás után az ember már voltaképp nem is lehet másé, mint Istené. Egészen Istenbe kell átalakulnia az ő dicsőítésében, szolgálatában és szeretetében.

Imádság: imádó hódolat és szerető odaadás, szerető imádás és imádó szeretet.

Második elmélkedés: Isten világterve és az Oltáriszentség

Két kérdés merül fel az ember lelkében a mindenség szemlélésénél: Kitől? és Miért?

1. Ki teremtette a világot? – Erre megfelel a Szentírás szava a makkabéusi anya szájából: „Fiam! tekints az égre, a földre és mindenre, ami bennük van, és értsd meg, hogy mindezt semmiből teremtette az Isten”. (2Mak 7,28)

2. Miért teremtette. Isten a világot? – Erre megfelel a szeretet apostola egyik levelében: „Szeretet az Isten!” (1Jn 4,16)

Istennek végcélja minden művében, melyet létrehoz: hogy az értelmes lényt, az embert megismerésben és szeretetben magával egyesítse. Ez a világmindenség végcélja: egyesülés a szeretetben. Ez Isten nagy világterve. Minden egyéb, ha mégoly nagynak látjuk is, Isten előtt értéktelen és semmi, ha ezt a célt valamiképpen nem szolgálja. „Grandes passus extra viam.” (Szent Ágoston.)

³ Egyedül azt kívánva, ami jobban segít célokom elérésében, mely végett teremtvé vagyok. (A lelkigyakorlatos könyv szavai.)

Ezt a végcélrt Isten fokozatosan valósította meg. Lépcsőről-lépcsőre haladt előre, hogy az embert, engem mindig jobban egyesítsen magával szeretetben. Végigjáróm elmékedésében ezeket a lépcsőfokokat, melyeknek legmagasabbika: az Oltáriszentség.

1. *előgyakorlat.* Raffael képe, a Disputa, melyen az Oltáriszentség az ég és föld érdeklődésének középpontja.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy Isten tervét a világegyetemben megismerjem és magamban annak megvalósítására törekedjem.

I. pont. A mindenség

1. Minden teremtett dolog valamiképp Isten egy tulajdonságát, tökéletességét tükrözi vissza, hordja magán. Minél tökéletesebb a teremtmény, annál inkább tükrözi vissza Isten végtelen tökéletességeit.

2. Isten tehát azért alkotta az egész mindenséget s benne minden egyes teremtményt, hogy az ember azokon mint lépcsőfokokon megismerésben és szeretetben hozzá felemelkedjen és vele egyesüljön. „Ha szíved helyén volna, mondja Krisztus követése, akkor minden teremtmény számodra az élet tükre és szent tanítások könyve lenne. Nincs az a kis, figyelemre alig méltó dolog, mely Isten jóságát vissza ne tükröznél.” (Im. Chr. II. 4, 1.)

3. A természet, az emberek, az események, még a bajok is Isten tulajdonságait, Isten képét, az ő gondviselését mutatják be nekem s az ő szeretetére, akaratával való megegyezésre vezetnek.

4. De nemcsak szemlélnem kell a teremtett dolgokat, hanem helyesen használnom is, belőlük Isten tervét, Isten gondolatát kiolvasnom és megvalósítanom. A teremtett dolgok helyes használata is Istenhez vezet, vele egyesít, a helytelen használat eltávolít tőle. Ide tartozik az áldozat és önmegtagadás is.

II. pont. A boldogság utáni vágy

1. Isten az ember lelkébe beleoltotta a vágyat a boldogság után. Ezt is azért tette, hogy az embert önmagával szeretetben egyesítse.

Egyrészt ugyanis az ember boldog akar lenni, de másrészt Isten úgy alkotta meg az ember szívét, hogy azt más, mint Ő, nem tudja boldoggá tenni. A boldogság utáni vágygal tehát az Isten magához láncolta az embert. Ez szeretetének szent cselszövénye.

2. Boldog már az az ember is, aki tévutak után felismerte, hogy semmiféle teremtett dolog igazán boldoggá nem teheti, s Istenhez tér vissza. De még sokkal boldogabb az, aki kezdettől fogva szívét egyedül Istennek adta.

3. Hogy voltam én? Hogy leszek ezentúl? – Legalább mostantól kezdve csak Istenben keresem boldogságomat nagy és kis dolgokban egyaránt. Semmi se vezessen el tőle, még legkisebb mértékben sem. „Magadnak teremtettél minket, Uram, s nyugtalan a szívünk, amíg benned meg nem pihen.” (Szent Ágoston.)

III. pont. A kegyelem

1. De Isten nem elégedett meg azzal, hogy az embert csak a természet rendjében egyesítse magával a teremtés és a boldogság utáni vágy által, hanem felemelte a természetfölötti rendbe, hogy necsak mint szolga, hanem mint gyermek szeresse őt és egyesüljön vele. Azért mintegy saját istenségéből vett ki egy szikrát és beléoltotta az ember lelkébe s így némileg istenítette őt. Ez a megszentelő kegyelem, mely az embert Isten természetében magában részesíti. (2Pét 1,4)

2. A kegyelem által az ember Istent sokkal bensőbben ismerheti meg, szeretheti s egyesülhet vele, mint az a pusztá természet rendjében lehetséges: hit, istenlátás, természetfölötti szeretet – gyermek, jóbarát, jegyes. Azért az egy további lépcsőfok, melyen Isten az ő nagy világtervében haladt, hogy engem magával egyesítsen.

3. De szemelőtt kell tartanom ismét, hogy az egyesülés elsősorban az akaratok egyesülése. Enélkül az egyesülés csak látszólagos és hamis. „Hároméves koromtól kezdve soha Istennek semmit meg nem tagadtam.” (Kis Szent Teréz.) Szent Antal, aki otthagyja a gyermek Jézust, mert az engedelmesség máshova hívja. Consummata. Az isteni akarat áhítata, ez Szent Ignác aszkézisének is középpontja.

Miben nyilvánul meg az akaratok egysége? Megtenni, amit Isten kíván (a bűn kerülésétől fel a legnagyobb tökéletességig), és elfogadni, amit küld (jót és rosszat egyaránt). Az egyesülés Istennel csak így lehetséges, ha akaratom teljesen beleolvad az Ő akaratába. Ez leginkább az engedelmesség által lesz valóvá.

Azért, ha az engedelmesség kívánja, Istent épp úgy megtalálom a hivatalban, a kórházban, mint a templomban, a konyhában éppúgy, mint a kápolnában. Istennek éppoly könnyű kegyelmeit adni itt, mint amott. Magamtól természetesen jobban szeretek a kápolnában lenni, mint a konyhában; de ha Isten az engedelmesség által mást akar, inkább vagyok a konyhában, mint a kápolnában.

IV. pont. A megtestesülés

1. Isten az embert a kegyelem rendjébe emelte fel, gyermekévé tette. De itt történt meg a nagy szakadás: az ember a bűn által belekontárkodott Isten gyönyörű művébe s azt a maga részéről teljesen elrontotta.

Azonban Isten bölcsessége nagyobb volt az ember oktalanságánál és az Ő jósága nagyobb az ember gonoszágánál. Azért olyan tervet gondolt ki, mely nemcsak, hogy visszaállította a megrontott rendet s visszaadta az elvesztett kegyelmet, hanem még összehasonlíthatatlanul szorosabban egyesítette őt Istennel. Ez történt meg a megtestesülés s annak nyomában járó megváltás által.

2. A megtestesülés által Isten az emberi természetet személyes egységbe fűzte a második isteni Személlyel s így a lehető legszorosabb egyesülést alkotta meg, melybe teremtmény a Teremtővel, ember az Istennel léphet.

Ez a személyes egyesülés Istennel csak egy emberi természetnek, Krisztus emberségének jutott ugyan osztályrészül, de általa és benne az Ő titokzatos testébe beleoltva mi is valamiképp részesei leszünk annak az egységnek: Isten valóban testvérünk, vérrokonunk lesz, egy közülünk. Ez sokkal több, mint az az egység Istennel, mely pusztán a kegyelem által létesül. Azért mondhatjuk az Egyházzal Ádám bűnéről: O felix culpa! – ő szerencsés vétek, melynek nyomában ekkora javak járnak. Isten bölcsessége és jósága még a rosszból is jót hozott létre és teljesebben vonta magához az embert szeretetében, mint az a bűnbeesés nélkül lehetséges lett volna.

3. Egészen Krisztusba akarok tehát beleolvadni azáltal, hogy az Ő életét fejtem ki magamban hű követése s a vele való szeretetbeli kegyelmi egyesülés által. Vagy jobban még: engedem, hogy Ő éljen bennem, s ennek a bennem élésnek akadályait eltávolítom magamtól. Így közeledem őbenne és őáltala Istenhez, a mennyei Atyához, és egyesülök vele a legtokéletesebben.

V. pont. Az Oltáriszentség

1. Krisztus azonban csak egy országban és csak egy emberöltőn át élt közöttünk látható alakban. De Isten szeretete s a velünk való egyesülés vágya nagyobb volt. Azért jelenlétének s az egyesülésnek még csodálatosabb módját gondolta ki. Ez az Oltáriszentség.

2. Az Oltáriszentségben nemcsak egy helyen, nemcsak egy országban, nemcsak egy emberöltőn át, hanem számtalan helyen, a világ minden országában s az összes századokon át a világ végéig van közöttünk s a legbensőbbben egyesül velünk a szentáldozásban. Sokkal bensőbbben, mint pusztán csak a megtestesülés által. Ebben csak általánosságban lett a testvérünk, az Oltáriszentségben egyénenként adja magát nekünk és egyesül velünk. A megtestesülés által csak társunk, az Oltáriszentségben táplálékunk s eledelünk lett.

3. Az Oltáriszentség a tetőpontja Isten vágyának, hogy velünk egyesüljön. Ennél nagyobb ezen a földön nincs, csak a túlvilági Isten-látás és birtoklás több. De az már a földi életen túl van s ennek is záloga az Oltáriszentség vétele a szentáldozásban.

Ez Isten nagy világterve, melynek tetőpontja: az Oltáriszentség. Meg akarok felelni Isten tervének s vele a legszorosabban egyesülni szeretetben. De ennek az egyesülésnek lényeges feltétele akaratom teljes átadása, kiszolgáltatása az ő akaratának. Neki kell adnom mindent. De voltaképp csak egy dolog van, ami az enyém, amit neki adhatok, s ez az én szabadságom. Ezt akarom tehát neki adni, adni akarom tökéletesen, adni akarom visszavonhatatlanul, így leszek én Istené és Isten az enyém.

Imádság. Add, Uram, hogy istenséged örök élvezetével beteljünk, melynek jelképe drágalátos testednek és vérednek vétele a földön. (Egyházi imádság az Oltáriszentség miséjéből.)

Harmadik elmélkedés: Az Oltáriszentség mint Isten dicsőítése

1. *előgyakorlat.* Szemlélem Krisztust mint isteni Főpapot, amint a szentmisét bemutatja.
2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy én is Vele s Általa a szentmisében s egész életem miséjében tökéletesen dicsőítsem az Istent s neki „élő, szent és tetsző áldozatot” mutassak be. (Róm 12,1)

I. pont. Az Oltáriszentség és az ember célja

Az ember célja: Istent dicsérni, tisztelni s neki szolgálni.

1. Istent dicsőíteni, magasztalni

1. Ez az egész világegyetem célja: „Az egek hirdetik Isten dicsőségét”. (Zsolt 8) Az ember, mint eszes lény azonban egészen különös módon képes Istent, Teremtőjét dicsérni, s minden egyéb voltaképp csak őáltala dicsőíti Istent.

2. Az ember dicséri s magasztalja Istent azzal, hogy őt megismeri, imádja, szereti. Azonkívül a jó példa és az apostolkodás által is dicséri Istent: „Úgy világossodjék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák jócselekedeteiteket és dicsérjék a ti Atyátokat, ki mennyekben van.” (Mt 5,16)

3. Az istentiszteleti cselekedetek közt első helyen áll az áldozat bemutatása, mellyel az ember Istennek mindenfölötti uralmát elismeri.

4. Az ember azonban soha Istenhez méltó módon nem dicsőítheti őt; ezért kell törekednie a lelki tökéletességre, hogy legalább így megközelítse Isten tökéletes dicsőítését.

5. De Isten az ő jóságában módot nyújt nekünk arra, hogy őt mégis tökéletesen dicsőíthessük, nem ugyan saját erőnkből, hanem azáltal, hogy az emberré lett Isten Fia dicsőítő áldozatába, a szentmisébe bekapcsolódunk. A szentmiseáldozat tökéletes Isten-dicsőítés nemcsak Krisztus, hanem a mi részünkről is; mert Vele és Átala mi is bemutatói vagyunk ennek az áldozatnak. Erre azonban szükséges, hogy a magunk részéről is mindent megtegyünk Isten méltó dicsőítéséhez, vagyis hogy éljen bennünk az Istent dicsőítő lelkület.

2. Istennek hálát adni

1. A hálaadás voltaképp a dicséretnek egy módja. A hálaadással Istent, mint legfőbb jótevőnket ismerjük el s ezzel is dicsérjük. Hálát kell adnunk Istennek magunkért, másokért (a nemes szív a másoknak juttatott jótéteményeket is sajátjának tekinti; továbbá, mert Krisztusban egy test vagyunk; végre: mert a szentek egyessége által a másoknak juttatott kegyelmek nekünk is hasznunkra vannak), sőt magáért Istenért: „hálát adunk neked a te nagy dicsőségedért”. (Glória a szentmisében.)

2. Soha hálabeli kötelességünknek Isten iránt teljesen eleget nem tehetünk már azért sem, mivel a képességet magát, hogy Istennek valamit adhassunk, Istennek köszönjük, s így minden jócselekedet által újból le vagyunk kötelezve Istennek. (Szent Teréz.) Azért ez a kötelezettség új indításokat szolgáltat, hogy legalább a lelki tökéletességre törekedjünk, s így nemiképp eleget tegyünk hálabeli kötelességünknek.

3. Isten jósága itt is segítségünkre siet, mert a szentmiseáldozatban Krisztus által s Vele egyesülve méltóképp róhatjuk le hálánkat a mennyei Atya iránt, de csak akkor, ha igazán a hála lelkületével kapcsolódunk bele az ő áldozatába s egyébként a magunk részéről is mindent megteszünk, hogy ennek a kötelességnek eleget tegyünk.

3. Istent engesztelni

1. Engesztelni csak ott lehet és kell, ahol bűnt követtek el. Ha a világon soha sem lett volna bűn, akkor Istent nem is kellene engesztelni. Nem szükséges azonban, hogy az engesztelő maga követte legyen el a bűnt: különben Krisztus nem lehetne engesztelő. Engesztelni lehet és kell saját bűneinkért és mások bűneiért.

2. Az engesztelés az Istentől megvont tisztelet és szeretet kárpótlása s ezért maga is a tisztelet és szeretet egy módja, változata.

3. Soha Istent a szoros igazságosság mértéke szerint egyetlen egy halálos bűnért sem engesztelhetjük meg saját érdemeink és engesztelő cselekedeteink által. De Isten itt is módot nyújt nekünk, hogy Őt mégis méltóképp engesztelhessük. Mert a szentmiseáldozat engesztelő áldozat is. Ha abban az engesztelés lelkületével bekapcsolódunk s egyébként is a magunk részéről iparkodunk mindent megtenni Isten engesztelésére, akkor Krisztussal s őáltala méltó engesztelő áldozatot mutatunk be a mennyei Atyának.

4. Istennek könyörögni s neki szolgálni

1. Maga az istentisztelet a legszebb istenszolgálat is egyúttal (Gottesdienst): a szentmise, a liturgia. De ezenkívül szolgálunk kell Istent az ő parancsainak megtartása által is. (A „religio” és „sanctitas” közötti összefüggés.)

2. Hogy Istennek jól szolgálhassunk, szükségünk van az Ő kegyelmére. Ezt pedig rendes körülmények közt csak a könyörgő imádság által kapjuk meg. Ezért szükséges a könyörgő imádság.

3. Először Isten kegyelméért kell könyörögnünk, hogy akaratát teljesíthessük, neki szolgálhassunk s így üdvözülhessünk. Azután egyéb dolgokért is könyöröghetünk, melyek az

örök céllal nincsenek ellentétben. Saját érdekeink mellett és fölött mások és az Egyház érdekeiért is kell könyörögnünk.

4. A mi könyörgésünk azonban gyarló. Hogy hatásos legyen, ismét Krisztus könyörgő áldozatával kell egyesülnünk a szentmisében. Így biztosak lehetünk, hogy a mennyei Atya kérésünket meghallgatja: „Amit csak kérni fogtok az Atyától az én nevemben, megadja nektek.” (Jn 16,23)

II. pont. Az Oltáriszentség célja

1. Az Oltáriszentség elrendelésének első és fő célja: a mennyei Atya dicsőítése. (Lásd: Plus. Krisztus Jézusban.) Nemcsak a szentmise bemutatásának első célja Isten dicsőítése, magasztalása, engesztelése, hanem a szentáldozásé is. Az áldozás által kapcsolódunk bele egészen Krisztus dicsőítő, hálaadó és engesztelő áldozatába s csak ezáltal s ezután részesülünk az ő kegyelmeiben.

2. Hogyan kell résztvennünk a szentmise bemutatásában?

1.) Annak tudatában kell lennünk, hogy ezt az áldozatot Krisztussal együtt mi is bemutatjuk. Krisztus az első, a fő bemutatója a szentmiseáldozatnak, a pap csak az ő eszköze és helyettese. De Krisztussal együtt mi is, az egész Egyház és a hívek összessége is bemutatói vagyunk a szentmiseáldozatnak: „Krisztus áldozata és a tiétek”. Azért hozták régebben a hívek maguk az áldozat anyagát: kenyeret és bort. Szent Vencel maga veti el a búzát, maga sajtolja ki a bort, mely a szentmise bemutatására szolgál.

2.) Nemcsak bemutatói vagyunk Krisztussal együtt a szentmiseáldozatnak, hanem Krisztussal együtt mi is áldozat vagyunk, áldozatnak kell lennünk. „Jézus akkor lesz igazán a mi áldozatunk, mondja Szent Gergely (Dial. c. 59.), ha mi magunk is áldozattá tesszük magunkat.” Bossuet pedig Krisztus megcsonkításának nevezi, ha a fejet a tagok nélkül ajánlanók fel. Mivel Krisztus tagjai vagyunk, azért ajánlhatjuk őt fel az Atyának, de épp azért kell vele együtt önmagunkat is felajánlanunk. (Vö. Eudes Szent János imáját, Plus 199. l.) Egy leány áldozatainak jelképeként gyűjtötte össze a búzaszemeket, melyekből azután az ostyát készítették a legszentebb áldozat bemutatására.

3.) A pap Krisztus alatt a fő felajánló, de egyúttal az első áldozat is Krisztussal együtt. Neki jut papi szentelése és küldetése folytán az oroszlánrész az áldozat bemutatásában; de épp azért az önfelajánlásban is neki kell kivennie a legnagyobb részt. Teszi ezt: a) a *tisztaság* által, mely őt elválasztja a világtól, b) a *szerelem* állandó gyakorlása által, ha kell, élete feláldozásáig. (Példák: mexikói pap; vitéz Horváth Csobánkán; P. Pro koporsója; Szent Lucián vértanú.) A pap szíve kell, hogy mint oltárkő őt kereszttel legyen megjelölve, a szent kereszt és a vértanúk ereklyéit rejtse magába. (Borgias Szent Ferenc: „A kelyhet tartva kértem a kelyhet”.)

4.) A pap átváltoztatja a kenyeret és bort Krisztus testévé és vérévé és áldásával megszenteli a teremtményeket, ő a közvetítő Isten és ember között. Ilyennek kell lennie a teremtmények hármasságában is: szemlélődés, használat, áldozat – közömbösség. Hasonlóképp a híveknek is; hiszen ők is a „királyi papsághoz” tartoznak.

Imádság: „Szenteld meg, kérünk Urunk, kegyesen ezeket az adományokat és e jelképes áldozat felajánlását elfogadva, fogadj el minket is magadnak örök áldozati ajándékkul”. (Szenthá. vas. secreta.)

Negyedik elmélkedés: Az Oltáriszentség és a halálos bűn

Az első pillanatra talán nehéz összefüggést találni a halálos bűn és az Oltáriszentség között. Hiszen oly ellentét a kettő. De épp ez az ellentét adja meg az összefüggést. Az a végtelen odaadás, melyet Isten irántunk az Oltáriszentségben tanúsít, tárja fel előttünk a

halálos vétek szörnyű voltát, mely ezzel az odaadással oly borzalmas ellentétben áll. Erről az ellentétről akarunk most elmélkedni. Azért az első pontban Isten végtelen odaadását tekintjük, mellyel magát nekünk az Oltáriszentségben adja; de már azzal a célzattal tesszük ezt, hogy ebből a megszívlelésből világosság vetődjék a halálos bűn rettenetes ellentétére ezzel az odaadással szemben. – A második pontban ezt az ellentétet magát fontoljuk meg, látván, hogy mivel fizet a bűnös ennek az Istennek, aki magát neki oly végtelen szeretettel adja. – A harmadik pontban végre a halálos bűn következményét, az örök kárhozatot tekintjük meg ennek az ellentétnek a megvilágításában.

1. *előgyakorlat.* Judás az utolsó vacsoránál. – Vagy: Judás csókja.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy megértsem a szörnyű ellentétet Istennek az Oltáriszentségben megnyilvánuló odaadása és a halálos bűn közt, hogy ez a megismerés a halálos bűn tetterős utálatára és kerülésére ösztönözzön.

I. pont. Isten odaadása az Oltáriszentségben

Miből ismerjük meg ennek az odaadásnak nagyságát? – Ha megfontoljuk: 1. ki az, aki magát nekünk adja? ki az Isten? 2. mibe került neki ez az odaadás? 3. hogyan adja magát nekünk?

1. Ki az Isten?

Mi mutatja meg nekünk, hogy ki az Isten? – A mindenség, a történelem nagyjai, a lélek nagyjai.

a) *A mindenség*

Mily nagy a világ! Mily mérhetetlenek a csillagtávolságok! Mily nagyok a hegyóriások! Mily széles a tenger! – Mily szép a hajnal, az alkonyat, a hótakart bércek, a virágos rét, a tengerszemek, a mindig változó tenger maga! – Mily csodálatos élet a növény- és állatvilágban! – Mindez csak gyöngye visszfénye Isten nagyságának, hatalmának, bölcsességének, jóságának, szépségének, szeretetének, végtelen tökéletességének.

b) *A történelem nagyjai*

Tekintsünk el most a büntől, mely még a legnagyobb embereket is kicsivé teszi, nézzük csak a természetes kiválóságokat az emberiség nagyjaiban: az uralkodókat, a hadvezéreket, az államférfiakat, a bölcseket, a tudósokat, a költőket, a művészeket, a kutatókat és felfedezőket. Mily hatalom, erő, államférfíúi és kormányzói bölcsesség, mily tudás, mily éleslátás, művészi zsenialitás, felfedezői elmésség nyilvánul meg bennük! De mindez csak gyenge visszfénye Isten hatalmának, bölcsességének, végtelen tudásának, erejének, szépségének. Mindnyájan csak belőle merítették hatalmukat, éleslátásukat, bölcsességüket, zsenialitásukat, Ő a forrás, Ő a tenger, melynek csak parányi cseppje az emberi nagyság és bölcsesség. Mily nagy, mily szép, mily bölcs az Isten!

c) *A lélek nagyjai*

Ezek a szentek. Tekintsünk végig a szentek során! Mily erkölcsi szépség és nagyság nyilvánul meg bennük: mily lángoló buzgalom, mily Isten- és emberszeretet, mily önfeláldozó jóság, mily lelki mélység, igénytelenség, imabeli emelkedés, szárnyalás, tisztaság, önmegtagadás, egyszerűség, okosság, lelkierő és szépség! – De mindez csak gyenge visszfénye Isten erkölcsi nagyságának, erejének és szépségének. Belőle merítették a szentek mind, belőle éltek, ő a nap, a szentek csak kis sugarak, melyeket az isteni Nap mintegy magából kilövell. Mily nagy, mily szép, mily szent az Isten!

És ez a nagy, ez a hatalmas, ez a bölcs, ez a szép, ez a szent, ez a végtelen Isten minden nagyságát, bölcsességét, jóságát, szépségét és szentségét, egész végtelenségét mintegy összesűríti és a kis ostya színe alá rejt, hogy önmagát adja nekünk, hogy a miénk legyen,

hogy őt megfoghassuk, hogy magunkba szívjuk, hogy vele egyek legyünk! – Ez az Isten odaadása irántunk az Oltáriszentségben.

2. Mibe került Istennek ez az odaadás

Talán azt hisszük, hogy semmibe sem került. Hiszen Isten az egész mindenséget egy szavával teremtette, minden megerőltetés és fáradság nélkül. – Ez igaz: a mindenség teremtése Istennek csak egy szavába került; de az Oltáriszentség az életébe, szíve vérébe került neki. Mert Oltáriszentség nincs megtestesülés nélkül, Oltáriszentség nincs Jézus szenvedése és halála nélkül.

Azért az Oltáriszentségben benne rejlik a megtestesült Isten minden fáradsága, verejtéke, szenvedése, megvettete, meggyalázása, halála. Isten mintegy összegyűjti s összesűríti minden munkáját, fáradságát, szenvedését, minden csepp vérét, minden áldozatát, egész földi életét és halálát s a kis ostya színe alá rejt, hogy nekünk adhassa magát. Ilyen Istennek odaadása irántunk az Oltáriszentségben.

3. Hogyan adja magát az Isten?

Egészen megszorítás nélkül, önmagát istenségével és emberségével, emberi testével és lelkével s isteni természete egész végtelenségével. – Mint atya, barát és jegyes adja magát. – Eledelül adja magát. Teljes titokzatos megfosztottságban adja magát. – Nagy csodák árán adja magát: fenntartja hordozó nélkül a kenyér s bor színeit, egészen csodálatos módon van jelen a színek alatt, a végtelenségbe sokszorosítja jelenlétét minden egyes ostyában az egész nagy világon, mintegy keresztül töri a maga által felállított természettörvények acélpáncélját, csak hogy magát adhassa nekünk.

„Ó, csodálatos szeretet, kiált fel Aranyszájú Szent János. Az Úr önmagát adja nekünk a legméltóságosabb Oltáriszentségben. Mindent odaad, amije csak van, úgy hogy nincs többé, mit adnia ... Ó, bámulatos csodája a szeretetnek! Az az Isten, aki ura mindennek, a mi tulajdonunk lesz!”

„Mily pásztor táplálta valaha juhait tulajdon vérével? – mondja tovább más helyen. De mit is beszélek pásztorról? Nem bízzák-e még néha az anyák is idegen emlőre gyermekeiket? Ő azonban nem tűri, hogy övéivel így bánjanak, Ő maga táplálja őket saját vérével, magához vonzza őket egészen.”

Isten tehát összesűríti minden nagyságát, erejét, tudását, bölcsességét, hatalmát, jóságát, szépségét, összesűríti minden fáradságát, áldozatát, szíve minden vércseppjét, összesűríti minden csodáját és szeretetét s a kis ostya színe alá rejt, hogy a mienk legyen, hogy őt megfoghassuk, eledelként magunkhoz vegyük, vele egészen eggyé legyünk. Ilyen Isten odaadása irántunk az Oltáriszentségben.

Mi felel meg részünkről ennek az odaadásnak? Nem kell-e magunkat is egészen, fenntartás nélkül és visszavonhatatlanul neki átadnunk? Lehet-e ezzel az odaadással szemben túl nagy a mi odaadásunk? – S ezzel szemben mivel fizet vissza Istennek az, aki halálos bűnt követ el?

II. pont. A halálos bűn ellentéte

1. A halálos *bűn kiűzi Istent* saját birodalmából, tulajdonából, szentélyéből, a lélekből. A lélek a megszentelő kegyelem állapotában Isten temploma. Az egész Szentháromság mint palotájában, szentélyében, birodalmában gyönyörűséggel lakik benne. A halálos bűn kipusztítja a lélekből a megszentelő kegyelmet s ezzel magát az Istent is kiűzi a lélekből. Olyan ez, mint mikor az alattvalók saját királyukat, fejedelmüket kiűzik országukból (IV.

Károly, Lear király, Jézus példabeszéde a lázadó mivesekről.). Olyan ez, mint mikor Isten választott népe kitaszította őt falaiból, Jeruzsálemből, hogy a városon kívül a gyalázat fáján megfeszítse.

2. Mert a halálos bűn igazán *újból megfeszíti* az Istent. Minden súlyos véték újból azt az okot szolgáltatja, mely az Isten Fiát a kereszthalálba vitte. Ha más bűnért nem, akkor ezért halt volna meg az Üdvözítő.

3. Az *Atyával szemben* a súlyos véték *elszakadás*, hálátlan elszakadás a legjobb, a legszeretetremlőbb atyától, akitől a lélek mindent kapott: életet, ékességet, fedelmi trónt, királyi örökséget, magát az Istent. (Vö. MTörv 32,10–15 – Ségur elbeszélése az elvesztett leányról, aki nem akarja megismerni édesatyját.)

4. A *Fiúval szemben* rút árulás, melyet legjobb, leghívebb barátja ellen elkövet. (Júdás csókja. Amasa.)

5. A *Szentlélekkel szemben* gyalázatos hűtlenség: a jegyes, a hitves hűtlensége isteni Jegyesével, Hitvesével szemben. (Dalila. – Ezech. 16.)

6. A halálos bűn *elszakadás Jézus titokzatos testétől*, mintha testünk egyik tagja saját maga kiszakítaná magát testünkből. Mily fájdalmasan érinti ez az Istent! (Elsőáldozók, gyakori áldozók, papok, Istennek szentelt személyek bűne.)

7. A halálos bűn *lerombolja*, felégeti Isten gyönyörű *templomát*, amint a kommunisták tették Spanyolországban. – A kölni dómban 1508-ból való, 60 lábnál magasabb, gyönyörű szentségház állt 1766-ig. Akkor a kor ízlésének áldozatul esett, egy éjszaka lerombolták és a Rajna mélyébe temették. Így rombolja le a bűnös is Isten gyönyörű szentségházát, a megszentelő kegyelem templomát. – A nürnbergi szentségházat hat évig építették (1494–1500), de csak rövid ideig szolgált az eucharisztikus királynak. Már 1517-ben a reformáció kiűzte őt hajlékából s a szentségtartót beolvasztották. Mily rövid ideig hordja magában sokszor a lélek is isteni Lakóját!

III. pont. Az örök kárhozat

Ennek az ellentétnek tükrében új megvilágításban szemléljük a kárhozat mivoltát és rettenetességét is.

1. Megértjük, mi a kárhozat legnagyobb kínja, *Isten elvesztése* – annak az Istennek elvesztése, aki magát ekkora odaadással adta a léleknek az Oltáriszentségben. És ez az odaadás csak előíze volt annak az odaadásnak, mellyel magát az örökkévalóságban adni akarta.

Mily nagy volt Isten szeretete a lélek iránt! Mily nagy szándéka volt az örökkévalóságban! És ezt a szeretetremlő Istent, ezt ő örökre elvesztette; saját hibájából, saját akaratából eltaszította magától; kiragadta magát isteni öleléséből, hogy a bűn karjai közt élje világát. S most megkapta, amit ő maga akart. Ez az a féreg, mely meg nem hal, hanem szünet nélkül mardossa a lelkiismeret vádjával s a kétségbeesés kínjával a kárhozott lelket.

2. De ebben a fényben megértjük azt is, hogy mennyire megérdemli az ilyen lélek az érzékek gyötrődését is a kárhozat helyén. Az, aki hitvány semmiségért, egy nyomorult teremtményért így bánt teremtő Istenével, aki őt annyira szerette s ekkora odaadással adta magát neki, az megérdemel minden büntetést, az megérdemli a pokol örök tüzet.

II. nap

Első elmélkedés: Az Oltáriszentség és a bocsánatos bűn

Az Énekek éneke mint jegyest mutatja be az emberré lett Istent, Krisztust, aki a lélek ajtajánál zörget. Egész éjszaka úton volt, harmat lepi fűtjeit s fáradtan kopogtat a menyasszony, a lélek ajtaján s bebocsátását kéri. De a lélek habozik, megvárhatja Jegyesét, csipp-csapp kifogásokkal halogatja az ajtónyitást.

Ez jellemzi a bocsánatos bűn mivoltát. A lélek nem utasítja ugyan el az isteni Jegyest, nem dobja ki házából, mint mikor halálos bünt követ el, nem fordul el Istentől; de késlekedik akaratát teljesíteni, tapintatlan vele szemben, nem fél őt megbántani kicsiben, valamiképp játszik szeretetével.

Ebből láthatjuk egyrészt a halálos és a bocsánatos bűn közötti különbséget, de láthatjuk másrészt a bocsánatos bűn rosszását is. Semmiféle pusztán természetes baj vagy szenvedés nem hasonlítható össze a bocsánatos bűn rosszásával.

Kétféle bocsánatos bűnt különböztetünk meg: szándékosat és nem egészen szándékosat. Utóbbitól a földi életben nem lehetünk egészen mentek Istennek rendkívüli kegyelme nélkül, melyet tudomásunk szerint csak a Boldogságos Szűznek adott meg. Előbbit azonban Isten rendes kegyelmével is kerülhetjük, s erről a szándékos bocsánatos bűnről elmélkedünk most.

A bocsánatos bűn rosszását is az Oltáriszentség tükrében akarjuk szemlélni. Voltaképp ugyanazt az elmélkedést végezhetnők, mint a halálos bűnről. Mert Istennek odaadása irántunk az Oltáriszentségben viszonzásul nem bármiféle odaadást követel tőlünk, nemcsak olyan odaadást, mely a halálos bünt zárja ki, hanem egész odaadást, maradék nélküli önátadást, mely a tudatos és szándékos bocsánatos bűnt is lehetőség szerint kizárja. Mégis változatosság kedvéért s hogy az Oltáriszentség és a bűn közötti ellentétet még jobban lássuk, most az emberré lett Isten, Krisztus odaadását szemléljük, melyet irántunk az Oltáriszentségben tanúsít, s ezen mérjük a bocsánatos bűn rosszását.

1. *előgyakorlat.* Krisztus vőlegény alakjában jelenik meg a lélek ajtajánál s mondja: „Nyiss ki nekem, mert fejemet a harmat lepi, és fűtjeimet az éjjel nedűje” (Én 5,2); de a lélek késlekedik.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy megismerjem Jézus odaadását, melyet irántam az Oltáriszentségben tanúsít, s ezzel szemben az ellentétet, mely minden egyes tudatosan és megfontoltan elkövetett bocsánatos bűnben benne rejlik, s hogy a bocsánatos bűnt egész szívemből utáljam s kerüljem.

I. pont. Krisztus odaadása irántam az Oltáriszentségben.

1. Milyen Krisztus odaadása irántunk az Oltáriszentségben? Ennek megértésére szükséges megismételni, hogy az Oltáriszentség feltételezi a megtestesülést s annak gyümölcse. Azért az Oltáriszentségben valamiképp benne rejlik Krisztus egész földi élete, fáradozása és szenvedése. Mindezt most kissé részletesebben akarjuk megfontolni s azért elmélkedésünkben végigfutunk Krisztus földi életének titkain, mindezekben szem előtt tartva, hogy mindez az Oltáriszentség előfeltétele, hogy mindez előkészítette az utat arra, hogy Ő magát nekem az Oltáriszentségben adhassa.

a) Mekkora Jézus odaadása irántam már magában a *megtestesülés titkában!* Szent Pál szerint igazi „exinanitio”, kiüresítése önmagának. A döntő lépés ez, a többi már csak fokozat. Mit vett magára Jézus a megtestesülés által! Végignézem gyermekkorát: Betlehem, Názáret,

Egyiptom. Mennyi nélkülözés, mennyi fáradság, mennyi áldozat! – Nyilvános életében: a letépett kalászkok, a madarak fészkei, a rókák odúi... egy nap Jézus életéből. Valóban: „harmat lepi fejemet, és fürtjeimet az éjjel nedűje”. – Mit adott nekem mindezzel? Tanítása, példája, az Egyház, a szentségek, a megváltás összes kegyelmei. Mindez azért, hogy magát nekem az Oltáriszentségben adhassa.

b) *Kínszenvedése*: az Olajfák hegye, az ítélőszékek, az ostromlás és tövissel koronázás, a keresztút, a halál, Szívének megnyitása. Mindez csak azért, hogy magát az Oltáriszentségben nekem adhassa.

c) Magában az *Oltáriszentségben*: ez a megtestesülés és megváltás gyümölcse, folytatása, betetőzője. Az utolsó vacsora, a szentmise, az eucharisztikus élet és annak minden csodája és titokzatos szenvedése.

2. Mit követel tőlem Krisztusnak ez az odaadása? – A legtökéletesebb önátadást: maradék nélküli, visszavonhatatlan önátadást. – S mi ezzel szemben a megfontoltan elkövetett bocsánatos bűn? Ezt mérlegelem a második pontban.

II. pont. Mi ezzel szemben a bocsánatos bűn?

1. Főleg: a) a *tudatos*, b) a *szokásos* bocsánatos bűn, c) a bocsánatos bűn *állapotszerű* volta, vagyis a lanyhaság?

2. Mindezt Krisztushoz való viszonyom mérlegén mérem: barátom, jegyesem, egy test velem. Krisztus mindez nekem, de főleg az Oltáriszentségben.

a) A *baráti* szeretet követelései: gyengéd tapintat, a jóbarát érdekei, dicsősége; teljes lélekközösség. – Mi ezzel szemben a bocsánatos bűn, ha tudattal s megfontoltan elkövetem ... akár egyetlenegy is?!

b) A *jegyes*: csak jegyesének él, hasonló hozzá, egy élet vele, egészen jegyeséé (Hohenberg Zsófia Ferenc Ferdinánd halálánál). Mi ezzel szemben a bocsánatos bűn?!

c) *Egy test*: a test tagjainak viszonya a fejhez. – Mi ezzel szemben a bocsánatos bűn?!

3. Melyek a leggyakrabban előforduló bocsánatos bűnök? Tudatos elszórakozás az imádság alatt, a szeretet elleni bűnök, neheztelés, a nyelv hibái, rendetlen vonzalmak ápolása, játszás a kísértésekkel, mulasztások, hiúság, sértődöttség. Szerzeteseknél még a szegénység és engedelmesség ellen elkövetett hibák. – Vizsgáljuk meg magunkat, miben hibáztunk leginkább s abban javuljunk meg igazán. Kezdjünk kérlelhetetlen harcot a bocsánatos bűn ellen.

III. pont. Az Oltáriszentség mint orvosság a bűn ellen

Bár oly nagy az ellentét Isten és Krisztus odaadása közt az Oltáriszentségben és Isten legkisebb tudatos megbántása közt a bűn által, mégis épp az Oltáriszentség a leghathatósabb orvosság minden bűn ellen, a halálos és a bocsánatos bűn ellen.

1. Orvosság a halálos bűn ellen

a) Megőrzi a lelket a bűntől, mielőtt még beleesett volna. A keresztségi kegyelem táplálója, erősítője, védője.

b) Gyógyítja a bűn által okozott sebeket, ha a gyónás által a bűntől már megszabadultunk, és megőrzi az újabb visszaeséstől. (P. Héraudeau esete.)

2. Orvosság a bocsánatos bűn és a lanyhaság ellen.

- a) Táplálja a kegyelmi életet, növeli a szeretetet, csillapítja a rendetlen vágyakat, buzgóságra ösztönöz s így a bocsánatos bűnök kerülésére serkent s erőt ad hozzá.
- b) Az elkövetett bocsánatos bűnöket megbocsátja s így mindig tisztábbá, szentebbé teszi a lelket.

Korai és gyakori áldozás. – A szentáldozás feltételei. – Lanya áldozás nem orvosság.

Második elmélkedés: Halál és Oltáriszentség

A katakombákban, ahol az első keresztények temetkeztek, de az istentiszteletet is végezték, gyakran találjuk Lázár feltámasztásának ábrázolását. Olykor ilyen vagy hasonló felírással: „Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él!” (Jn 6,52)

Miért ez az ábrázolás a katakombákban?

Mert Lázár feltámasztása a mi feltámadásunknak előképe. Az első keresztények ezzel a biztosítékkal vigasztalták magukat szeretteik elhunytá fölött. De egyúttal figyelmeztették is egymást, hogy a feltámadás csíráját azok a szentségi titkok hintik el testünkben, melyeket itt a földalatti katakombákban ülnek meg. Azért a felírás: „Én feltámasztom őt az utolsó napom. (Jn 6,55)

Itt az összefüggés a halál és az Oltáriszentség között. Erről akarunk elmélkedni. Előbb azonban még szemünk elé állítjuk, hogy hányféle értelemben beszélünk is mi voltaképp a halálról?

A halál jelenti elsősorban is a testi halált, a lélek elválását a testtől. Másodszor jelenti a lelki halált, vagyis a bűn halálát, a halálos vétet. Harmadszor a titokzatos halált jelenti, mellyel a régi ember, az ősi Ádám meghal bennünk, hogy az új ember, Krisztus feltámadjon. – Mind a három értelemben vesszük most a halált és összefüggésben az Oltáriszentséggel tekintjük.

1. *előgyakorlat.* Szemem elé állítom Lázár feltámasztásának képét a katakombákban és a felírást: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete van, és én feltámasztom őt az utolsó napon”. (Jn 6,55)

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az Oltáriszentség ereje által titokzatos halállal önmagamnak meghalljak, hogy így soha lelkem a bűn halálával meg ne haljon, hanem ellenkezőleg, egyszer a test halála felett is diadalmaskodjon s a boldog feltámadásban a testtel együtt örökké éljen.

I. pont. A testi halál.

1. Hármastörvény szabja ki ránk a halál ítéletét: a természet, Isten rendelése, a bűn büntetése.

A halál a *természet* követelése: „Por vagy és porrá lesz”. (Ter 3,19) összetett lények vagyunk, testből és lélekből valók, és ennek az összeköttetésnek a természet rendje szerint egyszer meg kell szűnnie, amint a virág is elhervad és a levél is lehull a fáról. „Minden test elfonnyad, mint a fű.” (Sir 14,18)

De a halál *Isten rendelése* is, mellyel a földi próbaidőnek véget vet: „El van határozva, hogy az ember egyszer meghaljon, és utána az ítélet”. (Zsid 9,27)

A halál a *bűn büntetése* is: „Amely napon arról eszel, halált kell hálnod”. (Ter 2,17) „A bűn egy ember által jött be e világba, és a bűn által a halál.” (Róm 5,12)

Ez a *halál hármastörvénye*.

2. Ezzel szemben áll az *élet törvénye*, mely az Oltáriszentségből fakad.

Ez a törvény kimondja: „Én vagyok a feltámadás és az élet”. (Jn 11,25) És megnevezi a forrást, melyből a feltámadás és az élet fakad: „Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él... aki

eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete vagy, és én feltámasztom őt az utolsó napon”. (Jn 6,52.55) Az Oltáriszentség vétele széttöri a halál rabláncait.

Nem veszi el ugyan a testi halált – hiszen Krisztus, az élet szerzője maga is magára vállalta a halált; de legyőzi azt s az élet még bőségebb forrásává változtatja. Sokkal nagyobb volt Krisztus diadala a halál felett azáltal, hogy meghalt s halottaiból feltámadt, mintha nem is halt volna meg. Így a mi győzelmünk is Krisztus által nagyobb lesz, ha meghalunk, de az ő erejéből ismét feltámadunk. S ezt a győzelmet az Oltáriszentség vétele biztosítja számunkra. A szentáldozás a halhatatlanság csíráját oltja bele halandó testünkbe. Vegyük tehát minél gyakrabban magunkhoz az életet adó eledelt!

De különösen vegyük magunkhoz útravalóul átköltözködésünk előtt. A szentáldozás a mi vigaszunk a halálban és szent útravalónk az úton az örök hazába. Az első keresztények azon voltak, hogy a halál napján, sőt a halál órájában áldozzanak s mintegy Krisztussal a szájukban, Krisztus testével testükben költözzenek át ez életből a másikba. (Szent Ambrus, Szent Melánia. – P. Gruber, M. Beleznyay.)

II. pont. A lelki halál

1. A testi halál tulajdonképp csak következménye a lelki halálnak. Előbb költözött be a világba a lelki halál s ezt követte a testi halál is:

„A bűn egy ember által jött be a világba, és a bűn által a halál”. (Róm 5,12)

A lelki halál valóságos halál. A halálos vétkek által olyan lesz a lélek, mint a hulla. A hullának van szeme, de nem lát; van füle, de nem hall; van szája, de nem tud beszélni; van keze-lába, de nem tud járni s nem tud dolgozni. Ilyen a lélek is a halálos bűn állapotában: nem lát, nem hall, nem érez, nem mozog és lassankint elrothad.

2. Teljes és végleges a lélek halála a „második halálban”, amint azt a szentatyák nevezik, a kárhozat halálában, az „örök halálban”. Itt a lélek igazán hulla, a természetfölötti életnek minden csírája elpusztult benne, ez a halál örök, melyből már nincs feltámadás. Ennek a halálnak is előkészítője, kezdete a bűn halála.

3. A halál ellen nincs orvosság, tartja a közmondás. De a lélek halála, a kárhozat halála ellen van orvosság, s ez az Oltáriszentség, a szentáldozás. A szentáldozás táplálja, erősíti a lélek életét, megőrzi a bűntől, mérsékli a test vágyait s a lélek rossz indulatait, segító kegyelmet nyújt a küzdelemben a bűn ellen, édességet, könnyűséget, erőt ad a jóban való haladásra, kitartást Isten szolgálatában. Az Oltáriszentség orvosság, mely megvédi a bűn és a kárhozat halálától lelkünket: „A mi Urunk Jézus Krisztus teste oltalmazza meg lelkedet az örök életre”.

III. pont. A titokzatos halál

1. Mikor apácák örök fogadalmat tesznek, halotti lepel alá temetik őket annak jeléül, hogy a világnak és önmaguknak meghaltak, s ezentúl már csak Krisztusnak éljenek. De ez voltaképp csak teljesebb és tökéletesebb kifejezése és megvalósítása annak, amit minden kereszténnyel megtesz az Egyház, amikor a keresztség felvételekor felszólítja, hogy sátánnak és minden pompáinak ellenmondjon. A keresztség maga az a szentség, melyben a hívő eltemeti magában a régi embert, hogy az új embert öltse magára. Azért mondja Szent Pál, hogy a keresztségben Krisztussal együtt eltemettünk, hogy aztán vele együtt fel is támadjunk. Ezt jelképezi az első keresztényeknél szokásos alámerítés is, amikor a keresztelendő a víz alatt eltűnik, hogy azután a keresztelés ígéire és a keresztelő keze által ismét a vízből felemelkedjék új lelki életre.

a) Ez a titokzatos halál: a régi ember, az első Ádám halála bennünk, hogy az új ember, Krisztus feltámadhasson. Nemcsak a keresztségben, hanem folytatólag egész életünkben

mindig jobban meg kell halnunk önmagunknak, halálra kell ítélnünk magunkban a régi embert, ki kell öldösnünk magunkból a test vágyait és a világ szellemét, hogy lelki életet élhessünk: Krisztus életét, magának a Szentháromságnak, az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek életét, kiknek nevében megkereszteltettünk. Ez voltaképp a keresztény élet, a lelki élet s ezt fejezi ki a szó „mortificatio” is, amit magyarul kevésbé kifejezően önmegtagadással fordítunk.

b) Erről a titokzatos halálról mondja Krisztus Alacoque Szent Margitnak: „Szükséges, hogy tehetségeid és érzékeid bennem el legyenek temetve; hogy süket légy, néma, vak és érzéketlen a földi dolgok iránt. Úgy akarj, mintha nem akarnál, minden egyéni ítélet, kívánság, előszeretet és önakarat nélkül, egyedül az én tetszésem szerint. Ez képezze minden gyönyörűségedet. Ne keress semmit sem kívülem ... mert én akarok lenni mindened”. – Itt ugyan részben misztikus állapotról is van szó, másrészt nagy lelki tökéletességről is; de azért valamennyiünknek követnünk kell Krisztus szavát legalább annyiban, hogy rendetlen vágyainkat iparkodunk magunkból kiölni, hogy az erények életrekelését és fejlődését misem akadályozza lelkünkben.

c) Szépen ír erről a titokzatos halálról egy francia tiszt, aki az első világháború alatt német fogságba került: „Én a földi dolgokról úgy gondolkozom, mint egy halott. Azt hiszem, helyesen cselekszem így. Vagy azt hiszed, hogy amikor halottak leszünk, akkor úgy fogjuk látni a földi dolgokat, amint azokat most látjuk? A jó Isten megadta nekem ezeket a megrázó sírontúli meglátásokat s megengedte, hogy már itt a földön lássam ezeket a dolgokat, mikor élve kerültem a halál karmaiba”. (J. Willot orvos, egyet, tanár Lilleben, feleségéhez írt levelében.)

2. Az Oltáriszentség a titokzatos halál példaképe és eszköze számunkra.

a) Jézus a szentmisében titokzatosan feláldozza magát és meghal értünk. De a szentmisén kívül is állandóan az áldozat állapotában megmarad: teste, vére titokzatos módon egymástól elváltán állnak szemünk előtt. – Krisztust a szentségi állapotban megfosztva látjuk természetes alakjától, érzékeinek természetes használatától, a silány ostyaszín alatt, szegényes szentségházban, olykor elhagyottan és elhanyagoltan. – Mindez minket is az áldozatra, az önfelajánlásra, a lemondásra, magunk megtagadására ösztönöz.

b) A szentáldozásban erőt ad, hogy mi is önmagunknak meghaljunk s új életre feltámadjunk. Erőt ad, hogy vele együtt áldozattá legyünk s így vele együtt az ő életét folytassuk, melyet a keresztségben kaptunk. Ez az élet vele, benne s általa egyúttal a testi feltámadásnak is záloga.

Kérjük tehát újból és nagy bizalommal, hogy az Oltáriszentség ereje által önmagunknak meghaljunk s így lelkünk soha a bűn halálával meg ne haljon, hanem ellenkezőleg, még testünk is a feltámadásban diadalmaskodjék az enyészet és a sír fölött s lelkünkkel együtt örökké éljen. Amen.

Harmadik elmélkedés: A tékozló fiú

A tékozló fiú példabeszédében a végén Jézus nagy örömlakomáról szól, mellyel az atya hazatért fiát fogadta. Ez az örömlakoma a szentáldozás lakomáját jelképezi, melyben a mennyei Atya a megtért bűnöst részesíti. Így ez az elmélkedés is az Oltáriszentség gondolatvilágába van beállítva.

1. *előgyakorlat.* Szemlélem a tékozló fiút, amint atyja jobbán ül az örömlakomán, melyet ez számára készített.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy bensőleg átérezzem, mennyivel szebbek, kiadósabbak, gyönyörűséggel teljesebbek az eucharisztikus örömek a világ örömeinél, s hogy ezeket elhagyva, egész szívvel amazok élvezetéhez megtérjek.

I. pont. A tékozló fiú az apai házban

Erről a példabeszéd nem sokat mond. De elgondolhatjuk, milyen jó dolga lehetett a tékozló fiúnak egy ilyen jó atya házában, közelében. Képe ez a léleknek, amint a megszentelő kegyelem állapotában Istennél „otthon van”, vagy úgy is mondhatjuk, Isten nála van otthon. „Ha valaki szeret engem ..., Atyám is szeretni fogja őt, és hozzája megyünk, és lakóhelyet szerzünk nála.” (Jn 14,23) Ez az istenfiúság kiváltságos állapota, mely jogot ad Isten testének s vérének vételére is az Oltáriszentségben. A szentáldozás viszont növeli a kegyelmi életet s ezáltal megszilárdítja, biztosítja ezt a boldog együttlétet Istennel.

Szemléljük most, mit tett Isten, a mennyei Atya, az isteni Jegyes, hogy a tékozló fiút, az embert ebbe az állapotba helyezze, magához felemelje. Ezt gyönyörűen láthatjuk két példabeszédben az Ószövetségből. Az egyiket Mózes ötödik könyvében, a másikat Ezekiel prófétánál találjuk. Mindkét esetben gyermekről, az első esetben fiú-, a másikban leánygyermekről van szó, akit Isten nyomorúságos állapotban talál, felkarol, gyermekévé, jegyesévé fogad, de az hűtlen lesz hozzá.

1. „Megtalálta a puszta földén, a borzalom és a kietlen sivatag helyén.” (MTörv 32,10) „Mikor megszülettél, sem vízzel nem mostak meg, hogy egészséges légy, sem pólyába nem takartak. Senkinek a szeme sem volt irántad részvétellel, hanem kivetettek a föld színére.” (Ez 16,4–5)

A lélek állapota ez, mielőtt Isten az ő kegyelmének tekintetét rá nem veti.

„A puszta földén”: a semmiség, a gyarlóság, a tehetetlenség, mely a teremtetett lény egész mivoltából fakad.

„A borzalom és a kietlen sivatag helyén”: az áteredő bűn állapota, melyben a lélek Isten utálatának tárgyát képezi.

Olyan, mint a gondozatlan újonnan született gyermek: „vízzel nem mostak meg, sem pólyába nem takartak, hanem kivetettek a föld színére”. A lélek a kegyelemtől megfosztva; értelmében, akaratában meggyengítve; az érzékek és a test lázadásától gyötörve; betegségekkel és egyéb földi bajokkal sújtva, – íme az áteredő bűn szomorú állapota, amikor „senkinek a szeme sem volt részvétellel” irántunk.

2. Ebből az állapotból ment ki minket Isten kegyelmének tekintete: „Elmentem melletted és láttam, hogy összetaposnak véredben és így szóltam neked: Maradj életben!” (Ez 10,6) „Megmostalak vízzel, megtisztítottalak véredtől és megkentelek olajjal” (uo. 9): a keresztség szentségét jelképezi ez, ahol a Szentlélek ereje, mely a vízben működik, tisztára mossa a lelket, megtisztítja bűnös véréből. Olajjal is megkenik a kereszstelendő mellét, vállát, fejét. A szentségi kegyelem ékessé, gyönyörűséggé teszi a lelket: „Felékesítettelek ékszerrel: karpereceket adtam kezedre, láncot nyakadra, gyűrűt..., koronát... Bisszus-ruhába öltöztél”. (Uo. 11–12) Ilyen a lélek a megszentelő kegyelem állapotában a keresztség után, a természetfölötti erényekkel és a Szentlélek hét ajándékával felékesítve: az istenfiúság aranyköntöse, a kiválasztottság nyaklánc, az Istennel való eljegyzettség gyűrűje, az égi királyság koronája, az erények drágagyöngyei, az adományok ékszerei – a bölcsesség, tudomány, értelem, tanács, erősség, jámborság és istenfélelem ajándéka, s mindenekfölött a szeretet ragyogó drágaköve. Mindez előkészület az Oltáriszentség vételére.

3. „Felkarolta, oktatgatta, mint a szemefényét óvta, miként a sas kiterjesztette szárnyait s tulajdon vállán hordozta.” (MTörv 32,10–11) Ez a tanítás, a nevelés, a külön gondoskodás, melyben Isten a lelket az Egyházban részesíti, a külön gondoskodás, mellyel a keresztségben gyermekévé, jegyesévé fogadott lelket körülveszi. „Barátaimnak mondtalak titeket, mert mindent, amit hallottam Atyámtól, tudtul adtam nektek.” (Jn 15,15)

4. „Hegyes vidékre helyezte, hogy a mezők gyümölcsét egye, mézet szopjon a kőszáלבól, olajat a kemény sziklából, élvezze a búza velejét, s igya a szőlő színtiszta véré.” (MTörv 32,13–14) „Lisztlángot, mézet és olajat ettél.” (Ez 16,13) Ez jelenti az Oltáriszentséget és a

többi szentséget, a kegyelemeszközöket mind, a lelki táplálékot, melyben a malasztos léleknek Isten házában része van.

5. „Fölötte szépséges lettél és királyságig vitted.” (Ez 16,13) Ezek a megszentelő kegyelem, az istenfiúság és az Oltáriszentség vételének hatásai. „Neved eljutott a nemzetek közé szépséged miatt.” (Uo. 14) A kegyelemmel felruházott, az Oltáriszentséggel táplált lélek az angyalok csodálata és öröme, a szentek gyönyörűsége, magának Istennek dicsősége és boldogsága. – Angyalok kenyere, szentek eledele, szüzeket nevelő bor táplálja és üdíti Isten gyermekeit, részegíti meg szeretetével. Mily kincseket bír a lélek az Oltáriszentségben, az Úr asztalánál, Isten házában! Mily meghitt együttlét, mily gazdagság, méltóság és mindent felülmúló boldogság!

II. pont. A tékozló fiú eltávózása

Mily hálátlanság, tiszteletlenség, igazságtalanság, de egyúttal mily oktalanság is ezzel szemben a tékozló fiú távozása az apai házból.

1. „Meghízott a kedvenc és kirúgott”, mondja keserű gúnnal a Szentírás. (MTörv 32,15) „Elhagyta az Istent, alkotóját; megvetette az Istent, szabadítóját”(Uo. 16) „Elbizakodtál szépséged miatt és hűtlen lettél.” (Ez 16,15)

Miután édesatyja felnevelte, annyi gondot és szeretetet pazarolt rá, a tékozló fiú ily rút hálátlansággal viszonozza atyja jóságát. Rosszul érzi magát otthon, szűkek neki az atyai ház falai, kikívánczik az idegenbe, ott jobb sorsot vár. Mintegy fukarsággal vádolja atyját, hogy örökségét visszatartja. Követeli azt, mintha már az övé volna. Mindebben mennyi *tiszteletlenség, igazságtalanság, hálátlanság!*

2. De egyúttal mekkora *oktalanság* is!

a) Ott az apai házban biztonság vette körül, itt az idegenben teljes bizonytalanság. S mégis elhagyta amatt s ez után vágyódott, „összeszedvén mindenét, messze országba költözék.” (Lk 15,13) Így tesz a bűnös is. Isten házában örökké élhet, a bűn házában csak rövid ideig, a halálig. Ott gyermek, itt béres. Ott királyfi, itt rabszolga.

b) Mily visszaélés Isten adományával! „Eltékozolja vagyonát léha étellel.” (Lk 15,13) Hogy tékozolja el a bűnös Isten legszebb kegyelmi és sokszor még természetes adományait is: tehetséget, hírnevet, egészséget, nemes emberi tulajdonságokat!

c) „Szűkölködni kezd” (Lk 15,14): ez a lélek éhsége, szomjúsága, mezítelensége, rabsága, elhagyatottsága, nyomora, betegsége a bűn állapotában.

d) Mit kap cserébe az apai házban tapasztalt melegség, szeretet, gondoskodás, jólét helyett? – A sertések eledelét, de még ezt sem adják neki: „Szerette volna megtölteni gyomrát a sertések eledelével, de abból sem adának neki”. (Lk 15,16) Mekkora változás, mily mély bukás! A gazdag örökös, az oly tiszteletreméltó atyának fia a sertések eledelét eszi! Ide vezet a véték, ez a bűn nyomora. Mekkora esztelenség és szégyen!

Mily mások voltak az örömök az apai házban! Mily tiszták, mily bensőségesek, mily kiadások! Ilyenek az eucharisztikus örömök Isten házában: az Oltáriszentségből fakadó örömök, Isten közelsége, Isten hazának ékessége, az erények örömei. Mily más színezetet öltenek magukra, mily telítettek még a megengedett földi örömök is, ha a kegyelem él lelkünkben! És ezzel szemben a világi örömök? Mily szennyesek, mily hiúságosak, mily üresek és mulandók!

Ezt kapta cserébe a tékozló fiú az idegenben, a bűn országában az apai ház boldogsága helyett. Mekkora esztelenséget és boldogtalanságot rejt magában a bűn!

III. pont. A tékozló fiú visszatérése

1. Meg is érezte a tékozló fiú ezt a változást szívében. Kezdi összehasonlítani, hogy mi volt hajdan s mi van most. Látja, tapasztalja, érzi a különbséget. Ez a belátás és megérzés a megtérés kezdete. Ez is isteni kegyelem. Bár érezném mindig a világi örömök hiúságát és ürességét!

Visszagondol édesatyja jóságára, arra a búcsúzó tekintetre, mellyel őt útra bocsátotta, melyben benne volt már a visszatérés és visszafogadás biztosítéka.

2. Megfogamzik a tékozló fiúban az elhatározás: „Fölkelek és Atyámhoz megyek”. (Lk 15,18)

Meg is valósítja. Nem riad vissza a hosszú úttól, a szégyentől, mely rászakad, az esetleges feddéstől, melyet megérdemelt. Mondom neki: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened; már nem vagyok méltó fiadnak hivatni, csak béreseid közé fogadj be engem!” (Lk 15,18–19)

3. Atyja már a távolból meglátja hazatérő fiát és elébe siet, nyakába borul, összecsókolja őt. Nem is engedi, hogy befejezze bűnvallomását, hanem azonnal azt mondja a szolgáltnak: „Hamar vegyétek elő a legdrágább köntöst és adjátok rá, húzzatok gyűrűt kezére és sarut lábaira”. (Lk 15,22) Ez a visszatérő bűnös fogadtatása a mennyei Atya részéről. Benne van ebben a visszatérésnek minden lelki mozzanata, de a kegyelem közlésével adott felemelésnek is minden mozzanata. Magábaszállás, lelkiismeretvizsgálás, megbánás, erősfogadás, visszatérés, bűnvallomás egyrészt, másrészt feloldozás és a kegyelmi életre való feltámasztás. A drága köntös magának a megszentelő kegyelemnek gyönyörű ruháját jelenti, a gyűrű az isteni kiválasztást és eljegyzettséget, a saruk a segítő kegyelmeket, melyek által a lélek ismét könnyen tud járni Isten útján a mennyország felé. Mindez pedig előkészület egy még bensőbb fogadtatásra és egyesülésre az Atyával, előkészület az Oltáriszentség lakomájára.

4. „És hozzátok elő a hizlalt borjút, öljétek le, együnk és vigadjunk; mert ez az én fiam meghalt vala és föltámadt, elveszett vala és megtaláltatott.” (Lk 15,23–24) Ez a szentáldozás békecsókja, melyben Isten szívére öleli, magával egyesíti a hozzá visszatért bűnöst, s önmagát, saját testét s vérét adja neki táplálékkul.

Imádság: „Nem bűneink szerint bánt velünk, és nem gonoszságaink szerint fizetett meg nekünk. Miként az atya könyörül fiain, úgy könyörül az Úr azokon, akik őt félik, mert ő ismeri alkotásunkat, és tudja, hogy porból valók vagyunk. Áldjad, lelkem, az Urat!” (Zsolt 102)

Negyedik elmélkedés: Az Oltáriszentség hatásai

(Lelki növekedés, erősödés, kitartás.)

1. *előgyakorlat.* Az élet fája a paradicsomban, a Jelenések könyvében. (Jel 22,1–2)

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az Oltáriszentség hatásait és gyümölcseit megismerjem s azokból lelkemet bőségesen tápláljam.

I. pont. Az Oltáriszentség és a kegyelem

1. A szentáldozás *első hatása*: táplálék módjára egyesít Krisztussal. Valóságos testével táplál minket s ezzel magába olvaszt és átalakít. Titokzatos testének tagjait nemcsak lelkileg, mint a keresztségben, hanem testileg is egyesíti magával. Úgy vagyunk benne, mint a vesszők a szőlőtőben: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne”. (Jn 6,57) A szent testével való táplálkozás jogot ad a megszentelő kegyelemre. (Lásd: Lebreton idézetét Tanquerey, Aszkétika 277.)

2. *Második hatás:* a megszentelő kegyelem növekedése. – Minden szentség növeli bennünk a megszentelő kegyelmet, de az Oltáriszentségnek külön célja a kegyelmi élet növelése. Amint a testi táplálék növeli a földi életet, úgy a szentáldozás is a lélek életét. A megszentelő kegyelem olyan, mint a fa, mely a gyökérből kihajt, hatalmas törzssé lesz és bőséges gyümölcsöt terem. Így növekszik bennünk a megszentelő kegyelem is, s ennek növelője elsősorban a szentáldozás.

3. *Harmadik hatás:* a segítő kegyelmek közlése. – Ezek a Krisztusba való átalakulást segítik elő bennünk és a kegyelmi élet megőrzését, gyarapítását.

1.) *Az értelem világossága* (Aquinoi Szent Tamás, az angyali doktor; Szent Alajos, az angyali ifjú; Szent Paszkál; Szienai Szent Katalin).

2.) *Akarat.*

3.) *Érzékek* (Szent Gorgónia. – A rossz hajlamok csökkenése).

4.) *Szív* (Istenre irányuló vágyak; tiszta, szent érzelmek).

5.) *Test* (egészsége, üdesége. – Szienai Szent Katalin stb. csak ebből a kenyérből táplálkoztak).

(Vö. Tanquerey 279. – Lucie Christine naplója 113. l.)

II. pont. Az Oltáriszentség és az erények

1. *A hit.* – 1. *Vak hit:* a szem nem lát semmit a titokból, sőt bizonyos tekintetben az ellenkezőt látja. – 2. *Felvilágosodott hit:* az Oltáriszentség megvilágosítja az értelmet. – 3. *Rendületlen hit:* Jézus szava, a hatások, a csodák és külső bizonyítékok erőssé teszik hitünket.

2. *A remény.* – 1. *A feltámadás és az örök élet* voltaképp a remény első és fő tárgya. De ezeknek záloga az Oltáriszentség: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete vagyon és én feltámasztom őt az utolsó napon”. (Jn 6,55) – 2. Az örök életre szolgáló *eszközökről* biztosít: aki annyit tett értem, hogy saját magát adta az Oltáriszentségben, az nem tagadja meg tőlem az üdvösségre szükséges kegyelmeket sem. – 3. *Tisztává,* égivé teszi reményünket. Reményünk nem földi, hanem égi dolgokra irányul elsősorban: „Fáradozzatok, de ne olyan eledelért, mely veszendő, hanem azért, mely megmarad az örök életre”. (Jn 6,27) Az Oltáriszentség égi kincseket ígér elsősorban s így reményünket is tisztává, égivé teszi. – 4. *Megízlelteti* a mennyei dolgokat és édessé, könnyűvé teszi Isten szolgálatát. (Stöss-i Erzsébet.)

3. *A szeretet.* – A szeretet ott a legnagyobb, ahol legszorosabb az egység. Hiszen a szeretet az egységen alapul vagy eggyé tesz. – 1. Sehol jobban a földön nem egyesül lelkünk Istennel, mint a szentáldozásban. Azért semmi jobban nem gyullasztja szeretetre a lelket, mint a szentáldozás. De általában az Oltáriszentség tisztelete, melyben – a szeretet szentségében – Isten szeretetét mintegy megtestesülve érzékeljük. – 2. A szentáldozás, a közös kenyér, fűz minket egymáshoz is a legszorosabb egységbe, mint a test tagjait, mint a szőlővesszőket, melyek egy töből sarjadnak. Azért lesz az Oltáriszentség a felebaráti szeretetnek is köteléke (*vinculum caritatis*).

4. *Az erkölcsi erények.* Ezek is az Oltáriszentségből táplálkoznak. Egyrészt azért, mert Krisztus nekünk ebben a szentségben az erényeknek legtündöklőbb példáját adja, amint azt a továbbiakban részletesen szemlélni fogjuk. Másrészt azért, mert ebben a szentségben, főleg a szentmise révén és a szentáldozásban, kapjuk Istentől azokat a segítő kegyelmeket, melyek minket az erények nagylelkű, sőt hősiessé gyakorlására felvérteznek. Példa rá a szentek élete és az egész egyháztörténelem.

III. pont. Az Oltáriszentség és az állhatatosság

1. Az Oltáriszentség a kitartás és az *állhatatosság biztosítója*. Ezt mondja maga az Úr Jézus: „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete legyen” (Jn 6,55), vagyis nem hal meg a bűn halálával, hacsak közreműködik a kegyelmekkel, melyeket neki e szentségben adok. „Énbennem marad és én őbenne” (Jn 6,57), nem szakad el tőlem a bűn által, hacsak erőszakosan maga el nem szakítja magát tőlem.

2. Az Oltáriszentség a *lelki erősségnek is forrása*, mely az állhatatos kitartáshoz szükséges. Egyik zsinat az „erősség bástyájának” nevezte az Oltáriszentséget. A régi szentségi edények és szentségházak toronyszerű alakja, az elefántcsont, melyből készültek, is erre vall. – Munkáikban, küzdelmeikben befelé és kifelé, nehéz apostoli utaikon, hivatásukban ebből a forrásból merítették a szentek és nagy emberek az erőt és kitartást. (Szent Adalbert, Szent Lajos király, VII. és IX. Pius pápa; Sándor konstantinápolyi pátriárka; Erzsébet, III. Endre leánya.) A hitélet kihal a hívek szívéből, ha ellanyhul a buzgóság az Oltáriszentség tiszteletében. Ellenkezőleg: felvirágzik és tartós lesz, ha az Oltáriszentség tisztelete eleven a lelkükben. (Az Egyháztól elszakadt ágak. – Plus, Krisztus Jézusban 203. l.: „Aki jól *imádkozza* a szentmiséjét, vagyis a saját áldozati szerepének megértésével vesz részt azon a titkon, mely előtte lejátszódik, az észrevétlenül, de elkerülhetetlenül arra jut..., hogy sohase legyen hűtlen Istenhez, sőt hogy a lehető legnagyobb mértékben hűséges legyen.”)

III. nap

Első elmélkedés: Az eucharisztikus Király

Miután előző elmélkedéseink során, kapcsolatban az Oltáriszentséggel, bűneinktől megtisztultunk, most ugyancsak az Oltáriszentséggel kapcsolatos elmélkedések által a szentségi Krisztus követésére akarunk felbuzdulni, hogy így a Vele való benső egyesülésre eljussunk és az ő hírnökei, apostolai lehessünk.

1. *előgyakorlat.* Krisztus a szentostya színe alatt mint eucharisztikus Király, egész fenségében és szeretetméltóságában.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az eucharisztikus Királyt a szentségi színek alatt minél jobban megismerjem és nagy eucharisztikus szándékaira egész szívvel felajánljam magam.

I. pont. Rejtett nagyság és szépség

Ki az, aki a szentségi színek alatt él?

Az Istenember Jézus Krisztus. Isten is meg ember is. Az Atya örökszép képmása, az isteni Jóság tükörképe, egy az Atyával, Világosság Világosságtól, igaz Isten igaz Istentől.

De egyúttal ember is, az emberiség remeke. „Ékes alakú vagy te az emberek fiai közt.” (Zsolt 44) Teste, lelke, Szíve, erényei, tisztje, méltósága, szeretete.

Ez a fenséges és szeretetreméltó Istenember elrejtí magát a Szentostya színe mögé: „minden dicsősége belül van”. (Zsolt 44) Földi életében mégis valahogy visszatükröződött emberségén az ő isteni fensége és hatalma: csodái, tanítása. Itt a szentségi színek alatt mélyen elrejtőzött, sűrű fátyolt vont nemcsak istensége, hanem embersége körül is, bár úgy van jelen az Oltáriszentségben, amint dicsőségesen él az égben. Hittel mondom: Áhítattal imádlak, rejtett istenség! (Adoro te devote latens Deitas, quae sub his figuris vere latitas.)

II. pont. Eucharisztikus kereszteshadjárat

Mi az eucharisztikus Király, a szentségi Krisztus programja?

1. „Köztünk lakozik” – habitavit in nobis (Jn 1,14), vagy amint a görög szöveg szószerinti fordítása mondja: „sátrát üti fel közöttünk”. Mint vezér velünk akarja küzdeni az élet harcait. Erőt, bátorságot, vigaszt, lelkesedést önt szívünkbe szentségi jelenlétével és a Vele való szentségi egyesülés által, hogy legyőzzük magunkban a gonoszt és az ő követésében a tökéletesség, a szentség magaslatára emelkedjünk.

2. De még nagyobb tervei is vannak velünk. Eucharisztikus országának harcosaivá, apostolaivá akar tenni bennünket. Azért:

a) küld minket, hogy terjesszük evangéliumát az egész világon, nemcsak szélességben és hosszúságban, hanem mélységben is. Térítsük meg a pogányokat, hozzuk vissza Egyházába az elszakadtakat, hassuk át az ő kovászával a társadalom minden rétegét, mélyítsük hitét és szeretetét a már úgyis neki szenteltek lelkében. – Mind ennek közvetlen célja:

b) hogy valamennyi lelket, minden embert öhozzá vonjunk az Oltáriszentségben. Hogy „napkelettől napnyugatig tiszta eledeláldozatot”, a szentmisét mutassák be az ő nevében (vö. Mal 1,11) s hogy mindnyájan a szentáldozásban vele egyesüljenek, az ő Szíve forrásaiból merítsenek. Ez minden akció, minden katolikus megmozdulás célja itt a földön: minden lelket

a szentségi Krisztushoz vonzani, hogy ő éljen bennünk s dicsőítse, szeresse, engesztelje tagjaiban a századokon át a mennyei Atyát.

c) Ezáltal akarja megteremteni a világon az ő egységének és szeretetének országát, „hogymindnyájan egyek legyenek” (Jn 17,21), az ő titokzatos testének tagjai, nemcsak a hit, hanem a szeretet egységében is: a népek és fajok, a társadalmi osztályok, a családok, a közösségek és az egyesek egymás közt. Az Oltáriszentség a szeretet köteléke, a „vinculum caritatis”, mely minden népet s nemzetet, osztályt és fajt békében egybeforraszt az egész világon.

3. Gyakorlatilag ez számunkra abban áll, hogy

a) kövessük őt minél hívebben, minél nagylelkűbben nemcsak földi, hanem szentségi életének utánzásában, erényeiben, szent indulataiban, szentségében.

b) Egyesüljünk vele minél bensőbben a szentmisében, szentáldozásban, szentséglátogatásban és imában.

c) Apostolkodjunk eucharisztikus országáért imával, áldozattal, engeszteléssel, a szeretet gyakorlásával és országának terjesztésével, a korai és gyakori szentáldozás ajánlásával, a családok megszentelésével, a társadalmi osztályok megbékítésével és a keresztény egység előmozdításával minden vonatkozásban, az egész világon.

Éljünk Krisztussal együtt a világ minden szentségházában, osszuk meg Vele némiképpen az ő szentségi életét, örömeit, titokzatos szenvedéseit. Éljük Vele sikereit a lelkek meghódításában, engeszteljünk Vele együtt a bűnösökért, éljünk mi is általa s Vele a lelkek millióiban. Ez az egység, az „Unum” az ő szentségi Szíve szeretetében.

Második elmélkedés: Krisztus szentségi élete mint földi életének folytatása

1. *előgyakorlat.* Magam elé képzelem a nyitott oltárszekrényt az áldoztató kehellyel, melyben Krisztus az ő szentségi életét éli.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy Krisztust ebben az ő szentségi életében mindig jobban megismerjem, lángolóbban szeressem és hívebben kövessem.

Krisztus szentségi élete földi életének bizonyos tekintetben folytatása, megismétlése és kiterjesztése az egész világra és az összes századokra.

I. pont. Krisztus szentségi élete földi életének kiterjesztése az egész világra és az összes századokra

„Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” (Mt 28,20).

Krisztus látható alakban csak 33 évig élt a földön és csak egy országban, csak egy nemzetenél. Szeretete, amint már láttuk, arra indította, hogy jelenlétét a földön a szentségi színek mögé elrejtve, kiterjessze az egész világra és az összes századokra.

Krisztus ebben az ő szentségi életében elsősorban is *a mi Krisztusunk*. Krisztusnak ugyanis háromféle élete van: halandó földi élete, megdicsőült mennyei élete és rejtett szentségi élete az ostya és bor színe alatt. Földi élete már befejeződött. Dicsőséges égi életében inkább az angyalok és megdicsőült szentek Krisztusa ő. Rejtett szentségi életében a mi Krisztusunk, a földi vándorok Krisztusa. Miért?

1. Mert mennyei dicsőségét, égi fényét földi szem nem tudná elviselni. Hiszen már színváltozásánál is a három apostol, aki őt szemlélte, elragadtatásba esett.

2. Krisztus szentségi jelenléte az ostya és bor színe alatt egészen megfelel a mi gyarlóságunknak és földi vándorságunk természetének. Most földi vándorságunk útján nem a látás, hanem a hit a mi vezérünk.

3. Bár első tekintetre természetesebbnek s a mi számunkra megfelelőbbnek, világosabbnak látszik az a jelenlét, melynek az apostolok és Krisztus kortársai örvendtek

a Szentföldön, amikor az emberré lett Isten látható alakban velük járt, velük evett, mindent velük megosztott, mégis az ember lelki vezetését tekintve a hit által, jelenlétének ez a módja nem lehetett állandó, s így számunkra „természetesebb” jelenlétének az a módja, melyben a szentségi színek alatt elrejtve köztünk él. „Boldogok, akik nem láttak, és hittek.” (Jn 20,29) Látható alakban nem is lehetne jelen a világ minden részében s minden kis tabernákulumában. Ezért a szentségi Krisztus *a mi Krisztusunk*.

II. pont. Krisztus szentségi élete földi életének titokzatos folytatása és megisméltése

Szentségi életében titokzatos módon megisméltődnek földi életének egyes titkai.

Megisméltődik a megtestesülés és Betlehem titka. Mert habár az Oltáriszentségben Krisztus nem lesz újból emberré, hanem ellenkezőleg az emberré lett Isten új jelenléti formában jön el hozzánk, mégis az Istenembernek a szentségi színek alatt való megjelenése köztünk mintegy új megtestesülését, új születését jelenti számunkra.

Megisméltődik itt az ő rejtett élete Názáretben. Ez a rejtett élet a szentségi színek alatt csodálatosabb magában rejtett voltában és időtartamában még a názáreti harmincéves visszavonultságnál.

Megisméltődik szentségi életében nyilvános élete is valamiképp. Amikor a szentségi színek alatt betér a házakba, a szegények kunyhóiba, a betegekhez, akkor megisméltődnek utai a Szentföldön, kegyelemteljes látogatásai a családoknál, a szegényeknél, gyógyításai, vigasztalásai.

Mikor ünnepi fényben gyertyáktól körülragyogva jelenik meg szentségi trónján, ebben némiképp megisméltődik a színváltozás a hegyen, ahol égi fény vette körül megdicsőült emberségét.

Mikor úrnapi díszben körülhordozzák a városok és falvak utcáin, terein, akkor megisméltődik diadalmas bevonulása Jeruzsálembe.

Ha nem is szóval, de példájával a szentségi színek alatt is prédikál, és a legnagyobb tevékenységet fejt ki a lelkekben, mikor kegyelmének sugarait a szentségházból szétküldi az egész világba.

A szó szoros értelmében megisméltődik minden szentmisében az utolsó vacsora és Kálvária titka. Hiszen a szentmisében ugyanazt teszi a pap közvetítésével, amit tett az utolsó vacsorán, és a szentmise az Egyház tanítása szerint titokzatos megújítása a kereszti áldozatának.

Az emmauszi tanítványok esete is megisméltődik minden szentáldozásban.

Az ellenmondások, bántalmak, szentségtörések, de a szeretet és hódolat is, mellyel őt szentségi életében illetik, körülveszik, visszatükrözik a földi életében tapasztalt ellenmondást és szeretetet, a meggyalázásokat, melyeket elszenvedett, és a hódolatot, melyet sokak részéről tapasztalt.

Így Jézus szentségi élete valóban folytatása, megisméltése földi életének. Kövessük őt földi és szentségi életében egyaránt.

III. pont. Krisztus szentségi életében megújítja földi életének erényeit

Földi életében elsősorban nagy odaadása és szeretete mennyei Atyja iránt lép lelkünk elé. Egész életében visszhangzik ajkáról, tetteiből a mennyei Atya dicsérete, szeretete. Ugyanez a dicséret, szeretet és odaadás sugárzik felénk szentségi életéből: itt dicséri, engeszteli őt állandóan éjjel-nappal, itt ad neki hálát, itt könyörög értünk, főleg a szentmiseáldozatban.

A másik fővonása Jézus földi életének: lángoló, önmagát feláldozó szeretete s buzgalma a lelkek iránt. Szentségi életében is csak a lelkeknek él. Ez a szeretet köti őt a szentségi színekhez, az oltárhoz. Értük áldozza fel magát naponként titokzatos módon, őket táplálja

testével-vérével. Értük imádkozik és könyörög. Kegyelmeinek sugarait az emberek szívébe ő árasztja a szentségi színek leple alatt.

Megismétli itt imádságos életét, melyet földi életében folytatott. Megismétli önfelajánlását, csodálatos alázatát, engedelmességét, egyszerűségét és igénytelenségét, szegénység-szeretetét, könyörületét. Mily teljes itt a szentségi színek alatt titokzatos megfosztottsága az érzékek minden kellemétől, amint azt földi életében hősies önmegtagadásában mutatta. Mily csodálatos egyesítése az ő szentségi élete éppúgy, mint földi élete is, az imának és munkának, a szemlélődő és a tevékeny életnek!

Mindebből hasznot merítek lelkem számára és szeretettel, alázattal imádom, követem őt földi s szentségi életében egyaránt.

Harmadik elmélkedés: Megtestesülés és Oltáriszentség

1. *előgyakorlat.* Elképzelem, mintha a szentostyában a Kisded Jézust látnám. (Alkantárai Szent Péter ministránsa.)

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy megismerjem Krisztus nagy odaadását mindkét titokban és a magam részéről teljes odaadásommal viszonozzam.

I. pont. A Megtestesülés titka

1. *A Megtestesülés mivolta:* a Fiúisten személyes egységbe lép az emberi természettel, magára ölti azt, Ő lesz ennek a természetnek hordozója. Az isteni és az emberi természet nem keveredik össze, csak személyes egységbe fűződik. Nem is változik át az isteni természet az emberibe, nincs itt átlényegülés, hanem mind a két természet a maga teljességében megmarad: egész Isten és egész ember egy személyben, az Istenember.

2. *Ennek következménye,* hogy Jézus emberi természete egészen átmegy az isteni Ige tulajdonába, az övé lesz teljesen, az Ige általa működik, az emberi természet minden cselekedetét az isteni Igének tulajdonítjuk: Isten születik, Isten szenved, Isten éhez, Isten meghal. Az isteni Ige minden méltóságát, mondhatni istenségét ráruházza erre az emberi természetre. Azért imáadásra méltó ez az emberi természet, minden cselekedete végtelenül érdemszerző és elegendő ezer világ megváltására. Viszont az emberi természet megadja az isteni Igének a lehetőséget, hogy emberi cselekedeteket végezzen, hogy szenvedjen, szegény lehessen, megalázza magát és meghaljon.

3. A Megtestesülés titkának természetes következménye *Krisztus titokzatos testének titka.* Ez mintegy második megtestesülés, a megtestesülés kiáradása. Krisztus, az emberré lett Isten, némiképp újból testet ölt az övéiben, a lelkekben, az Egyházban (humanité de surcroît, amint a Szentháromságról nevezett Erzsébet nővér mondja). Ennek következménye egyrészt, hogy az Egyházban, a szentáldozásban, a szentmisében Krisztus működik: ő kereszttel, ő bérmmál, ő oldoz fel, ő szenteli a papokat, ő áldozza fel magát a szentmisében. Az Egyház, a pap csak az ő eszköze, mintegy második embersége, mely által működik. Másrészt minden egyes lélekben és az Egyházban ő él tovább, ő szeret, tanít, vigasztal, szenved, dolgozik, dicsőül meg: a fej a tagokban.⁴ Ez a Megtestesülés titkának gyönyörű következménye reánk nézve. Merítsünk belőle lelki hasznot.

II. pont. Az Oltáriszentség titka

1. *Az Oltáriszentség titkának mivolta:* az átlényegülés. A kenyér és bor állaga átváltozik

⁴ De azért nincs személyes egység Krisztus és a tagok közt. Krisztus és az ő titokzatos testének tagjai nem alkotnak fizikai, hanem csak egy misztikus egységet, személyt.

Krisztus testévé és vérévé, megszűnik, hogy helyébe Krisztus lépjen. A kenyérből és borból csak a külső színek (szentségi színek) maradnak meg. Ezek teszik lehetővé Krisztus szentségi életét.

2. A kenyérnek és bornak végtelen kitüntetése, hogy *saját megsemmisülésével átváltozhatik* Krisztus testévé és vérévé. A szó igaz értelmében Krisztussá lesz úgy, hogy önmagát egészen elveszti. Viszont a színek megmaradnak, hogy alattuk Krisztus élhesse szentségi életét, feláldozza magát, táplálja a lelkeket és erényeinek példáját adja nekünk, amint azt a megelőző elmélkedésben láttuk.

3. Így kell *nekünk is némiképp eltűnnünk*, hogy helyet adjunk Krisztusnak, hogy csak ő éljen bennünk és általunk. Legyünk mintegy Krisztusnak csak új megjelenési módja azáltal, hogy magunkban a régi embert megszüntetjük s az új emberbe, Krisztusba átváltozunk.⁵ „Legyünk ostyák, melyek alatt Ő szabadon éli az ő életét.” (Hamez 335. l. – Plus 206. l.)

„A tökéletes Istenre hagyatkozásban –, mondja korunk egyik szentéletű leánya –, vagyis önmagunknak teljes odaadásában Istennek, van valami az átváltozás igéinek erejéből, mert az Úr Jézust lehozza szívünkbe.” (Durnerin Teréz. – Hamez könyvében 326. l.)

III. pont. A két titok közötti összefüggés

1. *Összefüggés a lényegben:* a Megtestesülés alapja és feltétele az Oltáriszentségnek; ez viszont annak folytatása, kiterjesztése, betetőzése. Az Oltáriszentség az eszköz ahhoz, hogy a megtestesült Ige, Krisztus bennünk, az ő titokzatos testének tagjaiban tovább éljen, életet adó kegyelmeit belénk árássa.

2. *Összefüggés a célban:* a Megtestesülés célja Isten dicsőségének helyreállítása és az emberi nem megváltása, örök üdvössége; az Oltáriszentség a megváltás kegyelmeinek közvetítője, alkalmazása az egyes lelkekre. Krisztus az ő egész földi élete, de főleg kereszthalála által váltott meg minket. A szentmise ennek a kereszthalálnak állandó megújítása és kegyelmeinek közvetítője, főleg a szentáldozás által, mellyel Krisztus áldozatába bekapcsolódunk és lelkünket tápláljuk.

A Megtestesülés célja: „Én azért jöttem, hogy életük legyen, és minél több legyen.” (Jn 10,10) Az Oltáriszentség célja: „Aki eszik engem, él énáltalam ... a kenyér, melyet én adok, az én testem a világ életéért”. (Jn 6,52.58)

Negyedik elmélkedés: Az Oltáriszentség és Krisztus élete bennünk

1. *előgyakorlat.* Hallom Krisztus szavát: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, én bennem marad és én őbenne”. (Jn 6,57)

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy megismerjem Krisztus életét bennem, az Egyházban, s egészen átszolgáltassam magam neki, hogy Ő az Oltáriszentség által ezt az ő életét akadálytalanul folytathassa bennem.

I. pont. Krisztus élete bennünk

Krisztus földi élete nemcsak szentségi életében, hanem más alakban is folytatódik, megismétlődik: tovább él a lelkekben. „Van egy ember, mondja Szent Ágoston, aki az idők végezetéig él.” Krisztus titokzatos módon tovább él az Egyházban és minden egyes lélekben.

Ezt mutatják nekünk a szőlőtő és a titokzatos test hasonlatai. Nem fizikai egység ez közöttünk tagok, vesszők és Krisztus, a fej, a szőlőtő közt, de sokkal több, mint pusztán

⁵ De azért nem veszítjük el fizikai személyiségünket.

erkölcsi egység. Misztikus, titokzatos egységnek nevezik ezt a szentatyák és teológusok, valóságos életközlés és életközösség ez Krisztussal, melyet a Szentlélek létesít. (Vö. Al. Szent Cirill, In. Jo. XI. 11.)

Ebbe a titokba nemcsak elmélyednünk, nemcsak élveznünk kell azt, hanem gyakorlati életünk rugójává kell azt tennünk. Ne legyen ellenmondás a titok és gyakorlati életünk közt.

II. pont. Az Egyház Krisztussal egy titokzatos személyt alkot

Hasonlóképp, amint az emberi természet Krisztusban az isteni Igével csak egyetlen fizikai személyt alkot, úgy valamiképp, bár lényegesen más formában, az Egyház is Krisztussal egy titokzatos személyt képez: a nagy Krisztust.⁶ Hiszen fej és tagok is csak egy személyt alkotnak az emberben.

Az imádkozó, a világot megváltó, a tanító, a szenvedő, a magát feláldozó, a megdicsőült Krisztus tovább él Egyházában s élni fog benne az egész örökkévalóságon át. Ő a szentségek igazi kiszolgáltatója, ő a szentmiseáldozat tulajdonképpen bemutatója, de mindezt Egyházában, Egyházával egyesülve, Egyháza által cselekszi. Ő tanít, ő szenved, ő dicsőül meg Egyházában.

Leginkább az Oltáriszentség által teszi mindezt. Az Oltáriszentség által él leginkább Egyházában:

1. Az összes szentségek Szent Tamás tanítása szerint valamiképpen az Oltáriszentségre irányulnak. Az egyházi rend fokozatai az Oltáriszentséghez való közelség szerint tagozódnak.
2. Az imádkozó Egyház, a liturgia középpontja Krisztus titokzatos áldozata, a szentmise.
3. Az Oltáriszentségből meríti a földön küzdő és szenvedő Egyház erejét s Krisztus eucharisztikus áldozatával együtt ő is feláldozza magát.
4. A tanítás, az apostolkodás, a hitterjesztés végcélja, hogy a lelkek Krisztussal egyesüljenek az Oltáriszentségben s hogy a szentmiseáldozatot a világ minden részében bemutassák. (Foucauld a Szaharában; szentmise a Montblanc tetején.)

III. pont. Krisztus él az egyesek lelkében

Szent István vértanú. – Ogilvie János, angol vértanú.

Alexandriai Szent Cirill nyíltan vallja, hogy Krisztusban, aki felvette a mi természetünket, mindnyájan keresztre feszítettünk, mindnyájan győztünk a halál felett, mindnyájan feltámadtunk, mindnyájan az Atya által örökbe fogadtattunk. „Ti vagytok Krisztus teste – mondja egy Szent Anzelmnek tulajdonított, de nem tőle származó szöveg –, tartsátok ezt a testet és ezeket a tagokat minden őket megillető tiszteletben. A szemetek Krisztus szeme ... ajkatok Krisztus ajka ...” (Med. 1. n. 5.)

Mi által él ő a lelkekben? Az Oltáriszentség által.

„E szentség által mindenki, aki benne hisz, eggyé lesz ... Tehát eggyé lesz velünk, testét belénk ülteti, hogy vele mintegy egy dologgá legyünk, mint a test, mely a fejhez kapcsolódik.” (Chrys. In Jo. hom. 46.)

Mindez követeli, hogy őt kövessük; de más a színezete az ilyen követésnek. – Általunk és bennünk tovább éli az ő életét. Neki kölcsönözzük tagjainkat, ő néz szemünkkel, ő szól ajkunkkal, ő szeret szívünkkel. – Át kell szolgáltatnunk magunkat neki, hogy ezt akadály nélkül tehesse – mint benne az emberi természet az isteni Ige szolgálatába állott teljesen – mint az eucharisztikus színek, melyek csak azért maradnak meg, hogy az ő szentségi életét lehetővé tegyék.

⁶ Már megjegyeztük, hogy ez utóbbi egység nem fizikai, hanem misztikus egység.

IV. nap

Első elmélkedés: Szűz Mária és az Oltáriszentség⁷

Ha Szűz Máriát az Oltáriszentséggel kapcsolatba hozzuk, első megtekintésre ez a kapcsolat csak abban áll, hogy Szűz Mária az Oltáriszentség tiszteletének is mintaképe: hogy ő is résztvett az első kis egyházzal az eucharisztikus áldozatban, a kenyérszegésben, hogy ő is azok közé tartozott, akik „házankint végezték a kenyérszegést, vigadozással és a szív egyszerűségével vették magukhoz az eledelt”. (ApCsel 2,46) De mily áhítattal, mily odaadással s szent szeretetbeli elragadtatással tette ezt!

Azonban Szűz Mária kapcsolata az Oltáriszentséggel sokkal bensőbb, sokkal mélyebb s sokkal lényegesebb.

A franciaországi La Trappe apátság templomában van egy Mária-szobor. Ennek kezéből finom kis aranyláncon edény függ, melyben az Oltáriszentséget őrzik. Az egész értelmét a következő felírás magyarázza:

Ha kérded: Miért hordja Fiát a Szűzanya jobbjára?
Ő egyedül méltó ekkora tisztre, csak ő:
Szébb tisztet nem tölthete be, szentebbet a földön,
Nem hordhatta nagyobb, szentebb kéz az Urat.⁸

Valóban, Szűz Mária viszonyát az Oltáriszentséghez ez a szimbolikus szobor magyarázza legjobban.

I. pont.

1. *előgyakorlat.* Magam elé állítom a most említett szobrot a felírással.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az értem emberré lett és a kenyér színe alatt rejtőző Istent mindig jobban megismerjem, szeressem és kövessem.

Az Oltáriszentség a Megtestesülés folytatása és kiterjesztése az egész világra, minden népre és minden századra. Szűz Mária pedig a Megtestesülés titkának nagy eszközlője. Mélyedjünk bele kissé ebbe az Istentől neki rendelt szerepébe, hogy viszonyát az Oltáriszentséghez is jobban megértsük.

Szűz Mária beleegyezésétől függött – a szentatyák és egyházi írók véleménye szerint – az Isten Fiának megtestesülése. Az ő szent testéből s véréből alkotta a Szentlélek mesteri keze az egész látható világ legszebb remekművét, az Úr Jézus emberi testét. Szűz Mária táplálta, nevelte fel a Bárányt, melynek a világ megváltásáért fel kellett áldoztatnia. Szűz Mária ajánlotta fel a templomban a világ üdvösségéért, lemondott anyai jogáról s a kereszttel együtt bensőleg résztvett világot megváltó áldozatában.

Mindez – Jézus Krisztus megtestesülése, egész földi élete, áldozata – az Oltáriszentség feltétele. Az Oltáriszentség a Megtestesülés és Megváltás gyökerének s fájának legédesebb gyümölcse, sőt annak folytatása, némileg megújítása, kiterjesztése. Tehát Szűz Máriának

⁷ Ennek az elmélkedésnek felel meg Szűz Mária címe: B. V. Mária a Ss. Sacramento.

⁸ Si quaeras, Natum cur Matris dextera gestet;
Sola fuit tanto munere digna Parens:
Non poterat fungi maiori munere Mater,
Non poterat maior dextera ferre Deum.

köszönjük az Oltáriszentséget, az ő kezéből vesszük ezt az isteni ajándékot; mert ő volt a Megtestesülés eszközlője, mely nélkül nem lenne Oltáriszentség.⁹ Ő volt a társnő a Megváltás nagy áldozatának bemutatásában, mely titokzatos módon megismétlődik az oltár áldozatában és titokzatos módon benne működik.

Ezt az összefüggést ismeri fel az Egyház is a két titok közt, amikor karácsonykor és Úrnapikor ugyanazt a prefációt énekli. Szűz Mária szerepét ismeri el mindkettőben, amikor ezeken az ünnepeken éppúgy, mint a Mária-ünnepeken a „tonus marialis”-t használja és himnuszait ezzel a versszakkal fejezi be: Jézus, dicsőség neked, ki szűz Anyától születél.¹⁰

II. pont.

A Megtestesülés titka által lesz *Szűz Mária az élő szentségtartó*.

1. A századokon át a legkülönbözőbb módon őrizték az Oltáriszentséget: galamb-, bárány-, pásztorbot-, toronyalakú edényekben tartották.¹¹ De a legszebb, a legértékesebb, a legszentebb s legművészibb szentségtartó, amelyhez hasonlót soha művész nem készített és püspök nem szentelt meg, az az élő szentségtartó, melyet maga a Szentlélek szeplőtelenül alkotott meg és szentelt fel: a Boldogságos Szűz Mária. Róla zengi az Egyház, hogy Isten benne méltó lakást készített Fiának.

Azért nevezzük Szűz Máriát lelki tiszta edénynek, tiszteletreméltó edénynek, az áhítat kiváló edényének, elefántcsonttoronynak és aranyháznak. Mindezek a szebbnél-szebb, mély s titokzatos értelmű megszólítások szentségi vonatkozásúak s azokra az edényekre mutatnak rá, melyekben az angyalok kenyerét őrizték. Ezekkel hasonlítjuk össze a Boldogságos Szűz Máriát.

2. A kétféle szentségtartó közt csak az a különbség, hogy Szűz Mária tudatában van isteni Lakójának, imádja és szereti s tiszta szívének egész odaadásával átöleli, magába zárja s vele a legbensőbbben egyesül. Nála Isten jelenléte nemcsak külső, hely szerinti, hanem benső, lélek szerinti jelenlét, valóságos életközösség. Mily szent, mily fölséges ez az eleven szentségtartó!

De a mi lelkünk is szentségtartó, bár nem abban az értelemben, melyben Szűz Máriáé. Sőt a mi testünk is az. Szent Pál mondja: „Ti az élő Isten temploma vagytok”. (2Kor 6,16) „Nem tudjátok-e, hogy tagjaitok a Szentlélek temploma?” (1Kor 6,19) A megszentelő kegyelem által ugyanis az egész Szentháromság mint szentélyben lelkünkben lakozik. (Vö. Jn 14,23) – De még más értelemben is Isten szentségháza, igazi Krisztust-hordozók vagyunk: a szentáldozás által, amikor magunkba fogadjuk őt egész istenségével és emberségével s tökéletesen eggyé leszünk vele. Ekkor hasonlítunk legjobban Szűz Máriához, bár azért a különbség közte s közöttünk felmérhetetlen. Legyen ő mint élő szentségtartó is mintaképünk, hogyan kell annak tudatában élnünk, hogy Isten lakozik bennünk.¹²

III. pont.

Szűz Mária szerepéből a Megtestesülés titkában folyik az a lelki *rokonság is, mely közte s az újszövetségi papság közt* fönnáll.

⁹ Ő – mint szűzi anya – adta nekünk azt a testet és vért, melyet a szentáldozásban magunkhoz vesszünk. Valamiképp az ő vére is benne van az Oltáriszentségben s így vele is egyesülünk a szentáldozásban.

¹⁰ Jesu, tibi sit gloria, qui natus es de Virgine.

¹¹ Ungváron is a görögkatolikus püspöki kápolnában lebegő galamb őrzi a Legszentebbet.

¹² A kehely a purificatio után is szent marad. Szűz Mária is szent marad Jézus születése után is. Mi is áldozás után, ha a szentségi színek már el is enyésztek.

A kassai Szent Domonkos-templom sekrestyájében ezt a felírást olvassuk az ajtó felett: „Ó, tiszteletreméltó méltósága a papoknak, akiknek kezében mint a Szűz szentélyében az Ember Fia újra testet ölt!”¹³

Hármas tisztje s kiváltsága van a katolikus papnak: átváltoztat, felajánl s áldoztat. Ugyanezt a három kiváltságot, ezt a hármast tisztet látjuk Szűz Máriában is, de sokkal fontoságesebb módon megvalósítva.

1. Szűz Mária nem változtatja át a kenyeret és bort Krisztus testévé és vérévé, s azért a szó rendes értelmében nem pap. De van benne valami, ami sokkal több, mint a papok átváltoztató, konszekráló hatalma, s ez az a minden értelmet meghaladó, fenséges közreműködés, mely által szavára: „Íme, az Úr szolgálóleánya”, az Isten örök Igéje emberi testet öltött magára. Szűz Mária volt az első, aki az Isten Fiát a földre lehozta; azóta számtalanszor hangzik el a papok ajkáról a másik nagy szó: „Ez az én testem, ez az én vérem”, mely a megtestesült Isten Fiát újból lehívja a földre, oltárainkra, s mintegy folytatja, kiterjeszti a Megtestesülés isteni titkát.

2. A pap felajánlja Krisztust az Atyának a világért, Szűz Mária ugyanazt tette a templomban és a kereszt alatt.

3. A pap Krisztus testét nyújtja a híveknek; Szűz Mária ily értelemben nem áldoztat, de azért, hogy Krisztust adta a világnak, mintegy előre megáldoztatta az egész emberiséget. Hiszen annak testét-vérét veszi magához a keresztény hívő a szentáldozásban, akit Szűz Mária alakított szűzi szentélyében s akinek testét-vérét adta nekünk, mikor őt világrahozta s nekünk ajándékozta. Minden szentáldozás voltaképp ennek a nagy, közös áldoztatásnak apróraváltása a világ végéig.

Ez a rokonság Szűz Mária és a pap tisztje közt. Azért engedi is meg az Egyház, hogy Szűz Máriát helyes értelemben „Virgo sacerdos”-nak, papi Szűznek nevezzük. Ez az alapja annak a különös szeretetnek is, mellyel a Szent Szűz Krisztus papjai iránt viseltetik; de alapja annak a kiváló tiszteletnek s gyermeki bizalomnak is, melyre Krisztus papja kötelezve van az örök Főpap édesanyja iránt.

IV. pont.

Szűz Mária azonban nemcsak a pappal, hanem minden eucharisztikus lélekkel benső rokonságban áll. Mintaképe ő minden áldozási előkészületnek s hálaadásnak abban a titokban, mely legalapvetőbb az ő életében: a Megtestesülés titkában.

1. Szűz Mária „az áhítat kiváló edénye”. Ez az áhítat készítette elő őt a nagy titok előtt; ez töltötte be, mikor az Isten Fiát magába fogadta; ez az áhítat folyt Istennel telített lelkéből, mikor a nagy ajándékot, az Atya, Fiú, Szentlélek ajándékát Istennek megköszönte.

Így lett ő hitével, alázatával, bizalmával, vágyakozásával, tisztaságával és szeretetével, mellyel az ég ajándékát várta, mintaképünk távolabbi s közelebbi *előkészületünkben* a szentáldozásra. Soha lélek úgy nem várta Istent, soha úgy nem készült méltó fogadására, mint Szűz Mária, bár ő akkor még nem is tudta, mily bensőséges látogatásra, benne-lakozásra választotta ki őt az Isten.

¹³ „O veneranda sacerdotum dignitas, in quorum manibus velut in utero Virginis Filius Homini incarnatur.” – Találón jelenítik meg ezeket a kapcsolatokat a szombathelyi szemináriumi kápolnának ablakfestményei. Az egyikken félholdon kiterjesztett kezekkel áll a Boldogságos Szűz, kit angyalok és emberek térdelnek körül. Felirat: „Ab aeterno ordinata sum”. – Alatta: imázsámulyon cserkészfiú térdel a feszület előtt. A keresztrefeszített Üdvözítő fölibe hajlik, szent sebeiből sugarak törnek elő, melyek keresztesződnek a fiú fejénél. Felirat: „Ego elegi vos.” – A másikon: az Annuntiatio jelenete. A térdelő Szűznek megjelenik Gábel arkangyal. Felirat: „Spiritus Sanctus superveniet in te”. – Alatta: papszentelés jelenete. Térdelő diakónus feje fölé helyezi a püspök kezét. Felirat: „Accipe Spiritum sanctum”. – A harmadikon: Jézus születése. A Szűzanya térdel a kicsi Jézus előtt, kit angyalok szolgálnak. Felirata: „Et verbum caro factum est”. – Alatta: miséző pap, két ministránsal az oltárnál, az átváltoztatás pillanatában. Felirat: „Et habitavit in nobis”.

2. Annál nagyobb, mélyebb lett benne az áhítat és odaadás, mikor az angyal beszédéből megismerte Isten szándékát. Egy szó alá rejt mindazt, ami ebben a pillanatban lelkét betölti: „Íme, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint” (Lk 1,38) s így *fogadja* azt, akit az egek egei nem képesek befogadni.

Ha a százados szavát örökre emlékezetessé teszi, hogy az Egyház minden szentmisében, minden áldoztatásnál fennhangon ismétli: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj; hanem csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én lelkem” (vö. Mt 8,8), akkor méltán ismételhetjük Szűz Mária szavát is, mellyel ő fogadta az Urat. Még nagyobb hitet, nagyobb alázatot, nagyobb megegyezést Isten akaratával, nagyobb odaadást és szeretetet sugároz ez a szó, mint a századosé. Ekkora hitet nem talált még az Üdvözítő egy áldozónál sem, nemcsak Izraelben, hanem az egész világon sem a századok végéig. Szűz Mária az utolérhetetlen eszménykép, hogyan kell fogadnunk Jézust a szentáldozásban.

3. De ki fogja fel azokat az érzelmeket, melyek Szűz Mária szívét betöltötték, miután „az Ige testté lőn s őbenne lakozék?” (Vö. Jn 1,14) A szeretet, hála s odaadás mily mélységes érzései járták át legtisztább keblét, mikor Urát, Istenét mint fiát szíve alatt érezte! Mily hálaadás volt ez az ő „első szentáldozása” után! Csak az angyalok tudnának erről beszélni. Nem rövidke negyedóraig, nem is egy, hanem több óráig tartott az ő hálaadása az „angyali üzenet” után. Felajánlotta magát hálaból minden anyai szolgálatra Jézusnak. De voltaképp hálaadása soha többé meg nem szűnt. Egész élete ezután csak egyetlenegy hálaadó ima volt, élete mint hálaadó áldozat Istené volt egészen.

Ezért mintakép ő nekünk is a hálaadásban a szentáldozás után, a közvetlen hálaadásban és egész életünk hálaadó áldozatában. Aki csak egyszer is magához vette az Úr testét, annak lelkében a hálaadás szava már el nem némulhat soha egész életén át. De ez a hálaadás nemcsak szavakban nyer kifejezést, hanem arra kötelez, hogy egész életünk azé legyen, aki oly egyedülálló módon a mienk lett az Eucharisziában. Életünknek a szó igaz értelmében „eucharisztikus”-nak, vagyis hálaadónak kell lennie. Mert nem elég egy élet hossza arra, hogy méltóképp viszonzzuk Istennek, amit egyetlen szentáldozással nekünk adott. S nem elég egy élet áldozata arra, hogy méltóképp megköszönjük, hogy a szentáldozásban Isten önmagát adta nekünk.

Szűz Mária „az áhítat edénye”, így tiszteljük őt a litániában. Ebből az edényből állandóan felszáll Isten trónjához az önmagát felemésztő tömjén illata. Szálljon a hálaadásban a mi lelkünkben is az önmagunkat felemésztő szeretet illatos tömjénfüstje a magát értünk szüntelen feláldozó s magát nekünk szüntelen ajándékozó eucharisztikus Isten előtt. Így lesz Szűz Mária példaképére a mi lelkünk is az eucharisztikus hálaadásnak szüntelen megújuló áldozata, az eucharisztikus áhítat kiváló edénye.

Második elmélkedés: Szűz Mária látogatása Erzsébetnél

1. *előgyakorlat.* Szűz Mária mint élő szentségtartó meglátogatja Erzsébetet.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az emberré lett s a kenyér színe alatt rejtőző Istent mindig jobban megismerjem, szeressem és kövessem.

I. pont. „Sietve méne.”

1. *A buzgóság hajtja:* a benne élő Jézus ösztönzi, hogy kinyilatkoztassa magát. A szentáldozás által bennünk levő Krisztus is ösztönöz. „Mint tüzet lehelő oroslánok, távozzunk ettől az asztaltól”, mondja Aranyszájú Szent János. A bennünk lakó Krisztus nem lehet tétlen. Olyan, mint a mag, melyet a földbe vetünk, és az ott dolgozik, fejlődik, utat tör magának, kikel és növekszik, virágot hajt és gyümölcsöt terem. Ez az isteni mag is dolgozik bennünk: buzgóságra, szeretetre, a napi munka lelkiismeretes végzésére, kis áldozatokra,

apostoli lelkületre, a szenvedés türelmes elviselésére, alázatos szolgálatokra, minden erényre ösztönöz.

2. Jézus ezzel az ösztönzéssel édesanyjától *áldozatot is kíván*. Ki kell lépnie visszavonultságából, fáradságos utat kell megtennie. Nekünk is készeknek kell lennünk az áldozatra, hogy a bennünk élő szentségi Jézus ösztönzéseit híven, gyorsan és kitartóan kövessük.

3. „Sietve méne”: jelzi a *belső megindultságot* is, mellyel rokonának el akarja mondani a nagy dolgot, melyet az Úr vele cselekedett. Mi leginkább Jézusnak magának mondjuk el az Oltáriszentségben, amit ő lelkünkben művelt, főleg a hálaadásban a szentáldozás után és a szentséglátogatások alkalmával.

4. Nézzük *Szűz Máriát az úton*: élő szentségtartó ő. Milyen szerény, milyen összeszedett, mily szeretetteljes! Lelke ott volt a titokban, melyet magában hord. – Így térjünk vissza mi is az áldozatopadtól, így járjunk napközben is. Istent hordjuk magunkban a kegyelem által: „portate Deum in corporibus vestris”. (1Kor 6,20) A szerénység szabályai. Gyönyörű Führich rajza, amint Szűz Máriát útján angyaloktól körülvéve ábrázolja. Közmondásos dolog volt ez akkoriban az igazról. (Willam.) Testünk is Isten szentségtartója és minden tiszteletre méltó.

II. pont. „Köszönté Erzsébetet.”

1. A bennünk lakó Krisztus *szeretetre és alázatra* ösztönöz. Minél jobban lakik bennünk, annál inkább. A szentség jelei: az egyszerűség, az alázat és a szeretet.

2. *Lássuk másokban is Jézust* és köszöntsük. – Legyünk mink is lelki ciboriummá, hogy Jézust adhassuk a lelkeknek.

3. A „visitatio” *hatása* Szent Erzsébetre és Keresztelő Szent Jánosra. – A „visitatio”, a szentséglátogatás hatása a mi lelkünkre. „Aki ehhez a titokhoz közelít, mondja Diessel, az önkéntelenül hatása alá kerül.” (Sándor pátriárka, Szent Ignác, B. Pignatelli, Szent Gorgonia, Szent Erzsébet.) – Beteglátogatások a szentséggel.

4. „Hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uram édesanyja hozzám jön?” – Alázatos tisztelet mindazok iránt, akiket az Úr teste táplál: gyermekek, a legszegényebbek, a legegyszerűbbek iránt is. Krisztus titokzatos testének tagját tisztelettel megelőzni.

5. Szűz Mária prófétái. – Az Oltáriszentség szónokká, apostollá tesz. „A szív bőségéből szól a száj.” (Mt 12,34) Szívünk tesz minket ékesszólókká. Az egyszerű Szent Paszkál csodadolgokat írt. Aquinói Szent Tamást is az Oltáriszentség ihlette meg.

III. pont. Magnificat.

Imádkozzuk a Magnificatot főleg szentáldozás után. Lehetséges, sőt valószínű, hogy Szűz Mária is imádkozta szentáldozásai után. Hiszen oly mély hasonlóság van a kegyelem közt, melyet Szűz Mária a megtestesülés titkában kapott, és a kegyelem közt, melyben a szentáldozás által részesülünk.

1. „*Íme mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.*” (Lk 1,48) Egyetlen szentáldozás több, mint bármilyen misztikus kegyelem, ha annak benső értékét tekintjük. Minden elsőáldozó, minden újonnan felszentelt, minden újmisés pap elmondhatja ezt magáról: „*Íme, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.*” Mert hacsak egyszer is részesültünk a szentáldozás kegyelmében, hacsak egyetlenegy szentmisét mutattunk is be, már is oka van az egész világnak, hogy minket boldognak hirdessen az egész örökkévalóságon át. Azért jó erre visszaemlékeznünk, főleg ha papok vagyunk, és követnünk kell Szent Pál intelmét: „Szítsd fel magadban az Isten kegyelmét, mely kezem rádtétele folytán benned vagyon”. (1Tim 1,6)

2. „Nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas, kinek szent az ő neve.” (Lk 1,49) Idézzük vissza lelkünkben azt, amit Isten odaadásáról mondtunk, mikor magát az Oltáriszentségben nekünk adja, s meg fogjuk érteni az idézett szavaknak a súlyát: Ki az Isten? – mit ad nekünk az Oltáriszentségben? – mily áron és hogyan adja? Valóban nagy dolgot cselekedett velünk, mikor magát így adta.

3. „Irgalma nemzedékről nemzedékre”. (Lk 1,50) Az Oltáriszentséget elsősorban az ő végtelen irgalmának köszönhetjük. Az irgalmas Szeretet három legnagyobb műve: a jászol, a kereszt és a tabernákulum.

4. „Hatalmasokat levetett a trónról és kicsinyeket felemelt.” (Lk 1,52) A gőgös hatalmasok távolmaradnak ettől a kenyértől és az alázatos kicsinyek élvezik annak gyönyörűségét. „Hogyan adhatja ez nekünk az ő testét eledelül? – Kemény beszéd ez, ki hallgathatja azt?” (Jn 6,53.61) – „Aki kicsi, jöjjön hozzám: Jertek, egyétek étkemet, igyatok a borból, melyet nektek elegyítettem.” (Péld 9,4.5) „Uram, kihez mennénk? Az örök élet igéi nálad vannak.” (Jn 6,61)

5. „Éhezőket betöltött jókkal.” (Lk 1,53) Vágy az Oltáriszentség után, lelki áldozás. Kétféle lelki áldozás van: vágy a jövőendő áldozás után és hála a megelőző áldozásért, összekötve a vággyal, hogy annak kegyelmei tovább éljenek lelkünkben. Így minden szentség kegyelmét felújíthatjuk lelkünkben (vágykeresztség, kétféle – tökéletes bánat, összekötve a vággyal a feloldozás után stb.) „Boldogok, akik éheznek és szomjúhozak az igazságot, mert ők kielégítést nyernek.” (Mt 5,6)

Harmadik elmélkedés: Betlehem

1. *előgyakorlat.* Jászol és tabernákulum, amint azt karácsonykor a templomokban látom.
2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az értem emberré lett és az ostya színe alatt rejtőző Istent minél jobban megismerjem, lángolóbban szeressem és hívebben kövessem.

I. pont. Az út Betlehembe

1. *Augusztus császár rendelete.* Jézus az engedelmesség, mégpedig az áldozatos engedelmesség befolyása alatt jön a világra: „Íme jövök, hogy megcselekedjem, ó Isten, a te akaratodat”. (Zsid 10,9) Az oltárra is az engedelmesség szava hívja le. Az Atya akarata, az Atya dicsősége hívja őt le oda. Az Eucharisztia főcélja: hogy Jézus és vele s benne mi is feláldozzuk magunkat az Atya dicsőítésére, engesztelésére. Ezért veti alá magát Jézus a földön szolgálóknak.

Augusztus császár bűnös ember, pogány; rendeletének indítóoka pedig a hiúság. A pap is bűnös ember, olykor méltatlan is; megeshetik az is, hogy földi indítóokokból végzi a szent cselekményeket – és Jézus mégis jön. Nekünk azonban, papoknak és híveknek, engesztelnünk kell Isten nem buzgó, sőt esetleg méltatlan szolgálóiért. Engesztelni tiszta életünk által, engesztelni áhítatunk és buzgóságunk által. Álljon a mi életünk is egészen az engedelmesség befolyása alatt.

2. *A betlehemiek közömbössége.* Ilyen az emberek közömbössége is az Oltáriszentséggel szemben. Sokan nem is ismerik: „Tulajdonába jöve, de övéi őt be nem fogadták”. (Jn 1,11) Sokan nem törődnek vele, egyáltalán nem is vágyódnak utána; ott van ő elhagyatva az oltár szekrényében; szentségimádásnál, nagypénteken és nagyszombaton olykor üres a templom, főleg a déli órákban. Némelyek csak húsvétkor áldoznak, vagy még akkor sem. A szentségi körmenetek: egy előkelő személy látogatása a városban vagy községben máris elvonja a híveket a részvételtől, mintha nagyobb, jelentősebb volna az az ember a kenyér színe alatt rejtőző Istennél, aki irántunk való szeretetből emberré lett.

Jól mondja P. Roothaan, hogy hitetleneknél, eretnekeknél nem lehet csodálkozni, ha méltatlanul bánnak az Oltáriszentséggel, de katolikusok! Vétségek az Oltáriszentség ellen mint az isteni jelenlét szentsége ellen és vétségek az Oltáriszentség ellen mint lelkünk tápláléka ellen: nem jönnek, hogyan jönnek, csak ajkukkal dicsérik őt, vagy még úgy sem – nem áldoznak, ritkán, lanyhán, méltatlanul. Pedig nagyobb a szeretet, melyet Jézus irántunk az Oltáriszentségben tanúsít, mint az, amelyet megtestesülésében mutatott. (R. P. Roothaan, Op. Spir. II. 268 s. „Ibi assumit naturam omnibus communem, hic... Ibi dedit se et factus est noster, sicut quivis homo nostrí simílis, hic ... qui manducat me vivet propter me.”)

Győzzük le saját közömbösségünket és küzdjünk mások közömbössége ellen; eucharisztikus apostolkodás, korai és gyakori szentáldozás.

II. pont. „Szülé az ő egyszülött fiát, és bepólyáza őt és jászolba fekteté”. (Lk 2,7)

1. *Szűz Mária előkészülete* Jézus fogadására a betlehemi éjtszakában és hálaadása. Ilyen legyen a mi előkészületünk és hálaadásunk is, amikor a szentáldozáshoz járulunk vagy a szentmisét bemutatjuk. Szűz Mária adja a világnak Jézust, de fogadja is. A szentmisében a pap is adja a világnak Jézust, de fogadja is. Valamiképpen a szentáldozásban is nemcsak fogadnunk kell Jézust, hanem adnunk is.

2. *Jézus Szűz Mária kezeire bízta magát.* Az oltáron, a tabernákulumban is a pap kezeire bízta magát. Legyen szívünk minden pap kezében, amikor az Oltáriszentséget kezében tartja, a szentostya színe alatt rejlő Jézust érinti. – Dolgozzunk Jézusért az oltáregyletekben, készítsük ruháit, díszait, gondoskodjunk róla, hogy jól érezze magát köztünk szentségi ittlétében a földön. – Ha papok vagyunk, viseljük a szentségi Jézus gondját: tiszta kehely, paténa, tabernákulum, purificatorium, corporale, oltár, díszítés, örökmécs, az egész templom. De főleg szívünk legyen tiszta, melybe őt fogadjuk: tiszta és meleg. Meleg a szeretettől. (Bogner Mária Margit szeretettel vette körül a tabernákulumot, melybe Jézus nagycsüörtökön költözött.) – Nem hasonlít-e szívünk a betlehemi istállóhoz? (Barbarossa Frigyes és a főúr.)

3. *Jászol és tabernákulum.* Milyen szegényes a betlehemi barlang a jászollal és a szalmával, melyen Jézus születése után megpihen! De mily szegényes olykor a szentségház is, melyben közöttünk tartózkodik. Még a legdiszesebb szentségház sem hozzá méltó lakás. Egész élete a tabernákulumban hasonlít tartózkodásához a jászolban: elhagyatott, szegényes. De dicsőséges is: jönnek az angyalok, a pásztorok, a királyok. Kiket látunk a tabernákulum körül? Láthatatlan angyalokat, egyszerű embereket (az arsi plébános híve), királyokat és előkelőket is. De nem a Heródeseket, nem a farizeusokat, nem a zsidó főpapokat. Olykor Isten szolgálói közömbösebbek, mint a hívek – szentséglátogatásnál, szentségimádásnál. Vannak, akik a zsidó írástudók és papok módjára csak útjelzők, de nem vezérek Jézushoz és az ő szeretetéhez.

Tekintsünk a szentségimádókra és körmenetekre, az eucharisztikus kongresszusokra. Szentek és bűnösök vannak ott, megtérő bűnösök, de olykor farizeusok is. – Innét, a tabernákulumból vonzza magához a lelkeket (konvertiták, hivatások), mint egykor a jászolból a pásztorokat és bölcseket.

III. pont. Imádásunk a jászol és tabernákulum előtt

1. Adoro te devote, latens Deitas! – Imádlak áhítattal, elrejtett nagy Istenséggel!

Felajánlom magam egészen, imádattal, szeretettel.

2. Ha szerzetes vagyok, felajánlom fogadalmaimat. – Hogyan szerepel a hármasszerzetesi fogadalom a jászol és a tabernákulum körül? Szegénység: szegényes barlang, szegényes szentségház. Tisztaság: szűzi anya, szűzi papság. Engedelmisség: a mennyei Atya

akarátát cselekszi a jászolban és az oltáron, a jászolba a császár parancsának követése által került, az oltárra a pap szavának követése által.

Jászolban fekvő, tabernákulumban rejtőző Jézusom, légy példaképem s vezérem önmagam teljes átadásában a mennyei Atyának!

Negyedik elmélkedés: Jézus bemutatása a templomban

1. *előgyakorlat.* Simeon az isteni Kiseddel karjain, a pap a szentostyával kezében.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az értem emberré lett és a kenyér színében rejtőző Istent minél jobban megismerjem, minél lángolóbban szeressem s minél hívebben kövessém.

I. pont. A bemutatás

1. Ez a reggeli áldozat a Golgota nagy esteli áldozata előtt. Ez Jézus életáldozatának *offertoriuma*, melyet majd egyszer a nagy Úrfelmutatás követ a kereszten. Jézus itt a templomban először ajánlja fel magát nyilvánosan a mennyei Atyának.

Minden szentmise is *nyilvános* istentisztelet: mert az Egyház nevében mutatják azt be, mégha egyedül a pap és a ministráns van is csak jelen az áldozat bemutatásánál, mégha csak egy rozoga templomocskában, vagy a sivatagban, vagy Alaszka jégmezőin mutatják is be az áldozatot.

Ez a liturgia lényege általában: az Egyház nevében végzett nyilvános istentisztelet. Minden egyéb istentisztelet, még ha ezeket vonz is a templomba (májusi ájtatosság, Szilveszter-esti hálaadás stb.), mégha egyébként az Egyháztól jóvá is van hagyva, de nem az Egyház nevében történik, csak magánáhitat, privát istentisztelet, de nem liturgia. – Vannak, akik csak otthon imádkoznak. Vannak, akik a templomba is elmennek, de nem vesznek részt a szentmisén. És vannak, akik a szentmisén is megjelennek, de csak magukban imádkoznak és nem kapcsolódnak bele a liturgiába.

2. Az Istennek végtelenül *tetsző* ez a felajánlás. A bemutató maga Jézus: itt édesanyja karján, ott a pap kezében. Az ajándék szintén ő maga. A lelkület a lehető legtökéletesebb: „Testet alkottál nekem ... íme eljövök, hogy megcselekdjem, ó Isten, a te akaratodat!” (Zsid. 10,5–9)

Az ószövetségi áldozatok mind eltűnnek ennek a felajánlásnak értéke mellett. Viszont ez ismét csak előkészítője a golgotai nagy áldozatnak és a szentmisének. Csak felajánlás, de még nem az áldozat maga. Lelki áldozat, melyet a teljes, külső áldozat követni fog.

3. Szűz Mária *keze által* ajánlja fel magát. Szűz Mária is közreműködik ebben a felajánlásban, lemond anyai jogairól, a diakónus szerepét tölti be Jézus mellett, az ő érdemei is méltányosság szerint (de congruo) egyesülnek Jézus megváltói érdemeivel (de condigno). – Most a pap keze által ajánlja fel magát. Az ószövetségi pap csak mint közönséges gyermeket kezelte. Szűz Mária volt az igazi felajánló Jézus mellett (és a maga módja szerint Szent József is, bár másképp). Ebben a titokban is szemlélhetem a rokonságot, mely Szűz Mária és a katolikus pap tisztje közt mutatkozik, szemlélhetem a szoros kapcsolatot, mely őket egymáshoz fűzi.

II. pont. Simeon megjelenése

1. Simeon előkészületében látom a pap előkészületét első s utána minden további szentmiséjére. Simeon egész élete előkészület volt. A legerősebb vágy töltötte be lelkét, hogy Üdvözítőjét láthassa. A Szentlélek által vezéreltette magát. – Így készül elő a jó pap is egész életével első és további szentmiséire. Vágyódik, követi a Szentlélek ösztönzéseit. Mindazt

tartalmazza a szép előkészületi ima is, melyet az Egyház az ő papjainak a szentmise bemutatása előtt ajánl, hogy elvégezzék: „Égesd a Szentlélek tüzével bensőnket és szívünket, Uram, hogy testünk érintetlenségében szolgáljunk és szívünk tisztaságával tessünk neked”.

2. Simeon jelenete egy aggastyán pap aranymiséjére is emlékeztet vagy még jobban egy aggkorában felszentelt pap első miséjére. Egész életén át készült erre a napra. – Nem volna elveszett idő, ha egy pap egész életén át is készülné első miséjére. Szent Ignác 18 hónapon át készült első szentmiséjére. – Az sem volna elveszett idő, ha valaki első és utolsó áldozására egy egész életen át készült volna.

3. Simeon általában a pap képe, aki kezében, mintegy karjaiban tartja a szentmisében Üdvözítőjét. – Talán irigyeljük Simeont ezért a kegyelemért. De ez az irigység valamiképp a hit gyengeségét árulja el; mert minden pap, sőt minden hívő voltaképp sokkal többet kap, mint Simeon: nemcsak karjaiba veheti Jézust, hanem szájába, nyelvére, szívébe fogadhatja. Egy vízáradás alkalmával Csobánkán egy missziós nővérnek kellett a víz elől megmenteni az Oltáriszentséget. Boldog volt, hogy egyszer életében kezében tarthatta az Urat. De minden szentáldozásban voltaképp sokkal többet kapunk mindnyájan; csak megszokottá válik az, amit gyakran vagy naponta kapunk.

4. Simeon jelenlétében újból szemlélhetjük a szentáldozás hatásait. Benne látom jelképezve sok szentnek is utolsó áldozását: Szent Ferenc, Szent Ambrus, Szent Alajos utolsó áldozása. Az egykor hitehagyott, de megtért Szerápion utolsó áldozása. A mi utolsó áldozásunkat is.

III. pont. Simeon hálaéneke

1. Az aggastyán nyelve a tapasztalt kegyelem hatása alatt megoldódik, ajka háladalra nyílik meg: „Most bocsátd el, Uram, szolgádat a te ígéd szerint békességben; mert látták szemeim a te megváltásodat”. (Lk 2,29–30) Gyönyörű mintája s képe ez a hálaadásnak minden szentáldozásunk, minden szentmisénk után. Végezzük azt Simeon lelkületével.

2. „A te megváltásodat”, „minden népek színe előtt”, „világossággul”, „dicsőségére népednek”. (Lk 2,30–32) A szentségi Krisztus ez a megváltás, ez a világosság és dicsőség az egész világ számára. A szentmisék egész hosszú láncolata végigfűződik az egész földkerekségen s beteljesedik Malakiás jövendölése: „Napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között, és minden helyen tiszta eledeláldozatot áldoznak és mutatnak be nevemnek”. (Mal 1,11) Egyesülök az egész világon bemutatott szentmiseáldozatokkal. Megértem, hogy Foucauld a Szaharában, mások a Montblanc tetején, a lengyel fogoly pap szibériai börtönében, Lucián vértanú saját keblén mutatta be a szentmiseáldozatot, s magam is a hitvallók, a szentek, a vértanúk lelkületével akarom azt bemutatni, vagy abban résztvenni. Hiszen a résztvevők is mindnyájan egyszersmind bemutatók is, mert résztvesznek Krisztus általános papságában, aki mind titokzatos testének feje mutatja be áldozatát a mennyei Atyának.

V. nap

Első elmélkedés: Názáret és a tabernákulum

1. *előgyakorlat.* A názáreti ház és a szentségház egymással párhuzamban.
2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az értem emberré lett és a kenyér színe alatt rejtőző Istent mindig jobban megismerjem, főleg rejtett életében, melyet a názáreti házban és az oltár szekrényében folytat, s hogy őt mindig jobban szeressem és hívebben kövessen.

I. pont

A názáreti élet *titka* – a tabernákulum élet titka.

Mindkettő a rejtett élet fenségét tükrözi vissza. Jézus a názáreti életben egészen elrejtí istenségét, a tabernákulum életben emberségét is egészen.

Názáretben minden egészen közönséges, hétköznapi; csak a benső, mely mindent éltet, nem közönséges, nem hétköznapi. A tabernákulum is oly egyhangú, oly szürke hétköznapi ruhába öltözteti a dicsőség királyát, és mégis ott rejtőzik az, akiben egyedül találja tetszését a menyeyi Atya. Mily szeretettel, mily elragadtatással néz le a názáreti hajlékra; nem kisebb tetszéssel, nem kisebb szeretettel tekint le a tabernákulumra. A Szentlélek is ott lebeg a názáreti ház fölött, mint annak éltetője és őre; a tabernákulum fölött is ott lebeg, mint a láthatatlan „consecrator”, aki ennek a szentségi életnek titokzatos létesítője és szelleme.

Megfontolom, miben áll Isten előtt az igazi nagyság, az igazi szépség, az igazi szentség: nem a külső nagytettekben, hanem az éltető szeretetben, mely legkisebb tetteinket is áthatja, naggyá és szentté teszi. Ez a názáreti élet titka ez a titka a tabernákulum életnek is.

II. pont

Mily *érdemszerző*, mily *kedves* volt Isten előtt Jézus rejtett élete Názáretben! „Növekedék bölcsességben és korban, és az Isten kegyelme vala rajta.” (Lk 2,40.52)

Jézus szentségi rejtett élete is mily kedves Isten előtt! Itt nem szerez új érdemeket, hanem a szerzett érdemek gyümölcseit közli a lelkekkel, azokkal leginkább, akik legbensőbbben résztvesznek eucharisztikus életében, akik az Eucharisziából élnek, akik annak titkait az elmélkedésben, szemlélődésben és főleg a szentáldozásban magukba fogadják, akik Vele együtt mintegy átélnek és átszenvedik életét, melyet az oltáron és a tabernákulumban folytat.

Mily egyszerű és mégis mily fönséges Jézus élete Názáretben és a tabernákulumban! Itt ismerem fel a kicsiben való hűség értékét, mely a szentség kulcsa. Itt látom be annak szükségességét, hogy a világ forgatagában is lelkem kis tabernákulum legyen, melybe mindig visszavonulhatok, a világ zajában, a családban, a hivatalban, az üzletben, az utcán. Ott él Isten bennem.

Családom is legyen kis élő szentségház, melyben Jézus názáreti életét folytatja és melyre kiterjeszti szentségi életét a tabernákulumban.

III. pont

Mily tökéletes volt Jézus *engedelmessége* a názáreti otthonban! Szentségi életében, ha nem is szorosan vett engedelmesség, de ennél még magasztosabb, fenségesebb valami lepi

meg tekintetem: saját szava, ígérete köti a pap szavához, kiszolgáltatja magát szolgáló kezének, kedvének, átadja magát szent és bűnös kezeknek egyaránt.

Követem őt csodálatos engedelmisségében, átadásában: előjáróimmal, lelkivezetőmmel szemben; mások akaratához idomítom saját akaratomat, és főleg megegyezem Isten akaratával mindenben, amit kíván, és mindenben, amit rám küld. Mindenben egyesülök az eucharisztikus Jézus Szívével, Szűz Máriával és Szent Józseffel.

IV. pont

Názáret a *szeretet* háza: az Eucharisztia a szeretet köteléke. A tabernákulumból sugárzik ki a szeretet a világba, a családokba, közösségekbe, az életbe: népeket és fajokat, osztályokat és foglalkozásokat, szegényt és gazdagot, fehéreket és színeseket, munkaadót és munkást egyesít Krisztus titokzatos házában, az Egyházban egy hitben, egy szeretetben. „Csak a szeretet váltja meg a világot.” Imádkozom ezért és *gyakorlom, adom a szeretetet*.

Távol legyen minden versengés, féltékenység, gyűlölet azoktól, akiket az ő hite és szeretete egybekapcsol! Ha mindent elhagytunk, hagyjuk el mimagunkat és önérdekünket, hogy az önszeretet romjain felépüljön a szeretet háza, melynek középpontja a szentségi Krisztus a tabernákulumban.

V. pont

„Jézus növekedek bölcsességben és kedvességben Istennél és embereknel.” (Lk 2,52) Jézus is *nevelődött* Názáretben, amennyire isteni személyisége a nevelődést emberi természetében még lehetővé tette: tapasztalati ismeretei szülei behatása alatt gyarapodtak, alkalmazkodott a nép és város szokásaihoz, a szülői házhoz.

Így kell növekedni minden gyermeknek kegyelemben és kedvességben Isten és emberek előtt: ez a gyermek eucharisztikus nevelésének feladata a korai és gyakori szentáldozás által. Eucharisztikus családi nevelés a cél, mely felé törekednünk kell. Ennek a nagy feladatnak megvalósításába állítom bele erőimet, tehetségemet, tekintélyemet mint pap, nevelő, szülő. Ez hozza meg az erkölcsi megújódást családban, társadalomban; ez fűzi a szeretet kötelékét a családtagok, rokonok, szomszédok, társadalmi osztályok, nemzetek és fajok köré.

VI. pont

Jézus harminc éven át *függ Szűz Máriától, Szent Józseftől*. Az Oltáriszentségben papjaitól függ. Mily csodálatos ez a függés! Mily csodálatos a pap méltósága is! Nagyobb bármilyen császári hatalomnál s méltóságnál. A hivatásától áthatott pap még császárokat is megállít a templom ajtajánál, ha méltatlanul akarnak odalépni a szentek Szentjéhez. Bár meglenne ez a bátorság és függetlenség az oltár minden szolgájában! Ez vívná ki és biztosítaná az Egyház szabadságát.

Szűz Mária és Szent József Jézushoz való viszonyuk szerint nyerik hivatásuk méltóságát. A papi rendek is az alsóbbaktól kezdve, fel a püspöki méltóságig, a szentségi Krisztushoz való viszonyukból merítik fokozat szerint méltóságukat.

VII. pont

A názáreti élet *harminc évig tart*, a tabernákulumi élet *a világ végéig*. Maradjunk mi is Krisztussal egyesülve tabernákulumi életében, amíg a földön zárandokolunk, s ha nagy tisztelői voltunk a földön a tabernákulumi Krisztusnak, akkor talán megadja nekünk azt a

kegyelmet is, hogy még az égből sem szűnik meg kapcsolatunk a földön lakó szentségi Jézussal.

Második elmélkedés: A két zászló a szentségi Krisztus körül

1. *előgyakorlat.* Szemlélem Jézust, amint a kafarnaumi zsinagógában az Oltáriszentséget megígéri, s hallom az ellenmondást, mellyel sokan mondják: „Kemény beszéd ez, ki hallgathatja azt?” (Jn 6,61)

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy megismerjem azt a lelkületet, mely a szentségi Krisztus tökéletes megértéséhez és követéséhez vezet, s ezzel ellentétben azt a lelkületet, mely tőle eltávolít. Elsőt ápolni akarom magamban, utóbbit száműzöm lelkemből.

I. pont. A két tábor a kafarnaumi zsinagógában

1. Szemlélem Jézus megnyerő jóságát, emberszeretetét, alázatát, mellyel a kafarnaumi zsinagógában fellép és beszédét megtartja. Ajkairól az élet igéi hangzanak el: „Az örök élet igéi nálad vannak”. (Jn 6,69) Mit mond?

„Fáradozatok, de ne olyan eledelért, mely veszendő, hanem azért, mely megmarad az örök életre, melyet majd az Emberfia ad nektek.” (Jn 6,27) Ezekkel a szavakkal megjelöli az alapot, melyen hozzá közelednünk és eucharisztikus ígétét meghallgatnunk kell: vágy a lelki kenyér, a hitből fakadó élet, az élet igéi, a hit tanítása után, az eledel után, mely megmarad az örök életre. Ez nem lehetséges a lelki szegénység, az alázat, a földi javak megvetése, az égiek szeretete nélkül. Minél mélyebben hatolunk bele ebbe a lelkületbe, minél jobban magunkévá tesszük azt, annál jobban közelítjük meg őt szentségi életének megértésében s az abból folyó lelki gyümölcsök élvezésében.

Meg is mondja, hogy mi ennek a lelkületnek gyümölcse: „Én vagyok az élet kenyere; aki én-hozzám jön, nem fog éhezni, és aki énbenem hiszen, sohasem szomjúhozik”. (Jn 6,35) Megvalósul Jézus szava: „Boldogok, akik éheznek és szomjúhozzák az igazságot, mert ők kielégítést nyernek.” (Mt 5,6)

És a másik jutalom: „Én vagyok az élő kenyér, mely mennyből szállottam alá. Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él; és a kenyér, melyet majd én adok, az én testem a világ életéért”. (Jn 6,51.42) Mi ez az élet, melyért ő testét adja? A kegyelmi élet a vele való legszorosabb egyesülésben és az örök élet a test feltámadása után. Ezt részletezi: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete vagyon; és én feltámasztom őt az utolsó napon... Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbenem marad és én őbenne. Amint én élek az Atya által, úgy aki eszik engem, az is él én általam”. (Jn 6,55–58)

2. Hallom az ellentábor zúgolódását.

a) „Micsoda jelt cselekszel, hogy higgyünk neked?” (Jn 6,30) Már ezekben a szavakban megnyilvánul a hitetlenségnek és bizalmatlanságnak az a lelkülete, mely a végleges eltávolodásnak kezdete. Okát pedig Jézus szavai tárják fel előttünk: „Kerestek engem, nem azért, mert jeleket láttatok, hanem mivel ettetek a kenyérből, és jóllaktatok”. (Jn 6,26) – Az érzékiség, a földi felfogás szól belőlük. Csak a testi táplálékot keresik, új csodákat követelnek. Azért akarták Jézust előző nap földi királlyá tenni. Azért mondják Jézus szavait félreértve s a földi kenyérre vonatkoztatva: „Uram! mindenkor add nekünk ezt a kenyeret”. (Jn 6,34)

b) Minél jobban bontakozik ki Jézus szavaiból ígétének igazi tartalma, a szentségi kenyér, az ő teste és vére, annál hangosabb lesz a zúgolódás, erősebb az ellenmondás, mely végre az elpártoláshoz vezet: „Zúgolódának, mivelhogy azt mondotta: Én vagyok az élő kenyér, aki mennyből szállottam alá; és mondák: Nemde ez József fia, kinek ismerjük atyját

és anyját?” (Jn 6,41–42) – Itt már a kevélység és az irigység is belevegyül kételkedésükbe. Nem tudják elviselni, hogy az, akinek ők „atyját és anyját ismerik”, égből szállott kenyér legyen számukra. Ez a kevélység és irigység lelküket elvakítja s képtelenné teszi őket, hogy Jézus szavait helyesen értsék.

Azért „vitatkoznak egymás közt, mondván: Hogyan adhatja ez nekünk az ő testét eledelül?” (Jn 6,53) A kételkedés már hitetlenségbe csap át; mindez pedig az értelem kevélységéből fakad, mely semmit sem fogad el, amit önteltségében saját erejével megérteni nem tud.

c) Végre is az elpártoláshoz vezeti őket kevélységük: „Kemény beszéd ez, ki hallgathatja azt?” (Jn 6,61), mondják és „ettől fogva sokan visszavonulának az ő tanítványai közül, és már nem járnak vala vele”. (Jn 6,67) A kevélység és a világiás felfogás az ördög hálójába vezette őket. Azért mondja Jézus még apostolainak is: „Nemde, én tizenkettőtöket választottalak, és egy közületek ördög?” (Jn 6,71)

A zúgolódók, kételkedők s hitetlenkedők közt tisztán látjuk a fokozatokat is, amint a világiás felfogás és a sátán mind közelebb érinti Jézus közvetlen környezetét: a sereg, az írástudók és farizeusok, a tanítványok, Júdás.

3. Ezzel szemben csodálom Szent Péter és a hű apostolok hitét, bizalmát, ragaszkodását Jézushoz: „Uram, kihez mennénk? Az örök élet igéi nálad vannak. És mi hittük és megismertük, hogy te vagy Krisztus, az Isten Fia”. (Jn 6,69–70) Ez a lelkület az alázatból, az önkéntes szegénységből fakad, melyet Jézusért vállaltak, az égi reményekből, melyeket lelkükben tápláltak. Bár részben még ők is világiás felfogásúak voltak a Szentlélek lejövetele előtt, mégis tanulékonyak és jó akaratúak voltak, szerették Mesterüket, akiben az Isten küldöttét, az Isten Fiát látták.

II. pont. A két tábor a történelem folyamán

Itt is az érzékiség és a gőg küzd az önmegtagadás és az alázat ellen:

1. az ókori tévtanítók, az albiak és waldiak a középkorban, Wiclef, a protestánsok, a janzenisták, a modern hitetlenek, az istentelenek tábor.

2. a szentek és nagyok az Oltáriszentség körül: Szent Paszkál, Szent Tamás, lüttichi B. Julianna, Falconieri Szent Julianna, Borgia Szent Ferenc, Szent Alajos, Alacoque Szent Margit stb. – De Sonis, Ampère, Volta, Ferrini, Vrau, Feron, Jaegen, Fontgalland, Anne de Guigné, Mártika, Bogner Mária Margit, Kaszap István.

III. pont. Két tábor Krisztus barátai közt

A buzgók és a közömbösek, a bátrak és a kis-lelkűek tábor.

1. A két tábor a Jézus Szíve-tisztelet körül.

2. A két tábor az áldozási dekrétumok (X. Pius) körül:

a) nem törődnek vele: szép, de kivihetetlen;

b) valamit tesznek, de nem fogják meg a dolgot gyökérénél;

c) a nagylelkűek csoportja, akik teljes határozottsággal a megvalósítás útjára lépnek.

3. Ugyanezeket a csoportokat látjuk Jézus eucharisztikus életének követésében is.

Megfelelnek a lelkigyakorlatok könyvében bemutatott három embercsoportnak.

Kiegészítő megfontolás. Az Oltáriszentség és az evangéliumi tanácsok

I. *Indíték.* Isten, Krisztus irántunk az Oltáriszentségben egész odaadást tanúsít, mely minden emberi fogalmat meghalad. Itt jobban még, mint a Megtestesülés titkában, megvalósul Szent Pál szava: „Kiüresítette önmagát”. (Fil 2,7) – Ennek az odaadásnak

részünkről is csak a teljes odaadás felelhet meg, mely semmit sem tart vissza magának. Ez nyilvánul meg egyrészt az aláztatosság harmadik fokának gyakorlásában, amint azt a lelkigyakorlatok elénk tárják, másrészt az evangéliumi tanácsok követésében. Az aláztatosság harmadik fokában a szeretet motívuma hat át mindent: hogy Krisztushoz hasonló legyek; ezt a szeretet-motívumot épp a szeretet szentsége táplálja, melyben Krisztus végtelen odaadását szemlélem irántunk. (Szent Ágoston.)

II. *Példa.* Az egyes evangéliumi tanácsok vonatkozásban az Oltáriszentséghez.

1. Szegénység: Krisztus megfosztottsága a szentségi színek alatt – lelki gazdagság, mely az Oltáriszentségben rejlik.

2. Tisztaság: Krisztus némileg érzékek nélkül él a szentségi színek alatt – lelki gyönyörök, melyek az Oltáriszentségből áradnak, lelki jegyesség a szentségi Krisztussal. („Angyalok kenyere”, „szüzeket termelő bor.”)

3. Engedelmesség: Krisztus megkötöttsége a szentségi színek alatt – lelki szabadság, uralom a vágyak és szenvedélyek fölött, mely az Oltáriszentségből fakad.

III. *Erőforrás.* Az Oltáriszentség erőt ad az evangéliumi tanácsok követéséhez, a tökéletesség gyakorlásához: példa, kegyelem. Krisztus odaadása az Oltáriszentségben mennyei Atyja iránt, önfeláldozása a szentmisében az Ő dicsőségére erőt ad nekünk, hogy mi se ismerjünk mértéket odaadásunkban, önfeláldozásunkban a mennyei Atya dicsőségére.

P. Plus mondja: „A megkereszteltek közül hányan élnek súlyos bűn nélkül? Hányan élnek szándékos bocsánatos bűn nélkül? Hányan élnek a teremtmények szeretetétől megválva? S hányan élnek úgy ebben a világban, mintha nem volnának?” (Krisztus Jézusban 183. l.) „Mi elvben, mondja tovább, megistenültek vagyunk. De mily kevésbé vagyunk megistenültek tényleg és a gyakorlatban!” (Uo. 184. l.) „A határozott és teljes önfeláldozás árán az isteni Üdvözítőnknek adjuk szellemünket, szívünket, testünket, feláldozva mindent, ami nem Ő.” Gyönyörűen jelképezi ezt Szent Lucián vértanú, akinek a keble volt az oltár, melyen misézett. „Mit tegyek, hogy jól tudjak áldozni? – Áldozza fel magát!” (Libermann, Plus 215. l. – Vö. Bossuet, Plus 213. l.)¹⁴

Harmadik elmélkedés: A kánai menyegző

A két színnek az Oltáriszentségben, a kenyér és bor színének, két csoda felel meg az evangéliumban hitünk erősítésére: a kánai menyegző és a kenyérszaporítás csodája.

1. *előgyakorlat.* Jézus a vizet borrá, a pap a bort Jézus vérévé változtatja.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az érettem emberré lett s a szentségi színek alatt rejtőző Istent minél bensőbben megismerjem, lángolóbban szeressem és hívebben kövessem.

I. pont. A csoda jelentése

1. A kánai menyegzőben már az Egyház első századaitól kezdve eucharisztikus vonatkozást láttak. A katakombákban is Lázár feltámasztása és a kenyérszaporítás csodája mellett ott találjuk a kánai menyegző csodáját is. Jézus nagyrészt azért is fogadta el a meghívást a menyegzőre, hogy ott első csodáját művelje s abban az Oltáriszentségnek előképét adja.

2. A kánai menyegző két tekintetben is előképe az Oltáriszentségnek:

¹⁴ Az evangéliumi tanácsokat és fogadalmakat vonatkozásba hozhatjuk a bennünk lakó Istennel is. Minden lakás akkor kellemes, ha 1. tágas, 2. tiszta, 3. nincs benne kellemetlen lakótárs, aki velünk ellenkezik. Lelkünk is akkor lesz Istennek kellemes lakása, ha 1. a szegénység fogadalma és erénye által kiüresítjük minden nem odavaló dologtól; 2. ha a tisztaság fogadalma és erénye által kitisztítjuk és felékesítjük; 3. ha az engedelmesség fogadalma és erénye által kiküszöbölünk magunkból minden ellenkezést Isten szent akaratával.

a) A csoda maga a víznek borrá való változásában, tehát átlényegülésben áll, s ezzel jelképezi azt a csodálatos átlényegülést, mely az Oltáriszentségben végbemegy. Csak az a különbség, hogy a kánai menyegzőn a víz látható módon változott át borrá, az Oltáriszentségben a bor és a kenyér láthatatlan módon változnak át Jézus vérévé és testévé. De épp azért erősíti meg a kánai menyegző csodája hitünket az Oltáriszentségben. Mert akinek hatalma van, hogy a vizet látható módon borrá változtassa, annak hatalma van arra is, hogy a bort és kenyeret is az ő vérévé és testévé változtassa. – De az Oltáriszentség a kánai menyegző csodájánál is csodálatosabb; mert a kánai menyegző csodájában a bor természetes tulajdonságaival jelenik meg, míg az Oltáriszentségben Krisztus teste és vére a kenyérnek és bornak csodálatos módon fenntartott színei alatt van jelen.

b) A kánai menyegző csodája násztrakoma alatt ment végbe. Az Oltáriszentség is ilyen lelki násztrakoma, ahol minket Krisztus szentséges testével és vérével táplál. A szentáldozásnak legbensőbb mivolta épp a lelki táplálkozás (nutritio spiritualis), amint a keresztség lényege a lelki lemosás és újjászületés. Azért csak az áldozik igazán, aki Krisztus testét „eszi” (manducatio) és „issza” az ő véré. Nem elég, hogy csak bármiféle módon Krisztus teste s vére belénk kerüljön. Ez a táplálkozás továbbá lelki lakoma, és pedig örömlakoma keretében történik (sacrum convivium). A bor színe különösen jelképezi ezt az örömlakomát és járulékos módon talán hozzá is segít a lelki lakomában benne rejlő lelki öröm megízleléséhez. Az eucharisztikus lakoma végre násztrakoma is, ahol Krisztus a vőlegény, a lélek pedig az áldott menyasszony. A szentáldozás lelki egyesülésében üli Krisztus az ő szent egybekelését a lélekkel.

Azért jelképe a kánai menyegző a keresztyén házasságnak is; ez viszont jelképe annak a lelki egyesülésnek, mely Krisztus és az Egyház közt főleg az Eucharisztia által végbemegy.

II. pont. Szűz Mária közvetítése a csodánál

1. A kánai menyegző csodája a Boldogságos Szűz közvetítésével történt. Az Oltáriszentséget is Isten az ő közvetítésével adta nekünk. Hiszen, amint láttuk, az Oltáriszentség a megtestesülés folytatása, kiterjesztése és a megváltás legérettebb gyümölcse. Viszont megtestesülés nincs Szűz Mária nélkül, a megváltás művében pedig a Boldogságos Szűz a legbensőbb módon közreműködött.

2. Lépünk azért mindig Szűz Máriával egyesülten az oltárhoz (vele együtt, az ő tiszteletére, az ő szándékaira). Fogadjuk az ő kezéből és vele együtt Krisztust. (Grignon Szent Lajos.) Mintegy azonosuljunk a Szent Szűzzel, hogy ő fogadja és szeresse, gondozza bennünk Krisztust.

3. Vegyünk példát a Boldogságos Szűztől, hogyan kell a szentáldozás által bennünk eszközendő lelki átváltozásra előkészülnünk: hit, bizalom, imádság, vágy, felebaráti szeretet. Így készítette elő a Szent Szűz is a kánai menyegző csodás átváltozását. Mi pedig csatoljuk hozzá előkészületünkhöz magát a Mária-tiszteletet is, mely legalkalmasabb arra, hogy bennünk ezt a lelki átváltozást Krisztusba létrehozza. (Forma Dei.)¹⁵

III. pont. A legjobb bor

1. A násznagy a vőlegénynek azt mondja: A legjobb bort a *végére* tartogattad (vö. Jn 2,10). Így tesz Isten is az Oltáriszentség ajándékával: ezzel tetőzi be összes ajándékait, az idők végére, az újszövetség századaira hagyja mint az ószövetségi áldozatok és jelképek beteljesedését.

¹⁵ Kérjük a Boldogságos Szűz Máriát főleg a hónap első szombatján („papok szombatja”), hogy sok és buzgó papot képezzen az ő anyai szentélyében Krisztus hasonlatosságára.

2. Jézus *nagymennyiségű*, bort ad a násznépnek. Ez jelképe Isten bőkezűségének irántunk az Oltáriszentségben. Már egy szentáldozásban, egy szentmisében is mily kincsek rejlenek! De Isten minden nap megnyitja nekünk ezt a kincsesbányát, minden helyen az egész földkerekségen, a világ végezetéig. Függetlenül ajándékát a kiszolgáltató méltó voltától és szentségétől, csak hogy bőségben jusson nekünk a kegyelmek ajándéka. – Hány szentmisét mondtam már, hányat fogok még mondani életem végéig? Hányszor áldoztam, hány misében volt részem életemben? Hanyagságból, közömbösségből, kényelemből eggyel sem akarok kevesebbet hallgatni, mondani, mint amennyi lehetséges. Hálát adok Isten nagy bőkezűségéért, de meg is vizsgálom lelkiismeretemet, hogy azt a bőkezűséget hogyan fordítottam lelkem hasznára; mert felelősséggel tartozom, ha Isten ajándékát eltékozlom.

3. Az Oltáriszentség *hatásai* jelképezve vannak a csoda hatásában: „Nyilvánosságra hozá dicsőségét, és hívének öbenne tanítványai”. (Jn 2,11)

Negyedik elmélkedés: A kenyérszaporítás

1. *előgyakorlat.* Jézus a seregek közt szaporítja a kenyeret, a pap a hívek közt kiosztja az Oltáriszentséget.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az értem emberré lett és a kenyér színe alatt rejtőző Istent mindig jobban megismerjem, szeressem és kövessem.

I. pont. A csoda jelentése

1. Jézus ezt a csodáját egyenesen az Oltáriszentség végett művelte, hogy hallgatói lelkét az Oltáriszentség ígéretére előkészítse. A csodát követő napon tartotta nagy eucharisztikus beszédét a kafarnaumi zsinagógában (Jn 6) Azért ezt a csodát is sokszor látjuk megörökítve a katakombákban.

2. A kenyérszaporítás csodája szintén kétféle módon előképe az Oltáriszentségnek.

a) Maga a csoda, a kenyér szaporítása, jelképe Krisztus jelenléte sokszorosításának az Oltáriszentségben. Akinek hatalma van öt kenyérből ötezer embert táplálni, annak hatalma van jelenlétét is megsokszorozítani, hogy ezer és millió helyen ugyanazzal az egy testével és vérével táplálja a lelkek sokaságát. A kenyérszaporításban a kenyér állagát magát szaporította, az Oltáriszentségben nem teste s vére állagát, hanem jelenlétét sokszorosítja.

b) A kenyérszaporítás csodájában Krisztus mint családapa jelenik meg, aki saját asztalánál táplálja övéit: Isten az ő családjában. A földi családapa munkába áll, hivatalba jár, gazdálkodik, ha van birtoka, hogy családját eltartsa. Azután boldogan ül asztalhoz, övéivel, hogy fáradsága árán szerzett kenyérével táplálja övéit. Így Jézus is: a földre jött, dolgozott, fáradott, szenvedett, meghalt, hogy testével és vérével övéit táplálja a szeretet lakomájában, az Oltáriszentségben. Ennek előképe a kenyérszaporítás, ahol Jézus szintén övéi közt ül, miután három fáradságos napon át oktatta és tanította őket.

Vagy mint nagy királyt is tekinthetjük őt, aki barátait, népét megvendégeli. Assuerus király lakomája 180 napig tartott (Eszt 1.) Jézus lakomája nagyon egyszerű; de a csodálatos kenyér, melyet övéinek oszt, ezerszer dicsőségesebbé teszi ezt a vendégséget Assuerus lakomájánál. Még csodálatosabb a lakoma, melyben az eucharisztikus Király az övéit a szentáldozásban részesíti.

Gyönyörűen jelképezi az egység és szeretet, melyben Jézus tanítványaival és a sereggel együtt van, azt az egységet, mely Egyházában épp az Oltáriszentség által szegényt és gazdagot, előkelő és egyszerű embert, minden népet és társadalmi osztályt szeretetben egymáshoz fűz. Az Eucharisztia a „vinculum caritatis”, a szeretet köteléke.

II. pont. Jézus hatalma és jósága

1. *A csodában.* Teremtő hatalom nyilvánul meg a kenyér állagának szaporításában; mintegy 250-szer sokszorosodik meg a kenyér Jézus mindenható keze alatt. Ez mutatja hatalmát. Jóságát pedig mutatja, hogy nem is kéri őt erre a csodára, mint egykor a kánai menyegzőn, hanem magától műveli azt, és pedig kétszer is életében. (Mt 14 és 15) Feltárja a csoda indítóokát is, szerető, irgalmas Szívét: „Szánom a sereget”. (Mt 15,32)

2. *Az Oltáriszentségben.* Itt is teremtő hatalom nyilvánul meg az átváltozás pillanatában, az átlényegülésben. Teremtő hatalom nyilvánul meg, mikor a szentségi színek természetes hordozójuk nélkül fennállanak, Jézus embersége viszont természetes létezési módjától eltérően csodálatosan van jelen a színek alatt, mégpedig számtalan helyen a világon. – Megnyilvánul jósága is abban a szeretetben, mellyel ezeket a nagy csodákat műveli, hogy köztünk lehessen, hogy magát értünk feláldozza, hogy lelkünk tápláléka legyen. P. Roothaan mondja, hogy itt adja nekünk szeretetének legnagyobb jelét, a tridenti zsinat szerint jóságának minden kincsét feltárja nekünk, Szent Bernát szerint a szeretet szeretete ez a szentség. Elég lett volna a bűnbocsánat, a mennyország megnyitása, a kegyelem visszaszerzése, utána Jézus már magunkra hagyhatott volna minket, a tanítás és példa, melyet adott, elégnek látszhatott volna. De ő közöttünk akart maradni, földi életünk viszontagságait velünk meg akarta osztani a világ végéig, sőt napi eledelünk akart lenni. Ekkora az ő szeretete és jósága az Oltáriszentségben. Itt is szájalom a mi gyengeségünk iránt vitte őt rá, hogy magát nekünk ebben a kenyérben eledelül adja, meg akart erősíteni, nehogy elsenyvedjünk lelki táplálék híján. (Grál-monda.)

III. pont. A csoda körülményei

1. Jézus a csodálatosan megszorított kenyeret az apostolok által osztja a népnek, voltaképp az ő kezük alatt szaporodik meg az öt kenyér. „Adjatok ti nekik enni”, mondja. (Mt 14,16) – Az Oltáriszentséget is apostolai, tanítványai, papjai által nyújtja nekünk, az ő szavuk hívja őt le a földre, az ő kezük osztja őt a népnek. Mily nagy a papok méltósága, de felelőssége is! Tisztelet és hála illeti meg őket részünkről, de imádkoznunk is kell értük, hogy tisztüket méltóképp és szentül töltsék be.

2. Előkészület a csodálatos kenyér vételére a kitartás volt Jézus tanításának meghallgatásában. Így az Oltáriszentség méltó és gyümölcsöző vételére is a hit és az imádság készítene elő minket.

3. A csodálatos kenyérszaporítás, valamint a kánai menyegző csodája is húsvéti időben történik. Az utolsó vacsora is húsvét előtt volt. Azért írja elő az Egyház a húsvéti szentáldozást; hiszen az Oltáriszentség a feltámadásnak záloga.

4. Sok és jó kenyeret ad, oly jó kenyeret, hogy a sereg másnap újból felkereste őt. Ez ismét bőkezűségét mutatja meg nekünk, mely nem kisebb az Oltáriszentségben, mint a kenyérszaporításban. Isten majdnem pazarul osztja kegyelmeit az Oltáriszentségben: hány szentmise naponta, hány áldozási alkalom, hány helyen a világon, az idők végéig. Adjunk hálát, de használjuk is fel a kegyelmeket!

5. Jézus összeszedeti a maradékokat. Ez Isten kegyelmeinek megbecsülésére int minket. Még földi adományait is meg kell becsülnünk, annál inkább a lelkieket. Egyszer számot kell majd adnunk a sok szentmiséről, melyet bemutattunk, a sok szentáldozásról, melyben részünk volt. Isten bőkezűsége nem ok arra, hogy adományait eltékozzoljuk. – Az Egyház nagyon vigyáz arra, hogy a szentségi kenyérnek legkisebb morzsái se vesszenek el, hanem gondosan összegyűjti azokat, hiszen a legkisebb részecskében is jelen van Jézus. Ez és általában a tisztelet, mellyel az Oltáriszentséget körülveszi, mutatja a hit szellemét, mely benne él. Nem mint az elszakadt egyházakban, ahol a szentséget elhanyagolják, tisztelet nélkül őrzik. Ahol a

hit szelleme megfoghatkozik, katolikus helyeken is, hasonló sorsa van az Oltáriszentségnek.
(Az áldoztató tányér helyes használata.)

VI. nap

Első elmélkedés: A színváltozás

1. *előgyakorlat.* Jézus Tábor-hegyén mennyei fényben, az Oltáriszentség a trónuson imádásra kitéve s a gyertyalángoktól körülragyogva.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az értem emberré lett s a kenyér színe alatt rejtőző Istent ebben a titokban is jobban megismerjem, szeressem és kövessem.

I. pont. A titok szemlélése

Magas hegy, kiválasztott apostolok. Törvény és próféták. Ideiglenes megdicsőülés, boldogság („jó nekünk itt lenni”) közepette a szenvedésről beszélnek. Lent az ördögtől megszállott fiú. Fent mennyei csend, lent a világ zaja. (Raffael festménye.)

II. pont. Alkalmazás

1. A. magas hegy az Egyház képe, az Úr hegye, ahová a népek felzarándokolnak. (Iz 2) Mily magasan áll a földi birodalmak és törekvések fölött! Mily magasra emeli föl az embert! A hegy csúcsán van az Oltáriszentség. Ide tódulnak a népek. Innét árad ki a béke a világba. (Vö. Iz 2)

2. Kiválasztott apostolok – választott nép (gens electa). Az újszövetség népe összehasonlítva az ószövetség népével: templomuk, áldozataik; a papok eledele és az áldozati eledel az ó- és újszövetségben, szentségek, frigyszekrény és tabernákulum (manna, törvénytáblák, Áron vesszeje, Jessze vesszeje). – A keresztény nép összehasonlítva a pogányokkal. A katolikusok az eretnekekkel és szakadárokkal (üres templomok, az Eucharisztia elhanyagolása). – Szerzetesek összehasonlítva a világiakkal, a papok a laikusokkal („clerus”: választottak). – Akiket Isten külön megajándékoz az eucharisztikus lelkülettel, akiknek az ő titkait kinyilatkoztatja. Iparkodom magamat erre méltóvá tenni.

3. Törvény és próféták rámutatnak arra, aki itt a szentségi színek alatt el van rejtve. De magára erre a szentségre is: az ószövetségi áldozatok, a kenyerek, a húsvéti bárány, a manna, Melkizedek és Ábrahám áldozata, Illés prófeta. – Az Oltáriszentség a pátriárkák és próféták, az összes ószövetségi igazak vágyának beteljesedése (Veni Emmanuel! – jöjj és maradj közöttünk!).

4. Boldogság Táborhegyén. – Az Oltáriszentség előíze az örök boldogságnak. „O sacrum convivium ... o quam suavis est, Domine, spiritus tuus ...” Mily édességet éreztek a szentek és igazak ennek a szentségnek vételénél (egyes szentek miséinek szövege, Imit. Christi 4. könyv, példák). „Jó nekünk itt lenni”: szentmise, szentséglátogatás, szentóra, lelki áldozás, lelki szentséglátogatás, álmatlan éjszakák.

5. Jézus dicsőségében szenvedéséről beszél. – Az Oltáriszentség az ő szenvedésének emléke: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” (Lk 22,19) A legünnepélyesebb nagymise is a szenvedésnek emléke. Minél nagyobb dicsőség veszi őt körül a szentmisében, annál jobban mutatkozik ezzel szemben az „exinanitio” a szentségi színek alatt. (Faber: „Nincs az a mélység a teremtésben, melyet istenibb, áthatolhatatlanabb titok venne körül, mint Jézus lakozását a konszekrált szentostya színe alatt. Sátorának függönyét sűrűn összehúzta úgy, hogy senki sem láthatja őt, és szándékosan a legsötétebb fátyolt borította magára, melyen a

legélesebb látás sem tud keresztülhatolni.”) A dicsőséges mennyei Krisztus van itt jelen a kenyér színe alatt s viszont ez a jelenlét az ő szenvedésének gyümölcse és emléke.

6. Krisztus az ő dicsőségében Táborhegyén. – Krisztus az eucharisztikus trónon imádásra kitéve, körülvéve angyalaitól és kiválasztott jegyeseitől, imádóitól, körülragyogva a gyertyák lángjától, a tömjénfüst felhőiben. (Szentségimádások megszervezése, magam is résztveszek.) „Ez az én igen kedves Fiam, kiben nekem kedvem telt; őt hallgassátok.” (Mt 17,5) Hallgatom szentségi jelenlétének néma prédikációját, akár amikor ünnepélyesen imádásra van kitéve, akár amikor elzárva találom a szentségház rejtekében, amikor lelkemet táplálja a szentáldozásban, vagy magát feláldozza a szentmisében. Csodálom és követem szeretetét, alázatát, áldozatos lelkületét, imádságát, megfosztottságát, könyörületét.

7. Az Oltáriszentség és a világ zaja. „Aki élő hittel közeledik ehhez a titokhoz, mondja Diessel, az érzi, hogy a földi dolgok szívében háttérbe szorulnak”. Mily más világ, ha a templomból a nagyváros forgatagába, vagy akár a falu mindennapi életébe, vagy a gyárba, a hivatalba, az emberi szenvedélyek tülekedése közé lépünk. Budapesten az Örökimádó-templomból ki az Üllői-útra! Pedig van összefüggés a kettő közt, amint a Tábor jelenete és az ördögtől megszállott fiú meggyógyítása közt is van összefüggés (Raffael képe): az Eucharisztia hivatott megreformálni, meggyógyítani a világot s abból kiűzni a sátánt. Mi kell ehhez? Imádság, áldozat és apostoli lelkület. Nekünk kell a szentségi Krisztust kivinni a világba. Legyünk az Eucharisztia apostolai!

8. Eltűnt minden, nem láttak mást, mint csak Jézust egyedül. (Mt 17,8) A hétköznapi Jézust. – A szentáldozásban sem bírhatjuk mindig a vigaszokat belénk árasztó Jézust, ezt nem bírni el szívünk és nem is volna számunkra üdvösséges. Legyen nekünk Jézus az Oltáriszentségben a mindennapi, a megszokott kenyér, melyet ugyan jó étvággyal, de nem eszünk mohó élvezettel, mint az édességet, s mégis mindennapi táplálékunk.

Csak Jézus egyedül! – Az Oltáriszentség tisztelete, szeretete vezet el oda, hogy már csak Jézus egyedül kell lelkünknek. Jézus intelme nekünk is szól: ne beszéljünk arról senkinek, amit nála a szentségi Táboron tapasztaltunk.

Második elmélkedés: Lázár feltámasztása

1. *előgyakorlat.* Krisztus feltámasztja Lázárt: „Én vagyok a feltámadás és az élet.” (Jn 11,25.) – „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete vagyon, és én feltámasztom őt az utolsó napon.” (Jn 6,55)

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az értem emberré lett és a szentségi színek alatt rejlő Istent mindig jobban megismerjem, szeressem és tökéletesebben kövessem.

I. pont. Lázár az emberiség képe

1. „Vala egy Lázár nevű beteg.” (Jn 11,1)

a) Az emberiség bajai az áteredő bűn következtében: megfosztva a kegyelemtől, lélekben-testben megsebezve; a hármassal rossz hajlam, a szenvedélyek; a tudatlanság, a bűnös vágy, a gonosz akarat; fáradtságos munka, betegség, halál; értelem, akarat, érzékek.

b) Az emberiség bajai a történelem folyamán: Káin testvérgyilkossága, a Noé előtti emberiség, Babel, Szodoma, a pogányság, a választott nép bűnei. Krisztus után: eretnekek, elvilágiasodás, szakadás, hitetlenség, laicizmus, istentelenség.

c) Bajok a társadalomban: család, nemzetek és fajok, társadalmi osztályok, ifjúság, nővilág,

d) A mi személyes bajaink.

2. Egyedüli remény mindezekben a bajokban: Krisztus. A mi számunkra ez a Krisztus elsősorban a szentségi Krisztus. Nem enged meghalni, mint Lázárt. Ha hozzámegyünk, ha engedjük, hogy hozzánk jöjjön. Vagy ha meghalunk is, visszaadja az életet, feltámaszt.

a) Az Oltáriszentség az orvosság az áteredő bűn okozta sebek ellen: megszentelő kegyelem bősége, lelki táplálék és orvosság; felvilágosít, lecsendesít, megerősít.

b) Orvosság a századokon át: első keresztény századok, Cluny, lüttichi B. Julianna, Szent Ignác és a trienti reform, Jézus Szíve, X. Pius, eucharisztikus rendek és kongresszusok.

c) Orvosság a család és társadalom számára. Korai és gyakori áldozás. Az ártatlanság megőrzése, a fejlődés évei, hivatás, szent jegyesség, szent házasság. Szociális szentség. Nemzeteket egységesítő erő.

d) Orvosság saját bajainkban, küzdelmeinkben. A hit és szeretet megőrzése, kísértések, halál. Képességeink szentségileg egyesülnek Jézuséival. (L.: Tanqueray, Aszkétika. – Illés példája, Weilderstadt.)

II. pont. A nővérek kérése

1. Lázár nővérei fivérük megbetegedésénél azonnal Jézushoz fordulnak, aki távol van; „Uram, íme akit szeretsz, beteg!” (Jn 11,3) Mily bizalomteljes, gyengéd és egyszerű kérés! – Forduljunk mi is minden bajban, kétségben, nehézségben a szentségi Jézushoz, ő állandóan itt van, hogy kéréseinket meghallgassa. Kövessük Paulai Szent Ferenc példáját, aki tanácsért, eligazításért mindig a tabernákulum elé sietett.

2. Jézus vár. Próbára teszi övéi bizalmát. Nagyobb kegyelmet akar adni, mint amilyent tőle kértek: nem gyógyít, hanem feltámaszt. Közben megengedi, hogy a nővérek a fivérük halála fölötti fájdalmat átérezzék. Alkalmat akar nekik adni az érdemre, mely a szenvedés elviselésében rejlik. De azután még életének veszélyeztetésével is jön, mert annyira szereti Lázárt és nővéreit. (Jn 11,6–11) – Így tesz velünk az Oltáriszentségben is. Életét adta értünk, hogy ebben a szentségben erősítsen, vigasztaljon és halálunkat édessé, könnyűvé tegye. A bizalomnak is ez az egyik főindítéka bármely nehézségben: hogy az, aki értünk életét adta a kereszten és a kenyér színe alá rejtőzött irántunk való szeretetből, megadja a kért kegyelmeket is, ha azokat lelkünk számára szükségeseknek vagy hasznosaknak látja.

3. „Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg az én testvérem!” (Jn 11,21) – Mi is mondhatjuk: Nem estem volna el, nem haltam volna meg, ha idejében hozzád mentem volna, meglátogatlak, magamhoz vettem volna az Oltáriszentségben. De bizalom! „Most is tudom, hogy bármit is kérsz az Istentől, megadja neked az Isten.” (Jn 11,22)

4. „Én vagyok a föltámadás és az élet.” (Jn 11,25) A szentségi Jézus az orvosság a bűn halála ellen: „Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él.” (Jn 6,52 – Vö. Jn 6,50.55.59) Feltámadás a lelki halálból: „Én feltámasztom őt az utolsó napon.” (Jn 6,55)

5. „A Mester itt van és hív téged”. (Jn 11,28) Itt van Jézus állandóan a szentségben és hív minket. Mária hamar fölkel és hozzá megy. Siessünk mi is reggel, napközben gyakran az Oltáriszentséghez. Főleg, amikor különös ösztönzést érzünk, ne késlekedjünk. De Ponte Lajost „az oltár hű őrtállójának” nevezték, még betegségében is mankóival oda igyekezett. Mikor már erre sem volt képes, legalább arcát az Oltáriszentség felé fordította. (B. Pignatelli, P. Gruber Mátyás, Ferrini.) Szent Domonkos fejét benyújtotta a tabernákulumba. Bogner Mária Margit szeretetével előre kibélelte az üres tabernákulumot és mintegy örökségbe hagyta, hogy helyette, halála után is megsimogassák a tabernákulumot. Prohászka csókot lehelt a kápolna ajtajára. A földolog azonban a benső szeretet és vágy az Oltáriszentség után.

III. pont. A csoda

1. A legnagyobb csodák egyike. Ábrázolás a katakombákban. – Még nagyobb csoda a lelki halott-feltámasztás a bűn sírjából. Az Oltáriszentségben megvan az erő még a halálos bűn eltörlésére is: ha valaki tudatán kívül súlyos bűnben volna és megáldozik. Egyébként csak a kegyelem állapotában lehet felvenni ezt a szentséget. – Még nagyobb némi tekintetben az az erő, mely megóv a haláltól. Ilyen a szentáldozás: „Ez a mennyből leszálló kenyér, hogy aki ebből eszik, meg ne haljon.” (Jn 6,50)

2. A gonoszoknak ez a csoda is bűnükre szolgál: kételkednek, hitetlenkednek, irigykednek, alkalmat kovácsolnak, hogy Jézust átadják a főpapoknak. Ezek pedig mondták: „Mit csináljunk”? mert ez az ember sok csodajelt művel.” (Jn 11,47)

A gonoszlelkűeknek a szentáldozás is halálukra szolgál. A méltatlan áldozás elvakítja a megkeményíti az ember szívét. „Aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának.” (1Kor 11,29), mint a zsidók, mint Júdás. Nem oly ritka a méltatlan áldozás, előfordul még Istennek szentelt személyeknél is. Azért lássuk a méltatlan áldozás bűnének súlyos voltát, hogy egyrészt visszarettenjünk, másrészt engeszteljünk ekkora gonoszságért.

A méltatlan áldozás gonoszsága világosan áll előttünk:

a) ha megtekintjük ennek a bűnnek egész mivoltát: Isten és a bűn, ekkora ellentét egy szívben.

b) Ha összehasonlítjuk az eretnekek és hitetlenek szentségtöréseivel – a hóhérok és zsidók bűnével, mikor Jézust keresztre feszítették – Júdás bűnével. Jézus a hóhérokra nem panaszkodik, de Júdásra igen. A zsidókra is: „Én népem, mit vétettem ellened?” De Júdás bűne nagyobb a zsidókénál, a zsidóké meg nagyobb a hóhérokénál.

c) A méltatlan áldozás nem Jézus parancsa, hanem Jézus személye elleni bűn. (Vö. Roothaan, Op. spir.)

Háromféle bűn van: 1. közvetlenül Isten *személye* ellen (hitelenség, kétségbeesés, istengyűlölet), 2. az Isten iránt kötelező *tisztelet* ellen (káromkodás, szentségtörés, méltatlan áldozás), 3. Isten *parancsa* ellen (a többi bűn).

Imádság: Jézus Szívének engesztelése a méltatlan áldozások miatt. Kérem őt, hogy én soha ezzel a nagy bűnnel meg ne sebezzem. Másoknál meg akarom akadályozni a méltatlan áldozást. Ne halálomra, hanem üdvösségemre szolgáljon ez a szentség!

Harmadik elmélkedés: Jézus bevonulása Jeruzsálembe

1. *előgyakorlat.* Jézus dicsőségesen bevonul Jeruzsálembe. – A szentségi Krisztust ünnepi körmenetben viszik a városok és falvak utcáin.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy az értem emberré lett és a kenyér színe alatt rejtőző Istent minél bensőbben megismerjem, lángolóbban szeressem és nagylelkűbben kövessém.

I. pont. A bevonulás

1. Előkészületek: Jézus küldi két tanítványát, hogy hozzák elő a vemhet, melyen be akar vonulni a városba; a tanítványok és a nép gallyakat vagdálnak le a fákról és ruhákat terítik Jézus elé. Mindez és a bevonulás maga a nép örömrivalgása mellett Jézust mint a szívek királyát mutatja be nekünk. A gyermekek ajka dicsőíti őt, pogányok (hellének) közelednek feléje. Jézus uralkodik a szívek és akaratok felett.

Így vonul fel városaink és falvaink utcáin is, körülvéve a nép és a gyermekek ezreitől: úrnapi, Jézus Szíve ünnepén, feltámadáskor. Így az eucharisztikus világkongresszusokon, melyeknek fénye túltesz egyik a másikon: Bécs, Madrid, Málta, Chicago, Manila, Budapest.

A lourdesi szentségi körmenetek. Itt bizonyul a szívek királyának. Itt történnek olykor hitetlenek megtérései. De máskor is a szívek és akaratok királya ő az Oltáriszentségben: konvertiták, megtérések, hivatások.

2. Az Úrnak szüksége van rá (Mk 1,3): ránk is szüksége van, saját isteni gondviselésének bölcs végzése szerint, hogy bevonulhasson a szívekbe mint szentségi király is, a gyermekek, a bűnösök, a lanyhák szívébe – a városokba és falvakba, hogy eucharisztikus diadalait ülje – hogy meghódítsa az egész világot, de a mi saját szívünket is. Erre szüksége van ránk, közreműködésünkre, akaratunkra, ha mégoly gyarlók vagyunk is.

3. Mily egyszerű és mégis mily dicsőséges ez a bevonulás. Egészen más, mint a római triumfátorok diadalmenete. Itt a világ gögje, mely népeket szolgasorsba tör; ott a dicsőség mellett is az alázat, a szeretet, mely szabaddá teszi a lelket. Ilyen Jézus dicsősége a szentségi körmeneteken is. Minden fény mellett is ott szerénykedik a kenyér alakja, melynek fátyla mögött ragyog csak a rejtett felség.

4. A szentmise mint Krisztus bevonulása. A papi ruhák emlékeztetnek a ruhákra, melyeket Jézus elé teregettek. A püspök, a pápa ünnepélyes bevonulása. – Introitus, glória, incenzálás. – Az offertorium előkészület, hogy Jézus ne csak a pap, a püspök és pápa, hanem saját személyében jöjjön hozzánk: „Áldott, ki az Úr nevében jó!” (Mt 21,9) Az átváltozásnál mint a dicsőség királya bevonul a templomba, leszáll az oltárra, trónján helyet foglal. – Áldozáskor bevonul a szívekbe, trónját üti fel a lelkekben.

II. pont. A lelkek szétválása

1. Két tábor Jézus bevonulásánál: az apostolok és tanítványok, a nép, a gyermekek, a pogányok, akik őt keresik – a főpapok és farizeusok, az írástudók, Júdás. Két tábor az eucharisztikus Jézus körül a századokon át, napjainkban.

2. Jézus bevonulásakor igazán mint a nép barátja jelenik meg. Az Oltáriszentség is igazán szociális szentség (összefüggés az eucharisztikus kongresszusok és a katolikus szociális mozgalmak közt, XIII. Leó, Mermillod.) Az egység és szeretet természetfölötti alapja.

3. A nép lelkülete Jézus bevonulásakor. A lelkület a földolog a körmeneteknél is. Milyen az én lelkülem, áhítatom? – Mennyire változékony a nép lelke akkor is, most is, a szentségi Krisztus körül is (Spanyolország, Mexikó). Az ellenség sokszor ott van a hívek sorai között és alattomban dolgozik. Nem elég csak a lelkesedés, hanem komoly munka, szervezkedés, katolikus sajtó, propaganda, szociális tevékenység is szükséges, nehogy elveszítsük a szentségi Krisztust.

III. pont. Jézus lelke

1. A pogányok (hellének) szeretnék látni Jézust: szemei előtt megjelennek a későbbi századok pogányai, amint közelednek az Eucharisztia felé. Most még csak látni kívánják őt, nemsokára majd vágyódnak őt szívébe fogadni, vele a legbensőbbben egyesülni: az első keresztény századok hősei, szentjei a katakombák korszakában, a legújabb korban Kínában, az amerikai indiánok, a manilai eucharisztikus kongresszus. „Eljött az óra, hogy megdicsőíttessék az Emberfia.” (Jn 12,23)

2. De mindez csak szenvedés árán lehetséges: „Hacsak a földbe esett gabonaszem el nem hal, egymaga marad; ha pedig elhal, sok termést hoz”. (Jn 12,24–25) Az Oltáriszentség is csak Jézus szenvedése és halála árán lehetséges. A gabonaszem meghal, hogy sok gabonaszemmé és majdan kenyérré legyen, mely az egész világot táplálja, – hogy ezer és millió helyen táplálék és áldozat legyen. Azért az élő kenyérnek előbb meg kell halnia, hogy önmagát adhassa. Mibe került Jézusnak az Oltáriszentség szerzése! (Egy édesanya, aki a robogó vonat elé veti magát, hogy gyermekét megmentse.)

3. „Aki szereti életét, elveszti azt; és aki életét gyűlöli e világon, örök életre őrzi meg azt.” (Jn 12,25) Nekünk is vele együtt áldozattá kell lennünk, pap és áldozat egyszerre. „Dentibus bestiarum molar, ut panis mundus inveniar”, a vadállatok fogai közt őrlődjem meg, hogy Krisztus tiszta kenyere lehessen. (Szent Ignác vértanú.) Gyűjtsunk búzaszemeket kis áldozatokból, szedjük fel, mint Rut, a másoktól elhagyott kalászokat, a kis áldozati alkalmakat. Mindennap, minden órában. Mondjuk: „Mennyei Atyám, vállalom a te szent akaratodat embertestvéreimért, a lelkekért!”

4. „Most az én lelkem megrendült” (Jn 12,27): Jézus szenvedésére gondol, mint nemsokára az utolsó vacsorán és az Olajfák-hegyén. De vigasztalja és erősíti a tudat: „Ha felemeltetem a földről, mindeneket magamhoz vonzok”. (Jn 12,32) Az Eucharisztia által! Látja a vértanúkat, az eucharisztikus vértanúkat hosszú seregét, az Úrnapot, a Jézus Szíve körmeneteket, az eucharisztikus kongresszusokat, Alcazar hőseit, a mexikói és a spanyol vértanúkat. Nálam mit lát?

Negyedik elmélkedés: Az utolsó vacsora

Az előbbi elmélkedéseket Jézus életéből kapcsolatba hoztuk az Oltáriszentséggel. Ez az elmélkedés, melyet most végzünk, magáról az Oltáriszentségről szól. Az Oltáriszentség szerzése ugyanis az utolsó vacsora titkának középpontja, melyre minden egyéb, amit ebben a titokban szemlélünk, előkészít, vagy azt mint természetes folyomány követi.

1. *előgyakorlat.* Szemlélem Jézust az utolsó vacsorán, amint kezébe veszi a kenyeret és a borral telt kelyhet, megáldja azokat és tanítványainak nyújtja e szavakkal: Egyetek belőle mindnyájan ez az én testem. Igyatok belőle, ez az én vérem. (Vö. Mt 26,26–28) „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” (Lk 22,19)

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy a szentmisében mindig Jézus szenvedésének megújítását, az Oltáriszentségben annak emlékét lássam és tiszteljem.

I. pont. Az utolsó vacsora mint előkép

1. A betániai búcsú mint háttér jelenik meg előttünk azokkal a szorongó érzelmekkel és fájó sejtelmekkel együtt, melyek azt kísérték. Ezek az érzelmek alkotják a lelki háttérét az Oltáriszentség szerzésének is.

2. A húsvéti bárány maga jelképe Krisztusnak és megváltó halálának, melynek titokzatos megelőzése már az utolsó vacsora titka, a szentmise pedig titokzatos megújítása. A húsvéti bárányt a nyájából kiválasztották, majd a templomban leölték és feláldozták. Egyéves hibanélküli himbáránynak kellett lennie, csonttörés nélkül kellett azt feldarabolni. Két gránátfapálcával szúrták át. Keserű salátafélével együtt fogyasztották. Mindez Jézus szenvedésének előképe, melynek emléke, titokzatos megújítása és gyümölcse az Oltáriszentség és a szentmise. Az utolsó vacsora terme maga is a hagyomány szerint a szent történelemből nevezetes terem (Dávid, Malakiás), melyet Jézus valószínűleg már előbb ismert. (Vö. Emmerich Katalin látomásait.)

3. A szertartás alatt négy poharat ürítettek ki. Az első volt a bevezető imával kapcsolatos pohár, ezt követte a második, a húsvéti bárány vétele előtt. A lábmosás valószínűleg a harmadik pohár után történt, a negyedik, mint befejezés és hálaadás (eucharisztia) maga az Oltáriszentség volt.

II. pont. A lábmosás mint az Oltáriszentség előkészítője

Az alázat és szeretet cselekedete. Ez a két erény készít elő az Oltáriszentség méltó vételére. Megtisztítja a tanítványokat, de nem valamennyit. (Judás.) Jézus maga is készül

ezzel a cselekedettel a nagy ténykedésre, lelkét külsőleg is kellőképp hangolja: „Mivel szerette övéit, mindvégig szerette őket.” (Jn 13,1) Mi is az alázat és szeretet gyakorlásával készülünk a szent titkok vételére és bemutatására: „Az alázat szellemében és megtört lélekkel fogadj el minket, Uram”, imádkozza a pap az áldozat bemutatása előtt. Esetleg szentgyónás, kibékülés, bocsánatkérés előzze meg a szent titkokhoz való járulásunkat. Sokan kevés gondot fordítanak a szeretet ápolására, pedig gyakran áldoznak. A nagycsütörtöki lábmosság szertartása is erre figyelmeztet minket.

III. pont. Az Oltáriszentség szerzése

1. Elmegy és mégis marad. (P. Roothaan.) Szenvedése előestéjén adja nekünk szeretetének legnagyobb jelét. Mily lelki háttér?

In mortem a discipulo
Suis tradendus aemulis,
Prius in vitae ferculo
De tradidit discipulis.

Amikor a világ azon van, hogy halálra adja őt, amikor saját tanítványa azon van, hogy őt elárulja, akkor adja magát tanítványainak, a világnak szeretete szentségében, mint az élet eledelét.

2. „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” (Lk 22,19) Mily hatalmas ez a szó! Hatása a századokon át: vértanúk, szüzek, szentek; szerzetek és társulatok az Oltáriszentség tiszteletére; hivatások, betegápoló apácák, belpoklosok telepei, szent papok; eucharisztikus mozgalmak, kongresszusok, a társadalom megújítása. Mennyi kegyelem áradt ki az Oltáriszentség, a szentmise által az egész világra! Isten talán már régen eltörölte volna a világot, ha nem volna szentmiseáldozat. Azért örök hála Jézusnak, hogy nekünk az Oltáriszentséget adta!

3. Az Oltáriszentség előképei az ószövetségben: az élet fája, a lisztlámból sült tizenkét kenyér, a manna, Illés próféta, Ábel áldozata, Izsák feláldozása, a húsvéti bárány, Melkizedek áldozata, Malakiás jóvendőlése.

4. Az Oltáriszentség nevei az újszövetségben: az Úr asztala, Úrvacsora, kenyértörés, communio (egyesülés, erősítés), eucharisztia (hálaadás), agapé (szeretetlakoma), synaxis (összejövetel.)

IV. pont. A szeretet és egység mint az Oltáriszentség gyümölcse

Az Oltáriszentség szerzését követte Jézus búcsúbeszéde és főpapi imája. Ez a beszéd sok dolgot ölel fel, mégis kidomborodik benne a szeretet és egység meghagyása, mint szívének végső akarata, testamentuma, mint az Oltáriszentség természetes kifolyása és gyümölcse. Három helyen szól erről Jézus:

1. „Szeressétek egymást, amint én szeretlek titeket.” (Jn 13,34) Az Oltáriszentség a szeretet köteléke (vinculum caritatis.)

2. Feltárja ennek a szeretetnek forrását: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők ... Maradjatok énbennem és én tibennetek.” (Jn 15,4–5) Jézus főleg az Oltáriszentségben számunkra ez a szőlőtő: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne.” (Jn 6,57)

3. Megjelöli a végső célt: „Hogy mindnyájan egyek legyenek, amint te, Atyám, énbennem és én tebenned, úgy ők is egyek legyenek bennünk.” (Jn 17,21) Ennek az egységnek is

nemcsak jelképe, hanem eszközlője is az Oltáriszentség. A hit egységén épül fel a szeretet egysége: nemzetek, osztályok, családok, lelkek egysége.

Ezért az egységért kell imádkoznunk, szentmisét és szentáldozást (főleg minden hó első csütörtökén) felajánlanunk és a szeretetet mindenütt gyakorolnunk, az egységet előmozdítanunk és engesztelnünk a szeretet és egység ellen elkövetett bűnökért. (Unum-szövetség.)

VII. nap

Első elmélkedés: Eucharisztia és passió

1. *előgyakorlat.* Jézus meghal a kereszten. – A pap felmutatja a szent Vért.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy mindig oly lelkülettel misézzem, tiszteljem az Oltáriszentséget, hogy Krisztus szenvedésének emléke megújuljon bennem és gyakorlatban is meg hozza bennem a megfelelő gyümölcsöket.

I. pont. Az Oltáriszentség mint a passió emléke

1. Általában

Krisztus nemcsak kereszthalálával, hanem egész földi életével váltott meg minket; megtestesülése, minden szava, minden verejték- és vércseppje, minden a mi megváltásunkra szolgált. De a mennyei Atya akarata és szándéka szerint mindennek kereszthalálában kellett mintegy kicsúcsosodnia, mindennek, elsősorban kínszenvedésének magának erre kellett irányulnia; itt nyerte befejezését, betetőzését. Krisztus kereszthalála nélkül megváltásunk mintegy befejezetlen maradt volna. Ily értelemben mondhatjuk, hogy Krisztus kereszthalála által vagyunk megváltva.

Az Oltáriszentség pedig, és elsősorban a szentmise ennek a kereszthalálnak emléke, titokzatos megújítása. Azért az Oltáriszentségben, és elsősorban a szentmisében némileg összpontosítva, mintegy leraktározva, összesűrítve benne van Krisztus egész élete, főleg szenvedése és halála. A szentmise a két szín alatti átváltozással Krisztus kereszthalálát állítja titokzatos módon lelkünk elé; de mivel ezt a halált megelőzte a kínszenvedés, és ennek minden mozzanata a kereszthalálra irányult, azt elősegítette, azért az egész passió némileg benne rejlik a szentmiseáldozatban, s ez annak titokzatos megújítása.

Amint a kereszthalál Krisztus szenvedésének csúcspontja, végcélja, úgy viszont a szentmise, a szentmisében magában pedig az átváltozás Krisztus szentségi életének csúcspontja, áldozati életének delelőpontja s egyúttal egész szentségi életének forrása. Krisztus az átváltozás után is megtartja szentségi életében, a tabernákulum mélyén áldozati jellegét. Az a titokzatos megfosztottság a szentségi színek alatt, a két szín alatti jelenlét állandóan áldozati állapotban tünteti fel őt előttünk, így egész szentségi élete, az Oltáriszentség maga teljes egészében kínszenvedésének titokzatos ismétlése és megújítása. De ez a titokzatos áldozati élet mégis a szentmisében, az átváltozásban kulminál, amint viszont földi élete s szenvedése is kereszthalálában csúcsosodott ki.

Azért Krisztus egész szentségi élete, de főleg maga a szentmiseáldozat a két szín alatti átváltozással egész kínszenvedésének, elsősorban pedig kereszthalálának titokzatos emléke, megújítása.

Ezért joggal mondhatjuk a szentatyákkal, hogy Krisztus itt az eucharisztikus áldozatban újból átszenvedi az Olajfák hegyének szenvedését, haláltusáját. Itt verejtékezik újból vérrel, itt csókolja meg őt Judás áruló csókjával, itt kötözik meg, itt hurcolják ítélszékről-ítélszékre, itt födik el arcát, itt gúnyolják ki, itt öltöztetik a bolondok ruhájába, itt ítélik igaztalanul halálra, itt ostromozzák meg és koronázzák tövissel, itt hordja újból keresztjét értünk, itt feszítik meg, itt kiáltja: Atyám, bocsáss meg nekik! Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem! Itt hal meg e szavakkal ajkán: Beteljesedett, Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet. Itt nyitják meg szentséges oldalát és szerető, jóságos Szívét.

Nem mintha mindez valóságban újból megtörténnék a szentmiseáldozatban; hanem mivel a szentmiseáldozat kereszthalálának titokzatos emléke és valódi, bár vérontás nélküli áldozat, azért mindez mintegy benne rejlik és lelkünk előtt titokzatos módon megismétlődik az eucharisztikus áldozatban, a szentmisében.

2. Részleteiben

A szentmisét nemcsak általánosságban, hanem egyes részeiben is vonatkozásba hozhatjuk Krisztus kínszenvedésével.

Meg kell vallanunk, hogy itt már nem állunk oly szilárd dogmatikus alapon, mint az előbbieken, s inkább az elmélkedő lélek teremti meg a szebbnél-szebb összefüggéseket a két titok, az eucharisztikus áldozat és a passió közt.

Ugyanis a szentmise-szertartás, a ruhák, melyeket a pap a szentmiseáldozat bemutatásánál használ, a szent edények, a gyertyák stb. történeti fejlődésnek eredményei s részben a zsidó szertartásokból, részben a nép szokásaiból vették eredetüket s sokszor gyakorlati célokat szolgáltak. Tehát nem az Egyház gondolta ki mintegy tervszerűen szimbolikus jelentésüket, hanem ezt lassanként az áhítat az Eucharisztia és a passió iránt fűzte hozzá a szertartásokhoz, ruhákhoz stb. és így külsőleg is közel hozta egymáshoz hitünk két nagy titkát.

Mindemellett az áhítatos léleknek ezt a szimbolizáló törekvését, elmélkedését nem helyteleníthetjük s nem mondhatjuk, hogy nélküli dogmatikus alapját. Ha ugyanis a szentmiseáldozat általánosságban Krisztus szenvedésének titokzatos megújítása, akkor szabad elmélkedésemben ezt a dogmatikus igazságot részleteznem és a szentmise részeit, melyek engem külső szertartásuknál fogva a passió egyes részeire figyelmeztetnek, szabad ily vonatkozásban elmélkedésem tárgyává tennem, anélkül, hogy ezzel az igazság ellen vétenék. Sőt a szentmisének bizonyos részei nemcsak elmélkedésem következtében, hanem egész lényüknél, természetüknél fogva a passió megfelelő titkainak szemléltetői: ilyen az átváltozás és az áldozás.

Tekinthetem tehát a vállkendőt, melyet a pap használ, ama kendő jelképeként, mellyel Krisztus szentséges ábrázatát elfödtek, mikor őt a tömlöcbe kigúnyolták, arcul ütötték és kérdezték: Mondd meg nekünk, ki az, aki téged megütött? A hosszú fehér ruha, melybe a pap öltözik, a fehér gúnyruhát jelenti, melybe őt Heródes csúfsága öltöztette, mikor Pilátushoz visszaküldte. Az öv, mellyel a pap körülövezi magát, jelképezi a köteleket, melyekkel megkötözték, mikor elfogták; a stóla a másik köteleket jelenti, melyet nyakába vetettek, mikor kivezették a Golgotára. A miseruha maga jelentheti a palástot, melyet a katonák a tövissel való koronázás előtt vállaira vetettek, de jelentheti a keresztet is, melyet Krisztus Urunk vállán hordozott, mikor a megfeszítésre vitték.

A lépcsőima az alázatos bűnvallomással lelkem elé állítja Krisztus imádságát az Olajfák hegyén, mikor nem saját bűneiért, hanem az én bűneimért könyörgött a mennyei Atyának. Mikor a pap felemelkedik az oltár lépcsőin, hogy megkezdje a szentáldozat bemutatását, Krisztust látom magam előtt, amint megkezdí kínszenvedését, hogy a Golgota hegyére felmenvén, bemutassa világot megváltó keresztáldozatát. Mikor a pap a középről az oltár jobb oldalára, majd visszamegy, majd ismét a jobb vagy bal oldalára távozik, az Krisztus ide-oda hurcoltatását jelképezi, amint ítélőszékről-ítélőszékre, Annástól Kaifáshoz, Kaifástól Pilátushoz, Pilátustól Heródeshez, majd ismét vissza Pilátushoz viszik. A kézmosás Pilátus kézmosását juttatja emlékezetembe.

A felajánlásnál már a kereszten látom, amint magát a mennyei Atyának a világ üdvösségéért feláldozza. A csendes ima Jézus halk imádságát a kereszten tükrözi vissza; a prefáció az angyalok és igazak Istent dicsőítő hálaímádságát Jézus keresztáldozata miatt. Az élőkről való megemlékezés Jézus hét szavát a kereszten.

Az átváltozás maga természeténél fogva Jézus kereszthalálát, megváltó áldozatát idézi lelkem elé; Jézus meghal a kereszten, szent vére elválík testétől, szent teste a kenyér, szent vére a bor színe alatt külön-külön jelenik meg előttem.

Az áldozás szent oldalának, Szívének megnyitását juttatja eszembe, mert ebből a forrásból fakadtak a szentségek, elsősorban az Eucharisztia kegyelmi folyamai, hogy eláraszsják az egész világot. Általában a szentáldozás a megváltás kegyelmeinek kincstárát hirdeti. Viszont jelképezi a jelenetet is, amikor Jézus holttestét Szűz Mária ölébe, majd a tiszta, szép sírba teszik: ily lélekkel, ily lelki tisztasággal kell nekem is Jézust szívembe fogadnom.

Ezek a szentmise részei a passió tükrében.

II. pont. Jézus titokzatos passiója az Oltáriszentségben

Mielőtt Jézus titokzatos szenvedéséről az Oltáriszentségben szólnánk, azt a kérdést vetjük fel magunk előtt: mi is voltaképp ez a titokzatos szenvedés? Mondhatjuk-e igazán, hogy Jézus szenved az Oltáriszentségben, mikor tudjuk, hogy dicsőséges állapotában a feltámadás után már nem szenvedhet. De ezen az alapon, van-e akkor helye részvételünknek, könnyeinknek, melyekkel misztikus szenvedéseit és az embereknek ezeket okozó bűneit siratjuk?

Erre a kérdésre két választ kell adnunk. – Elsősorban is feltétlenül igaz, hogy Jézus feltámadása és mennybemenetele után már nem szenvedhet. Ő már felette áll minden szenvedésnek, és az ő boldogságát az embereknek semmiféle bűne sem zavarhatja meg többé. S ez kell, hogy örömmel töltse be lelkünket.

De viszont ez nem akadályozza annak, hogy fájdalmunk könnyet ne ontson az emberek bűnei miatt, melyekkel őt a szeretet Szentségében részesítik, gyalázzák. Mert erre is kettős okunk van.

Krisztus ugyanis mindezeket a sértéseket és bántalmakat valóban érezte földi életében. Nemcsak az akkori bántalmakat és sérelmeket, hanem azokat is, melyekkel most a Szentségben illetik. Hiszen épp ez volt az Olajfák-hegyi szenvedésnek egyik főoka. Minden tudása lelke elé varázsolta az összes sérelmeket és megbántásokat, melyekkel az emberek a századokon át őt szeretetének szentségében illetik, és Szíve mélyen átérezte mindezek keserűségét. Nem akadályozhatja tehát könnyeink ömlését a tudat, hogy most nem érzi ezeket a bántalmakat, ha arra gondolunk, hogy egykor valóban érezte azokat. Hiszen mindegy az, mikor érezte, elég, hogy érezte.

De még más okunk is van sírni. A sérelem nagysága, a bűn borzasztó volta ugyanaz marad, akár szenved alatta Krisztus, akár nem. A szentségtörések és meggyalázások nem lesznek azért kisebbek, mert Krisztus mennyei boldogságát már meg nem zavarhatják. Hiszen akkor minden bűn kisebb lenne, vagy akár meg is szűnnék bűn lenni csak azért, mert a nagy Isten isteni természetében egyáltalában nem képes szenvedni és boldogságát semmi sem zavarhatja meg. Bár Isten nem szenvedhet, mégis a bűn akarásával teljes ellentétben van és Isten tudatában van a sérelemnek, melyet az ember rajta elkövet. Így Krisztus is mennyei dicsőségében.

Az ember részéről tehát a bűn, a sérelem, a hálátlanság, a gyalázat, melyet a szeretet Szentségében rejlő Isten ellen elkövet, ugyanaz marad, akár érzi ezt Krisztus, akár nem. Tehát a vele való együttérzésünknek, a megkövetésnek, az engesztelésnek oka is ránk nézve ugyanaz marad. – E két okból tehát: hogy Krisztus valamikor valóban szenvedett e bántalmak miatt, és hogy a sérelem magában véve mindig ugyanaz marad, akár szenved alatta Krisztus, akár nem, joggal ontjuk az engesztelés és a részvét, a szent bánat és együttérzés könnyeit az Oltáriszentségben átélt titokzatos szenvedései fölött.

1. Krisztus titokzatos szenvedése méltatlan kezekben és méltatlan szívekben

a) Krisztus titokzatos módon átéli az Olajfák hegyének szenvedését már akkor is, amikor a tabernákulum magányában elhagyatottan éli szentségi életét. Hogy az igazságnál maradjunk, itt is kétféle magányt és elhagyatottságot kell megkülönböztetnünk.

Az első voltaképp a szentségi életnek velejárója, s mintegy lényegéhez tartozik. Lehetetlen ugyanis és Krisztus jól tudja ezt – hogy az emberi élet fogyatékosága és gyarlósága miatt a világ minden egyes tabernákuluma előtt, minden percben és órában, éjjel és nappal emberi imádók térdeljenek. Ez az emberi élet körülményeit tekintve nem lehetséges, és Krisztus ismeri emberi alkatunk gyarlóságát. Azért ez az elhagyatottság, mely igazában véve inkább magány, mint elhagyatottság, nem is bántja őt. Itt is inkább kimondhatatlan leereszkedése nyilvánul meg irántunk, hogy ezt a magányt szentségi életében magára veszi, köztünk van éjjel-nappal, megelégszik azzal, hogy amikor senki sincs a tabernákulum előtt, az angyalok imádják őt isteni elrejtettségében. Ez a jóságos leereszkedés legmélyebb hálánkat követeli, de még engesztelésre nem ad okot.

Azonban, sajnos, a tabernákulumi élet sokszor nemcsak magány, hanem valódi elhagyatottság, amikor egyes városokban, községekben a templomok elhagyatottak még vasárnap is, mikor a szentségimádáskor, főleg bizonyos órákban üresek a szentélyek az emberek közönye és hidegsége miatt, mikor sport és egyéb látványosságok ezeket vonzanak, a látványosságok látványossága pedig, a szentségi Isten egyedül marad a templomok falai között. Ez igazi elhagyatottság és az Olajfák-hegye szenvedésének titokzatos ismétlődése. Még papjai is olykor magára hagyják és a népre bízzák, hogy őt a Szentségben meglátogassák. A világ hatalmasai, gazdakai pedig, akik belemerülnek politikába és üzletbe, nem találnak se időt, se kedvet, hogy az élő Istent szentségházában felkeressék és neki hódoljanak. „Egy órát sem tudtatok velem virrasztani”, ez a panasz a tabernákulum titokzatos Getszemáni-kertjében is felhangzik a szenvedő Isten ajkáról.

b) De ez a szenvedés még csekély ahhoz képest, amit Jézus szenved, amikor méltatlan kezekben és méltatlan szívekben érzi magát. Valóságban az Olajfák-hegyének szenvedése újul meg, amikor Krisztus látja, hogyan készül a lélek, hogy őt méltatlan, bűnös szívébe, tisztátalan kezébe fogadja – már elindul, már közeledik, hogy áruló csókkal átadja őt ellenségei kezébe; s itt az ellenség a méltatlan lélek maga. „Barátom, miért jöttél ide? Csókkal áruod el az Emberfiát?”

Az Olajfák-hegyén önként átadta magát Jézus ellenségei kezébe; itt is ellenállás nélkül adja át magát a bűnös szív piszkos tömlőcébe.

Elfogatása után megkötözték, dombon le, dombon fel hurcolták, lökdösték, taszigálták, ítélőszékről ítélőszékre cipelték, kigúnyolták, megostorozták, tövissel koronázták, igazságtalanul elítélték, megfeszítették. Mindez titokzatos módon ismétlődik, amikor méltatlan kezek érintik, méltatlan szívek fogadják. Nem lökdösés, kigúnyolás, tövissel koronázás, keresztfeszítés-e minden egyes méltatlan érintés, méltatlanul bemutatott szentmiseáldozat, méltatlan szentáldozás? Nem hordozza-e Krisztus titokzatos módon keresztségét egészen a megfeszítésig, valahányszor egy ilyen méltatlan szentmise, szentáldozás rettenetes via dolorosa-ja lejátszódik? A középkori Grál-legenda szerint gyötrődik a Grál a bűnös Amfortas király kezében és e sóhaj hallatszik: „Ah! a bűnös kezek.”

A méltatlan pap miséje elejétől végig egy nagy, titokzatos passió. A lépcsőima a confiteor-ral valódi áruulás: bűnét vallja külsőleg és belsőleg készül a legnagyobb bűnt elkövetni. Glóriát énekel és a dicsőség királyát gyalázzni kész. Minden érintése egy-egy arculcsapás; az átváltozás, az áldozás valódi keresztfeszítés. És sokszor az ilyen méltatlan szolgák részéről külsőleg is mily tiszteletlen a bánásmód a Legszentebbel szemben, mily áhítat nélküli, mily megvető! De mindennél fájdalmasabb, lealázóbb, mikor őt bűnös nyelvükre, bűnös szívébe fogadják.

2. Krisztus szenvedése szentségi életében a századokon át

a) Ez a titokzatos passió, kinszenvedés már földi életében, az Oltáriszentség ígérténél kezdődött. A kafarnaumi zsinagógában a kétkedő, hitetlen, zúgolódó sereg előjátéka a véget nem érő szentségtöréseknek és meggyalázásoknak a századokon át. Akkor Krisztus nemcsak titokzatos módon, hanem valóságban szenvedett, mikor a sereg zúgolódását, hitetlenkedését hallotta: „*Hogyan adhatja ez nekünk az ő testét eledelül? Nem József fia-e ő, hogyan mondja tehát, hogy én vagyok az égből szállott kenyér? Kemény beszéd ez, ki tudja azt elfogadni?*”

Ugyanaz a szenvedés folytatódik az utolsó vacsoránál, mikor ott van az áruló keze az asztalon ugyanabban a pillanatban, amikor Jézus arra készül, hogy szeretetének legnagyobb zálogát, saját testét és véréát adja barátainak.

b) Folytatódik titokzatos módon a századokon át az üldözések korában, amikor a pogány katonák behatolnak a katakombákba, feldöntik a szentedényeket, szétszórják a szentségi színeket, öldösk a papokat és híveket. Ismétlődik az eretnekek és hitetlenek részéről, az albiak és protestánsok, a bűnös katolikusok részéről a középkorban, a reformáció korszakában, a harmincéves háborúban, a francia forradalom idején s legújabban a kommunizmus istentelenségének pusztításai és borzalmi között a templomfosztogatásoknál és templomrombolásoknál, a kehelyrablásoknál s a szent színek szétszórásánál, meggyalázásánál, lábbal taposásánál, állatok elé vetésénél, sárbatiprásánál, átszúrásánál, megégetésénél. Mindezek az emberi gonoszság ördögi találmányai, hogy Krisztust a szeretet Szentségében meggyalázzák.

c) Más szenvedést okoz neki az áltisztelet örve alá burkolódzó hidegség, mely visszatartja a lelkeket szeretete asztalától. A janzenizmus mérge belelopódzik még a katolikusok szívébe is s magas trónra emeli a szeretet Istenét, hogy egyáltalában ne, vagy csak nagy ritkán merjenek közeledni az Úr asztalához. Gyermekaitől, családjától megfosztja az Atyát.

d) Végre szenvedést okoznak neki a gyakori és korai áldozás modern ellenzői, akik hidegségből, közömbösségből, meg nem értésből, véleményükhöz való büszke ragaszkodásból még mindig késlekednek a pápai dekrétumokat végrehajtani s okai annak, hogy számos gyermeklelek sokáig él lelki táplálék nélkül s a bűn karmai közé esik, mielőtt még Urát megízlelte volna a lakomában, melyet a kicsinyeknek készített. Hány lélek menekült volna meg a büntől, hány emelkedett volna fel a szentség magaslatára, ha oktan, közömbös, meg nem értő emberek keze vissza nem tartotta volna a szentségi Jézustól.

e) Általában minden hidegség, tisztetlenség, lanyhaság az Oltáriszentség imáadásában, vételésben, szeretetében titokzatos szenvedést okoz annak a Szívnek, mely szeretetből rejtőzött a kenyér s bor színe alá, hogy megossza velünk az élet küzdelmét és keserveit s vérével táplálja lelkünket.

Imádság: engesztelés, megkérlelés, legyen szívem osztatlanul az övé.

Második elmélkedés: A lélek miséje

(Astruc szerint.¹⁶)

1. *előgyakorlat.* Szemlélem a képet, amint az oltár feszülete a miséző pap felé lehajol, aki épp az Úr testét felmutatja.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy én is élő, szent, Istennek tetsző áldozat legyek.

A miséző papnál a lelkület a fő, mellyel a szentmiseáldozatot bemutatja. Borgiás Szent Ferenc: „A kelyhet tartva kértem a kelyhet”. (Szent Lucián vértanú. P. Pro koporsója.) Ezt a lelkületet kell a híveknek is utánozni s belevinni az életbe. Ezáltal lesznek ők is „királyi

¹⁶ Vö. Nailis–Fejes: A hétköznapi megcszentelése 54. lap.

papság”. (1Pét 2,9) Ez az élet miséje, melyet a lélek Istennek bemutat. Ennek is három főrésze van: a felajánlás, az átváltozás és az áldozás.

I. Felajánlás

1. Mi az *adomány*, melyet felajánlunk? „Ne keressetek más adományt magatokon kívül”, mondja Szent Ágoston. Szent Pál pedig írja: „Kérlek benneteket, testvérek, az Isten irgalmasságára, hogy adjátok testeteket élő, szent és Istennek tetsző áldozatul”. (Róm 12,1) Nemcsak testünket, hanem lelkünket is, egész valónkat. Az áldozati adomány tehát mi magunk vagyunk.

2. *Milyen legyen ez az adomány?* Kovásztalan kenyér. Tehát: tiszta, természetfölötti, hivatásunknak megfelelő (pap, szerzetes, világi, mindenki a maga hivatása, állása és kötelességei szerint.)

3. Az adományt *fel kell ajánlani*: mindent – testet-lelket; értelmet, akaratot, érzékeket; munkát, imádságot, áldozatokat, önmegtagadást, jócselekedeteket. „Suscipe”. A felajánlásnak különféle színezete lehet: imaapostolság, Jézus Szíve felajánlás, Grignon-féle felajánlás, áldozatos lelkek, irgalmas Szeretet (Kis Szent Teréz), Krisztus követése 4. könyv, 9. fejezet.

A felajánlás legyen: tökéletes, nagylelkű, örömteljes. Ne olyan, mint Káiné vagy Ananiásé és Zafiréé.

4. *Miért kell az adományt felajánlanunk?* Az Egyházért, a papokért, bűnösökért, pogányokért, az egységért, szerzetünkért, hazánkért, a mieinkért. Dicsőítésül, hálaadásul, engesztelésül, könyörgésképpen. Isten akaratának, igazságosságának, szentségének, irgalmának, szeretetének. – A Miatyánk kérései: „Szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod”.

II. Átváltozás

1. *A kenyér és bor állaga* eltűnik. Így nekünk is valahogy el kell tűnnünk, a régi embernek meg kell halnia, az önző én-nek meg kell szűnnie élni: „Naponkint meghalok”. (1Kor 15,31) „Eltemettettünk vele együtt a halálba a keresztség által.” (Róm 6,4 – Vö. Kol 2,12) „Mortificatio”, „magának meghalni”. B. Colombière: „Taníts meg, ó szent Szív, hogy magamat egészen elfeledjem”.

2. *Krisztus testévé és vérévé változik.* Lelki átalakulás: „Élek én, már nem én, hanem Krisztus él én bennem”. (Gal 2,20) – Testem, lelkem, értelmem, akaratom, szívem legyen olyan, mint Krisztus teste, lelke, értelme, akarata, Szíve. Legyen életem Krisztus életének folytatása.

3. *A szentségi színek, mint a szentségi élet eszközlői, megmaradnak.* Így megmarad a mi személyiségünk is, de lépjen egészen Krisztus szolgálatába, hogy felhasználhasson az ő életének folytatására bennünket és általunk. Átadom neki szememet, ajkamat, kezemet, értelmemet, akaratomat, szívemet, minden tehetségemet, külső javaimat, hogy ő beszéljen, nézzon, imádkozzék, működjék, szeressen, vigasztaljon, engeszteljen, szenvedjen és győzzön általam és bennem.

III. Áldozás

1. *Jézust magunkhoz venni.* Elsősorban szentségileg, gyakran, ha lehet mindennap. Azután lelkileg a lelkiáldozásban (egyesülés vágyban és hálaadásban). Lelkiáldozás tágabb értelemben minden, ami által Jézussal hitben, vágyban, bizalomban, szeretetben egyesülünk: elmélkedés az evangéliumról (Jézus élete s szenvedése titkairól), a malasztos lelkek, szegények, betegek, szenvedők, gyermekek, elöljárók, események, napi teendők. Életünk

minden mozzanatában egyesülni az ő életének minden mozzanatával: örömben – bánatban, imában – munkában. – A pap előbb magához veszi a szentséget, majd kiosztja a híveknek; előbb magunknak meg kell telnünk Krisztussal, akkor adhatjuk másoknak.

2. *Jézust kiosztani.* Krisztust osztogatni. Lelki áldoztatókelyhek. Szentek egyessége. Imádság, önfelajánlás, példa, szó és cselekedet által.

*

A halál az élet miséjében a nagy „Ite missa est” (consummatum est, beteljesedett), melyre a válasz a nagy „Deo gratias” az egész örökkévalóságon át.

Ily lelkülettel kell miséznünk és szentmisét hallgatnunk s ezt a lelkületet kell magából a szentmiséből merítenünk s bele vinnünk az életbe.

Kiegészítő megfontolás. A lélek násza a szentmisében

(A szentmise misztikus értelmezése. – M. C. gondolatai alapján.)

I. Az Istennel való egyesülést mindig a bűnbánat, az imádság gyakorlása és Krisztus követése *előzik meg*.

1. Bűnbánat és lelki tisztaság: az előkészítő imák. „Adj, Uram, erőt kezemnek, hogy minden foltot lemossak lelkemről és minden testi-lelki szenny nélkül szolgálhassak neked. – Tégy fehérré engem, Uram, és tisztítsd meg szívemet, hogy a Bárány vérében megfehéredve örök örömet élvezhessek. – Övezz engem, Uram, a tisztaság övével és szárítsd ki ágyékomból a tisztátalan vágyak nedvét, hogy a megtartóztatás és tisztaság erénye megmaradjanak bennem. – Tégy méltóvá engem, hogy a könnyek és fájdalom kévéit hordjam s így örömmel részem legyen a munka jutalmában.” – Lépcsőima, bűnvallomás (Confiteor).

2. Az imádság gyakorlása: introitus, Kyrie, glória, graduále.

3. Krisztus követése: szentlecke és evangélium.

Eközben a kehely még le van takarva, ami azt jelenti, hogy Isten még nem mutatta meg magát a léleknek, még nem ízleltette meg vele érezhető jelenlétét. – A pap ide-oda jár az oltárnál, s ez a különféle próbákat jelképezi, melyeknek a lélek ebben az állapotban ki van téve (érzékek éjjele).

II. Az egyesülés kezdete, amikor Isten valamiképp fellebbenti titokzatosságának fátyolát: a kehely lefödése. A lélek először tökéletesen s visszavonhatatlanul felajánlja magát neki, majd átváltozik beléje.

1. Felajánlás (offertorium), de még nem átváltozás. – A pap már mindig az oltár közepén marad, csak egyszer megy az oltár jobboldalára (lavabo). Ez jelenti az utolsó próbát.

2. Átváltozás: a lélek Istenhez hasonul, átadja magát Istennek, de Isten még nem adja magát érezhető módon át neki. Átváltozás, de még nem érezhető egyesülés.

3. A lélek fokozatosan halad a teljes egyesülés felé: „per ipsum et cum ipso” – „haec commixtio” (törés, szenvedés árán lehetséges csak az elmerülés Istenben). Szellem éjjele: a pap a pallával letakarja a szent Vérbe merített ostyát.

III. Az egyesülés befejezése.

1. Áldozás: teljes egyesülés.

2. Áldoztatás: másoknak adni a bennünk élő Istent, Krisztust. Apostoli lelkület.

3. Hálaadás (Nunc dimittis). – Ite missa est: az élet vége. – Deo gratias: kezdődik a boldog örökkévalóság.

Harmadik elmélkedés: Búzalelkek – szőlőlelkek

(Próbák és szenvedések. – M. C. szerint.)

Az Oltáriszentségnek két külön színe van: a kenyér (ostya) és a bor színe. A kenyér búzából, a bor szőlőből lesz. De sok változáson kell átmennie a búzának és szőlőnek, amíg kenyérré és borrá s így alkalmassá lesz, hogy Krisztus testévé és vérévé átváltozzék. A léleknek is sok próbán és szenvedésen kell átesnie, míg alkalmassá lesz, hogy Krisztusba átváltozzék.¹⁷ „Dentibus bestiarum molar, ut panis mundus inveniar.” (Ant. Szent Ignác.)

1. *előgyakorlat.* Elgondolom a munkát, melyet a búzán és a szőlőn végeznek, míg azokból kenyér és bor kerül az oltárra.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy készségesen és nagylelkűen alávessem magam Isten keze munkájának és a próbák és szenvedések kohójában Krisztus mintájára átalakuljak.

I. pont. Példázat

I. Búzalelkek

1. próba: a búzaszemet *elrejtik* a földbe. „Hacsak a földbe esett gabonaszem el nem hal, egymaga marad; ha pedig elhal, sok termést hoz.” (Jn 12,24–25) Ez a próba még nem hatol bele magába a magba, a búzaszembe, inkább csak külső: az érzékek éje.

2. próba: A búzaszemet *megőrlik*. „Krisztus gabonája vagyok; hadd öröljenek meg a vadállatok fogai, hogy tiszta kenyérré válhassak.” (Ant. Szent Ignác.) Ez a próba szétmorzsolja már a búzaszemet, de még ez sem a legbensőbb szenvedés, mert a búzaszem legbensőjét még nem érinti.

3. próba: a megőrölt búzát a kemencében *égetik*, megsütik, míg kenyér lesz belőle. „Szívemet megvizsgáltad, éjjel is kutattad, tűzpróbára tettél s nem találtál bennem rosszat.” (Zsolt 16,3) Ez a próba legbensőbben érinti a búzaszemet (szellem éje) s némiképp egész mivoltát megváltoztatja, így lesz alkalmas, hogy az oltáron Krisztus testévé változtassák.

II. Szőlőlelkek

Ugyanezeket a fokozatokat szemlélhetjük a szőlőnél is, bár kissé más alakban és színezettel.

1. próba: a *metszés*. Ez a próba a tőt érinti; tehát csak nagyon távolról a bort magát, bár ez is annak előnyére van. „Atyám minden gyümölcstermőt megtisztogat, hogy többet teremjen.” (Jn 15,2) A metszés, a megnyesegetés jelenti azokat a próbákat és szenvedéseket, melyek által Isten a lelket a rendetlen hajlamoktól és ragaszkodástól, a hibáktól és bűnöktől megtisztogatja. Valamiképp inkább külsőleg érintik a lelket.

2. próba: a *kisajtolás*. Ez a próba a *bogyót* érinti; tehát már sokkal közelebb áll a borhoz magához, hiszen a kisajtolás által kapjuk meg a szőlő nedvét, a nemes bort. „Ruháid miért olyanok, mint a sajtóban taposóké?” (Iz 63,2), kérdi a próféta. Mert a sajtó, melyben minden szőlőszem összetörik, az Isten igazságosságának képe, mellyel a lelket összetöri, hogy azt megaláztatásából, benső összetörtségéből jobban felemelhesse magához. Csak a bensőleg megsemmisült lélek alkalmas Isten nagyobb kegyelmeit befogadni.

3. próba: a *forrás*. Ez a próba már a szőlő nedvét magát érinti. Maga a fiatal bor a benső forrás által megváltozik és erős borrá lesz. Így lesz a lélek is Krisztus nemes borává. Ennek a

¹⁷ Ezek a próbák nem egyedül szenvedőlegések, melyeknek Isten vet alá minket; hanem saját magunknak is közreműködésünkkel elő kell segítenünk Istennek a szándékát. Ezt tesszük, ha Isten tisztító munkáját saját önsanyargatásunkkal, rossz hajlamaink kiirtásával, önként vállalt penitenciákkal kísérrjük. Keresztes Szent János is megkívánja ezt tőlünk. (Kétféle lelki éjszaka.)

belső forrásnak erejéről mondja Krisztus: „Új bort nem töltenek ó tömlőkbe; mert akkor elszakadnak a tömlők”. (Mt 9,17) Ez a próba, mely a lélek legbensejében megy végbe, egészen megtisztítja a szeretetet s átváltoztatja a lelket, amint Krisztus a kánai menyegzőn a vizet borrá, sőt a legjobb borrá változtatta.

II. pont. Alkalmazás

1. A példázat a különféle próbákat és szenvedéseket jelenti. A *búzaelkekénél*: a lelki sötétséget (eltemettetés), benső szenvedéseket (megőrlés), a szeretet égetését (égetés). A szőlőelkekénél: külső szenvedések, rossz hajlamok megnyesegetése (metszés), megaláztatások, benső megsemmisülés (sajtolás), átalakító szenvedések (forrás).

2. *Általában* a lelki próbák a következő csoportokba sorozhatók:

1. Külső szenvedések, 2. a bűn elleni küzdelem és rendetlen hajlamok, az érzékek megtagadása (érzékek éje), 3. belső megaláztatások, 4. a szeretet szenvedései (szellem éje).

3. *Részletes* csoportosítás:

1. testi fájdalom, betegség – nem megfelelő beosztás, hivatal – sikertelenség – meg nem értés előjárók, testvérek részéről – lelkivezetés hiánya – külső elhagyatottság, hálátlanság – tervek megakadályozása – külső megaláztatások;

2–3. kedvetlenség, ki nem elégtűrés, lelki szárazság – kísértések, aggályok – gyarlóságaink szemlélése – belső megaláztatások és elhagyatottság – semmiségünk megtapasztalása – hit, remény, szeretet elleni kísértések (hitetlenség, kétségbeesés, gyűlölet, káromlások) – látszólag minden összeomlik;

4. vágy az Isten után, az istentávolság megérzése, Isten szentsége elnyomja a lelket – Isten megbántásai fölött érzett nagy fájdalom – szenvedés, hogy Istent nem eléggé szeretjük.

Imádság: „Krisztus gabonája vagyok, a vadállatok fogai által öröltessem, hogy tiszta kenyérré lehessenek”. – Mindezekkel elősegítjük a szentáldozás által történő átalakulást Krisztusba.

Negyedik elmélkedés: Jézus Szíve és az Oltáriszentség

1. *előgyakorlat*. Jézus Szívét szemlélem, amint a belőle kifolyó vért egy kehely fogja fel.

2. *előgyakorlat*. Kérem a kegyelmet, hogy Jézus Szívét főleg az Oltáriszentségben tiszteljem és szeressem, s hogy viszont az Oltáriszentségben főleg Jézus Szívét imádjam és keressem.

I. pont. Jézus oldalának megnyitása

Jelentősége:

1. Jézus végrendeletének feltárása. Mit hagy nekünk? Végtelen szeretetét s megváltásának minden kincsét az Oltáriszentségben.

2. Belőle folynak az Egyház szentségei, főleg a keresztség és az Oltáriszentség (vér és víz).

3. Kegyelemforrás: irgalom, erő, vigasz, üdvösség, szentség. Mindez elsősorban az Oltáriszentség által. Itt lesz igazán a szőlőtő, melynek életadó nedvét magunkba szívjuk.

4. Szeretetének feltárása: „Jobban szeretett, mint ahogy azt halála megmutathatta volna”. (Szenai Szent Katalin.) Szeretétét a halálon túl is, a halál fölött is épp az Oltáriszentség mutatja meg nekünk.

5. A szeretet lelki sebe, főleg a szeretet szentsége ellen elkövetett bűnökért és közömbösségért. Ez a szeretet szentségében így megsebzett Szív a Jézus Szíve-tisztelet főtárgya, az engesztelő viszonzó szeretet az Oltáriszentség iránt főgyakorlata.

6. Menedékház az igazak és bűnösök, pihenőhely a szemlélődő lelkek számára – főleg az Oltáriszentségben (Sándor pátriárka, VI. Pius, IX. Pius, a szentek hosszú sora).

II. pont. Jézus Szíve litániája

1. „Isten szent temploma”: itt az Oltáriszentségben, ahol szüntelenül imádkozik és feláldozza magát. Nem kell-e „az én Atyám dolgaiban lennem?” (Lk 2,49)

2. „A Magasságbelinek szentségháza”: az Oltáriszentségben az egész Szentháromság jelen van. Itt lakik „az istenség egész teljessége”.

3. „Isten háza s a mennyország kapuja”: az Oltáriszentség által nyitja meg nekem az eget (kegyelmek, állhatatosság), de általa s benne már ezen a földön is bejutok a mennyországba.

4. „A szeretet lángoló tűzhelye”: az Atya és a lelkek iránt, itt a szeretet szentségében önti ki szeretetének egész gazdagságát. Itt lobbantja lángra bennünk is a szeretet tűzét. Itt lángol fel szeretetben a szentek szíve, lelke.

5. „Jósággal és szeretettel teljes Szív”: Jézus Szívének jósága és szeretete adta nekünk ezt a szentséget; több ez, mint a megtestesülés, több mint a kereszthalál.

6. „Minden dicséretre legméltóbb Szív”: lauda Sion Salvatorem.

7. „Minden szív királya és központja”: Az Oltáriszentség az egész Egyház központja: szentségek, liturgia, hierarchia, imádkozó Egyház – küzdő, szenvedő, győzelmes Egyház – „vinculum caritatis, signum unitatis” – idevonz minden szívet.

8. „Akiben az Atya kedvét leli”: Jézus Szíve az Oltáriszentségben állandóan ég az Atya dicsőségére, a szentmisében kimondhatatlanul kellemes áldozatként ajánlja fel magát az Atyának. Ebben az áldozatban teljes az „acceptatio”, az elfogadás az Atya részéről.

9. „Akiben a bölcsesség és tudomány összes kincsei megvannak”: ebből merítették a szentek. Aquinói Szent Tamás, Szent Paszkál, Paulai Szent Ferenc, De Ponte, B. Pignatelli, az ars-i plébános híve stb.

10. „Akinek teljességéből mindannyian merítettünk”: innét folynak az összes kegyelmek, ebből a szentségből táplálkoznak az összes erények, itt fakad a hivatás, az életszentség, a kitartás kegyelme.

11. „Az örök halmok kívánsága”: ide vágyódnak a tiszta lelkek, ez a sziklarés, a borospince, a szűzi nyugvóhely.

12. „Dúsgazdag mindazok iránt, akik hozzád folyamodnak”: a szentséglátogatás hatása (Diessel), példák.

13. „Az élet és szentség forrása”: gyermekáldozók (Nelli, Anne de Guigné, Fontgalland, Mártika, Marietta); nagy szentek, akik az Oltáriszentség emlőin nevelődtek.

14. „Bűneinkért engesztelő áldozat”: a szentmise.

15. „Gyalázatokkal tetézt, bűneinkért megtört Szív”: Jézus titokzatos szenvedése az Oltáriszentségben.

16. „Mindhalálíig engedelmes Szív”: Jézus csodálatos engedelmissége az Oltáriszentségben.

17. „Minden vigasztalás kútfeje”: ebből a forrásból folyik az erő, a bátorság, az öröm, a vigasz, a béke.

18. „Életünk és feltámadásunk”: „aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete van, és én feltámasztom őt az utolsó napon”. (Jn 6,55) „Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él.” (Jn 6,52)

19. „Békességünk és kiengesztelődésünk”: békeáldozat, engesztelő áldozat.

20. „Benned bízok üdvösségre, benned kimúlok reménységre”: útavaló, nagy ígéret.

21. „Minden szentek gyönyörűsége” az égben és a földön. (Raffael képe: Disputa.)

III. pont. Összefoglalás

1. Az Oltáriszentség Jézus Szívének legnagyobb ajándéka.
 2. Jézus Szíve számunkra az Oltáriszentségben van jelen. Nem mehetünk fel az égbe, hogy őt megtaláljuk. Az Oltáriszentség maga csak mintegy holt tárgy volna a benne értünk lüktető, minket szerető Szív nélkül.
 3. Az Oltáriszentség központi helye a Jézus Szíve-tiszteletben: megkérlelés, engesztelés, szentóra, gyakori és engesztelő áldozás, első péntek, Jézus Szíve ünnepe, nagy ígélet. Épp az Oltáriszentség ellen elkövetett bűnökért kell leginkább engesztelni a Szent Szívet.
 4. A Jézus Szíve-tisztelet eredete. Bölcsője az Oltáriszentség előtt ringott; mind a három főkinyilatkoztatásnál majdnem stereotip a bevezetés: „Egy alkalommal a kitett Oltáriszentség előtt időztem ...” (Alacoque Szent Margit önéletrajza)
 5. A történelem tanúsága: párhuzamosan halad az Oltáriszentség tiszteletének fellendülése a Jézus Szíve-tisztelettel. Gyakori áldozás, janzenizmus, eucharisztikus kongresszusok, örökimádás stb.
- Imádság:* Áldom, imádom, hálámmal és szeretetemmél veszem körül, engesztelem, bizalommal tisztelem Jézus Szívét az Oltáriszentségben és kérem, gyullassza fel szívemet tetterős szeretetre az Oltáriszentség iránt.

VIII. nap

Első elmélkedés: Feltámadás és Oltáriszentség

1. *előgyakorlat.* A weilderstadt-i szentségház: fent a győzedelmes Krisztus; lent Illés próféta, amint az angyal a holtfáradt prófétát csodálatos kenyérrel táplálja; a középen egyrészt a mannaeső a pusztába, másrészt az utolsó vacsora. A képek jelentése: Illés próféta jelképezi az embert, amint Krisztus kegyelme nélkül nem tud haladni az úton a mennyország felé. Viszont a feltámadt Krisztus megmutatja, hova kell eljutnia az ő kegyelme által. De ezt a kegyelmet nem az ószövetség mannája, sem a kenyér, melyet az angyal Illésnek nyújtott, hanem az a kenyér közvetíti, melyet Jézus az utolsó vacsorán adott.

2. *előgyakorlat.* Kérem a lelki örömet, mely az Oltáriszentségből, mint a feltámadás zálogából fakad, s méginkább az ott jelenlevő megdicsőült Krisztus szeretetéből árad.

I. pont. A megdicsőült Krisztus az Oltáriszentségben

1. Mily dicsőséges a feltámadt Üdvözítő! Szemlélem dicsőségét. Örvendek örömeink, győzelmének a pokol s az enyészet fölött. Így van jelen az Oltáriszentségben is. Alacoque Szent Margit látomásai. Így akarom őt a mai nap folyamán imádni az Oltáriszentségben s vele együtt örvedeni.

2. A szent asszonyok, Mária Magdolna, a tanítványok sem szemlélték színről-színre az ő dicsőségét. Előlem is elrejtí a kenyér színe mennyei fényességét. De hiszem és örvendek neki. Ez az öröm adjon erőt, bátorságot a harcokban, melyeket érte vívok, a munkában, melyet érte végzek.

II. pont. A megdicsőült test tulajdonságai és az Oltáriszentség

A szentáldozás a dicsőséges feltámadás záloga. Krisztusban szemlélem a megdicsőült test tulajdonságait és megfontolom, hogy a szentáldozás ülteti bele testembe a feltámadás magvát. – Testemnek akkor lesz majd egykor része Krisztus megdicsőült testének tulajdonságaiban: a fényességben, a gyorsaságban, az átszellemültségben, a halhatatlanságban, ha itt a földön lelkemet ékesítem ezzel a négy tulajdonsággal. Ennek eszközlője pedig az Oltáriszentség.

1. *Fényesség.* – Lelkem fényes, ha a megszentelő kegyelem szépségében ragyog. A megszentelő kegyelmet leginkább az Oltáriszentség vétele gyarapítja, szilárdítja meg lelkemben. De a jócselekedetek is, főleg ha szeretetből végzem azokat. A szeretet táplálója pedig ismét az Oltáriszentség.

2. *Gyorsaság.* – A lélek gyorsasága a buzgóság. A szentáldozás olyan, mint a földbe elhintett mag tavaszkor, mely nem lehet tétlen. A szentáldozás buzgóságra ösztönöz: „Krisztus szeretete sürget minket” (2Kor 5,14) Így láttuk ezt már a Szűz Mária látogatásáról szóló elmélkedésünkben.

3. *Átszellemültség.* – Lelkem is lehet anyagi, ha a földhöz, ha a testhez tapad: fös vénység, anyagiak szeretete, érzékiség, testiség. A tisztaság és mértékletesség erényei, a test restségének legyőzése teszi szellemivé a lelket. Ezeket az erényeket pedig az „angyalok kenyeré” és a „szüzeket tápláló bor” virágoztatja fel lelkünkben. Némely szent csak az Oltáriszentségből élt. Ez emel fel az anyagiak szeretete fölé is; mert benne rejlik minden lelki gazdagság, s ha csak közeledünk is hozzá, máris a földiek fölé emelve érezzük lelkünket (Diessel).

4. *Halhatatlanság.* – Lelkem halhatatlan, ha nem hal meg a bűn halálával, vagyis ha kitart Isten kegyelmében. Az állhatatosság kegyelmét is az a kenyér adja nekem, melyről Krisztus mondotta: „Aki e kenyérből eszik, örökké él”. (Jn 6,52)

III. pont. A megdicsőült Krisztus élete a földön és az Oltáriszentség

Krisztus megdicsőült testében még 40 napig maradt a földön: imádkozott, vigasztalt és felépítette Egyházát. Ezt teszi az Oltáriszentségben is: imádja mennyei Atyját, vigasztalja és erősíti övéit, Egyházát táplálja és megtartja a szent egységben. Nekünk is követnünk kell őt ebben a mi módunk szerint:

1. *Imádkozni.* Erre tanít meg minket az Oltáriszentségben rejlő Krisztus, a bensőség, az imaélet táplálója.

2. *Vigasztalni.* Az Oltáriszentség a lelki öröm forrása, melyet másokkal is közvetítenünk kell. Az erő forrása, melyet másokba is át kell sugározni. Mily jó látni embereket, akik Istennek vidáman és örömmel szolgálnak! Igazi apostolkodás ez.

3. *Az Egyházért buzgólkodni.* Az Oltáriszentség az Egyház középpontja. Az Oltáriszentség szeretetéből nő ki az Egyház szeretete is, a buzgóság Krisztus titokzatos testének növelésére, melynek középpontja az Ő valóságos teste az Oltáriszentségben.

IV. pont. Az Oltáriszentség mint az öröm forrása

1. *Önmagában:* a) Isten nagysága, szeretete és jósága, mely az Oltáriszentségben megnyilvánul; b) a vele való egység, mely az Oltáriszentség által létesül (a Jegyes szeretete); c) a dicsőséges Krisztus szépsége, aki köztünk él az Oltáriszentségben.

2. *Mit ad nekünk?* a) kegyelmi bőséget; b) a feltámadás és az örök élet zálogát.

3. Minden igazi öröm *feltételét* létesíti bennünk: a lelki tisztaságot.

Második elmélkedés: Emmausz

1. *előgyakorlat.* Megismerték őt a kenyérszegésben.

2. *előgyakorlat.* Kérem a lelki öröm kegyelmét, mely az Oltáriszentségben jelenlevő megdicsőült Úr Jézus Szívéből fakad.

I. pont. A két tanítvány lelkiállapota

Mi jellemzi a két tanítvány lelkiállapotát? Szomorúság, gyengeség, kislelkűség. – Okai: megfogyatkozás a hitben és reményben, világias felfogás.

Ennek ellenszere az Oltáriszentség. Az emmauszi tanítványoknál: „Vevén a kenyeret, nekik nyújtá. Azoknak pedig megnyílnak szemeik és megismerek őt” (Lk 24,30–31); nálunk is: „dedit fragilibus corporis ferculum, dedit et tristibus sanguinis poculum” (a gyengéknek testét adja táplálékul, a szomorúaknak vérének italul). Az Oltáriszentség a lelki erő, vigasz és bátorság forrása; a hit, remény és főleg a szeretet gyarapítója: *mysterium fidei, pignus futurae gloriae, vinculum caritatis*.

II. Jézus csatlakozik a két tanítványhoz

1. Meg nem ismerve hozzájuk lép és érdeklődik beszédek iránt. A két tanítvány szíve megnyílik, ő pedig szeretettel oktatja őket. Az Oltáriszentségben a kenyér színe alatt elrejtve élettársként csatlakozik hozzánk földi vándorutunkon: „se nascens dedit socium, convescens in edulium” (mikor született, társunk lett; mikor velünk asztalnál ült, eledelünk), közöttünk

üti fel sátrát (εσχηνωσεν, tabernaculum.) Itt az Oltáriszentségben lesz ő valóban a mi Krisztusunk, a földi vándorok Krisztusa. „Sáttra függönyét sűrű fátyollal vont be, hogy a legélesebb szem sem ismerheti fel őt” (Faber), de a hit szeme mégis felismeri s a lélek vallja: „Nemde szívünk gerjedez vala bennünk, amint szólott az úton?” (Lk 29,32)

2. Jézus néma tanítása az Oltáriszentségben: „Nem ezeket kellett-e szenvedni Krisztusnak, s így menni be az ő dicsőségébe?” (Lk 24,26) Itt értjük meg a kereszttitkát és fonságát: a szentséglátogatásnál, a szentmisén, a szentáldozásban. Itt értjük meg a szenvedés értékét: mert a szenvedésben tisztul és izmosodik meg a lélek, itt lesz hasonló Krisztushoz, a szenvedésben mutatja meg szeretetét Isten iránt s ezen az úton jutok el nagy mennyei dicsőséghez. Ezért Isten szeretetének és az örök életnek két záloga van: az Oltáriszentség és a szenvedés.

3. A tanítványok tartóztatják Jézust: „Maradj velünk, mert esteledik és már lemenőben a nap”. (Lk 24,29) Így kell szólnunk az élet minden viszontagságában, de főleg halálunk óráján a szentségi Jézushoz: Maradj velem, mert már esteledik, így kell szólnunk minden látogatásunkkor a szentségi Jézusnál s nehéznek kell lenni külsőleg elszakadni tőle, mikor távozzunk. Itt inkább ő marasztal minket: Maradj velem! mert egyedül vagyok itt a szentségben s téged vártalak. – A szentek és bensőséges lelkek csodálatos vonzódást éreztek az Oltáriszentséghez s alig tudtak tőle elszakadni. Szent Paulinus, nólai püspök egy templom bejárata fölé ezeket a szavakat írta:

Quisquis ab Dei perfectis ordine votis
Grederis, remea corpore, corde mane.

Szíved imáit e szent oltárra ha öntéd,
Menj s jöjj vissza megint, szüddel benne maradj!

III. pont. Felismerik őt a kenyérszégben

1. Az Oltáriszentség megnyitja a lélek szemeit.

1.) Mily csodálatos tudás egyes szentekben: Aquinói Szent Tamás, Szent Paszkál. Egész egyszerű lelkekben, gyermekekben.

2.) Konvertiták (Raible, Der Tabernekel. – Menschen, die zur Kirche namen).

3.) Bűnösök.

4.) Hivatások.

5.) Lelki nehézségekben.

6.) Az életszentség útján.

7.) Misztikus kegyelmek. A legtöbb misztikus lélek itt találja pihenőhelyét: B. Suso, Szent Gertrud, Alacoque Szent Margit. – A kis „szentek” is: Fontgalland, Anne de Guigné, Mártika, Mária Margit. – Az Eucharisztia a szentek életében.

2. „Nemde szívünk gerjedez vala bennünk?” (Lk 24,32) Az Oltáriszentség tüzessé teszi a lelket. Felgyújtja az isteni szeretet mellett a felebaráti szeretetet és az apostoli lelkületet: „És útra kelvén, abban az órában visszatérének Jeruzsálembe ... és elbeszélék, amik az úton történtek”. (Lk 24,33–35) (Vö. fermentum, Raible 5. 98. Újmisés papoknál vagy újonnan felszentelt zárda-szüzeknél, 8–40 napig együtt élvezték.)

Harmadik elmélkedés: Az apostolok küldetése, mennybemenetel

1. *előgyakorlat.* Jézus a hegyen: „Elmenvén tanítsatok minden népet... És íme én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig”. (Mt 28,19–20)

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy Jézussal egyesülten töltssem be küldetésemet s ebben az Oltáriszentségből fakadó öröm adjon erőt, bátorságot és kitartást.

I. pont. Jézus hármas végrendelete

Ennek a végrendeletnek három pontja: a missió, az eucharisztia és az unum, vagyis az evangélium hirdetése az egész világon, az eucharisztikus áldozat bemutatása az egész földön és a népek és lelkek tömörülése az egységes Anyaszentegyházban, Krisztus szeretete birodalmában.

A küldetés: „Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek”. (Mk 16,15) De miért? Az evangélium hirdetésének végcélja ezen a földön, hogy beteljesedjék Malakiás jóvendőlése: „Napkelettől napnyugatig nagy az én nevem a nemzetek között, és minden helyen tiszta eledeláldozatot áldoznak és mutatnak be nevemnek”. (Mal 1,11) S hogy minden lélek a legbensőbbben egyesüljön Krisztussal az Oltáriszentségben, a szentáldozásban: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”. (Lk 22,19) – „Tanítsatok, kereszteljétek meg”, ez csak a kezdet; a cél: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”. Ennek a követelése pedig és egyúttal gyümölcse is: „Szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket” (Jn 13,34), „hogy mindnyájan egyek legyetek”. (Jn 17,21)

II. pont. A hit és kétely harca az Oltáriszentség körül

1. A hívők és kételkedők csoportja végigvonul Krisztus földi életén és titokzatos életén keresztül az Egyházban, de szentségi életén keresztül is: „Hogyan mondja ez, hogy mennyből szállottam alá?” (Jn 6,42) „Hogyan adhatja ez nekünk az ő testét eledelül?” (Jn 6,53) „Kemény beszéd ez, ki hallgathatja azt?” (Jn 6,61) Szent János minden további fejezetében látjuk a hívők és hitetlenek e harcát Jézus személye körül egészen az utolsó vacsoráig, egészen Júdás árulásáig. (Jn 7–12)

Ugyanazt látjuk Jézus szentségi életében a századokon át. A protestantizmus hihetetlennek tartja Jézus szeretete túláradását, mellyel a kenyér színe alá rejtőzik. A janzenizmus hihetetlennek tartja, hogy a szentségben jelenlevő Krisztus oly gyengédséggel magához vonzzon minket. Ilyen kételyek gyengítik sok katolikus lelkipásztornak is hiterejét, amikor az eucharisztikus dekrétumok megvalósításáról van szó, a gyakori és a korai szentáldozás megvalósításáról a gyakorlatban.

2. A kétely, a nem-látás oka a bűn és a szenvedély. – A régi Egyházban kizárták a szentség látásától a katechumeneket és a nyilvános bűnösöket. Némely bűnös csodálatos módon nem látta a szentségi színeket.

Viszont Szent Gertrud egyik látomásában felismerte, hogy mélyebb, boldogítóbb lesz Isten színről-színre való látása az égben azoknál, akik tisztelettel és szeretettel szemlélték a szentségi színeket itt a földön. – V. Pius búcsút engedélyezett azok részére, akik hittel néznek a szentostyára és mondják: Én Uram és én Istenem! – Epifánia (vízkereszt) nyolcadnapján pedig így imádkozik az Egyház áldozás után: „Add, hogy a titkot, melynek akarata szerint részesei lettünk, tiszta szemmel szemléljük és méltó lelkülettel magunkhoz vegyük”.

III. pont. Jézus mennybemenetele és az Oltáriszentség

1. Elmegy és marad. A szeretet csodálatos titka. Itt a szentségben lesz egészen a mi Krisztusunk, a földi vándorok Krisztusa. „Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” (Mt 28,20)

2. Az Oltáriszentségben nemcsak a feltámadt, hanem az égben dicsőségesen uralkodó Krisztus van jelen. Innét uralkodik az Egyházban és a szívek fölött.

3. Mennybemenetele előtt megáldja övéit és az egész világot. Minden szentségi áldás fogantatója, szétosztója ennek a nagy közös világ-áldásnak. A szentségek után a szentségi áldást kell leginkább értékelnünk. Legyen gyakran részünk benne. Ne mulasszunk el alkalmat, hogy fogadhassuk. Merítsünk belőle bátorságot és erőt.

Negyedik elmélkedés: Isten szeretete az Oltáriszentségben

(Szent Ignác alapján.)

1. *előgyakorlat.* Raffael képe a „Disputa”. Az Oltáriszentség Isten és a világ érdeklődésének középpontja.

2. *előgyakorlat.* Kérem a kegyelmet, hogy megismerjem, mennyit tett Isten értem, főleg az Oltáriszentségben, s hogy őt viszontszeressem, főleg a szeretet szentségében.

I. pont. Mi mindent adott nekem az Isten

Teremtés, megváltás, megszentelés. – Általános és különös adományok és kegyelmek. – Mindennek betetőzője az Oltáriszentség. – Mit akar még adni a jövőendő életben? Ennek záloga az Oltáriszentség.

II. pont. Isten jelen van minden adományban

Jelen van a természet által juttatott minden adományában: világosság, táplálék, ruházat, képességeim. – Jelen van a kegyelem által lelkemben. – Legcsodálatosabb jelenléte az Oltáriszentségben, mely a megtestesülés folytatása és betetőzése, és főleg a szentáldozásban.

III. pont. Isten működik mindenben

Működik a természetben, a lélekben, az Egyházban. Miért? Hogy velem szeretetben egyesüljön. Ennek legmagasabb lépcsője az Oltáriszentség. Mibe került neki, mennyi fáradságba, szenvedésbe az Oltáriszentség szerzése. (Megtestesülés, földi fáradságok, kínhalál – nagy csodák ebben a szentségben.) Hogy működik az Oltáriszentségben (fenntartja csodálatosan a szentségi színeket stb.) és az Oltáriszentség által a lelkekben?

IV. pont. Isten önmagát adja mindenben

Minden teremtmény Isten képe (a fénykép hasonlata, melyet másnak adunk). Az Oltáriszentség Ő maga; ebben valóságban önmagát adja. Egyúttal előíze annak, amikor majd az égben egészen át akarja adni magát nekünk.

Minden teremtett dolog Istennek csak visszfénye, de ez a szentség, az Ő maga – a végtelen Isten, akinek minden egyéb dolog csak gyenge, tökéletlen tükrözése. Itt mintegy összesűrítve végtelenségét, magát adja nekem, hogy megfoghassam s az enyém legyen. Azért akarom Őt önzetlen s nagylelkű, áldozatos szeretettel viszont szeretni.

Befejező elmélkedés

Az örökmécs

Az örökmécs a lelkem képe. Az örökmécs a templomban ég a szentély előtt. Lelkem az Egyházban éli a szeretet életét a bennem jelenlevő Isten dicsőségére.

1. A *templom az Egyház*. Ebben kell élnem s meghalnom. Ragaszkodás az Egyházhoz.
2. A *tartó*, mellyel az örökmécs a templom falába van rögzítve, a hit. Ez állít szilárdan az Egyház kösziklájára. A hit értéke s megbecsülése.
3. A *lánc*, melyen az örökmécs a templom faláról lelóg s mely ezt felfelé a templomhoz köti; az égbenyúló remény. Ez tartja fenn, tölti be bizalommal életemet.
4. Az *edény*, melyben az olaj van, a *parancsok, tanácsok, fogadalmak, szabályok*. Ezek a szilárd keret, melyben lelkiéletemnek folynia kell.
5. Az *olaj a jócselekedetek*, melyek bennem a szeretet lángját táplálják.
6. A *láng*, az maga a szeretet, mely lelkemben a benne élő Isten előtt ég. Másoknak is világít s mutatja, hogy bennem lakik az Isten. Emésztí is az olajat, mert mindig több és több jócselekedetet kíván tőlem, hogy Isten dicséretében s a lelkek szeretetében egészen felemésztődjem.